BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

ARISTOTELES

OECONOMICA

EDIDIT

FR. SUSEMIHL

1092

LIPSIAE
IN AEDIBVS B.G. TEVBNERI

VE
RI
TAS

ARISTOTELIS

QUAE FERUNTUR

OECONOMICA.

RECENSUIT

FRANCISCUS SUSEMIHL.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXXVII.

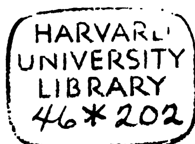

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.
Printed in Germany

SOCIETATI

PHILOLOGAE GRAECAE

QUAE

CONSTANTINOPOLI FLORET

D. D. D.

EDITOR.

Duo ad nos pervenerunt libri Oeconomicorum Aristoteli tributorum: tertius est praeter eos servatus duabus translationibus Latinis. Et primus quidem extitit tempore satis antiquo, etsi maximam partem conscriptus est e Xenophontis Oeconomico et Politicis Aristoteleis[1]). Iam

1) Neque tamen concedo Schoemanno (Observationes in Theophrasti Oeconomicum et Philodemi librum IX de virtutibus et vitiis, Gryph. MDCCCXXXIX. Opusc. III. p. 206 sqq.) et Rauio (Ansichten der Volkswirthschaft, Lips. MDCCCXXI, p. 7), quem ille citavit, plura e Xenophonte deprompta esse quam ex Aristotele. Ille enim (p. 229) cum Philodemo censet pleraque, si quis τὰς δυνάμεις spectet, e Xenophontis Oeconomico summatim translata (κεκεφαλαιωμένα) recte dici: hic non male quidem, sed non prorsus vere tamen scripsit: „Man könnte dies Buch für einen Auszug aus Xenophon, mit Stellen aus der Aristotelischen Politik verbrämt halten, wozu bloss (?) im sechsten Capitel etwas Eigenthümliches ohne besonderen Werth gekommen ist“. Ego cur paulo aliter iudicem, videant lectores ex indice hoce: apte enim viri docti partim compararunt partim potuerunt comparare 1343^a 1—3 cum Pol. 1252^a 8—16, 3 sq. cum Pol. 1255^b 18—20 (1285^b 31—33), 5 sq. cum Pol. 1256^a 5—10. 1258^a 25 sq. 1277^b 29 sq., 7 sq. cum Pol. 1289^a 1—7, 8 sq. (quamquam haec non concinunt cum Aristoteleis) cum Pol. I, 8—11 et 1277^b 24 sq. (1255^b 30 sqq.), 10—12 (quamquam haec non prorsus consentiunt cum Pol. 1278^b 19—30) cum Pol. 1252^b 28—30, 13 sq. cum Pol. 1252^b 31—34, 14—16 cum Pol. 1252^a 24 sqq. ^{b}13 sqq., 18 cum 1253^b 2 sqq. (quamquam etiam hic ab Aristotele differt scriptor), 18—20 cum 1253^b 4 sqq., 20 sq. cum 1252^a 17 sqq. ^{b}10 sq., 25—27 cum 1256^a 14—^{b}37. 1258^b 12—33, 29 cum 1258^b 21 sqq., 30—^{b}2 cum 1256^b 8—22. 1258^a 21—24. 33—37, ^{b}2—5 cum 1319^a 21—24, ^{b}3 sq. cum 1258^b 37. 1337^b

hanc ob causam errare eos arbitror, qui etiam hodie eum revera ipsius Aristotelis esse opusculum credunt vel initium opusculi Aristotelei vel, ut Goettlingius[2]), epitomen e tali opere a Theophrasto factam: sed accedunt aliae rationes gravissimae[3]), quarum duas hoc loco afferre satis esto. Nam prorsus contra ipsius Aristotelis sententiam scriptor contendit ratiocinatione adhibita, ni fallor, absurdissima 1343^{a} 8 sq. oeconomici plane eadem ratione esse quaestum atque usum: et Aristoteli oeconomica doctrina pars politicae est, alteram alteri opponit hic scriptor, licet ratione ab ipso quadamtenus Aristotele repetita. Similiter Eudemo Rhodio (Eth. Eud. I, 8. 1218^{b} 13 sq.) *πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ καὶ φρόνησις* partes sunt scientiae practicae: unde hanc distinctionem ortam esse apud antiquissimos peripateticos suo iure collegit

8—11, simul tamen et ex parte quidem etiam aptius 1343^{a} 27 sqq. $^{b}3$ sqq. cum Xen. 4, 2. 5, 1—17. 6, 5 et 8—10, $^{b}6$ cum Xen. 6, 10, unde ipsa verba *ἔξω τῶν ἐρυμάτων* repetita sunt, deinde 1343^{b} 7 sq. cum Pol. 1259^{a} 18—21, 9 sqq. cum 1252^{a} 26 sqq., 13—20 cum Eth. Nic. 1162^{a} 16—27, 23—25 cum Gen. An. 731^{b} 31 sqq., 27—1344^{a} 7 cum Xen. 7, 19—30, 1344^{a} 18—22 cum Xen. c. 10, 23 sq. cum Pol. 1259^{a} 18 sqq., 26—29 cum Xen. 12 et 9, 11—13, etiam 30 cum Xen. c. 12 et 9, 12, $^{b}4$—9 cum Xen. 13, 10—12, $^{b}12$ sqq. et 18 sq. cum Pol. 1330^{a} 25—31, 15—17 cum Pol. 1330^{a} 32 sq., 25 cum Xen. 7, 40, 1345^{a} 3 sq. cum Xen. 12, 20, 17—22 cum Xen. 9, 7 sq., 24—30 cum Xen. 9, 2 sq., 31—33 cum Xen. 9, 4 et Pol. 1330^{a} 40 sq., $^{b}1$—3 cum Xen. c. 8 (cf. 3, 2 sq.), quodammodo etiam 1345^{a} 5—7 cum Xen. 7, 33 sqq. 8, 14 sqq. 9, 15. 12, 19.

2) *Ἀριστοτέλους Οἰκονομικός. Ἀνωνύμου Οἰκονομικά. Φιλοδήμου περὶ κακιῶν καὶ τῶν ἀντικειμένων ἀρετῶν.* Ed. Car. Goettlingius. Ienae 1830. p. XVI sq.

3) Optime eas exposuit Schoemannus l. l. p. 224 sqq. et docuit, quot et quantis vitiis laboret totius argumenti tractatio, hic illic etiam ipsa argumentatio, velut 1343^{a} 8 sq. (cf. Schoemann. p. 210. 211. 212. 213), et quam exiguum sit universae scriptiunculae, licet honestus ex ea nobilisque animus eluceat, pretium, si ad normam severioris philosophiae revocetur.

Zeller[4]). Qui etiam alia esse monet, quae eo nos ducere facile queant, ut ab eodem Eudemo hunc quoque libellum scriptum esse coniciamus[5]): at ipse tamen non ausus est sustinere hanc coniecturam, quia Philodemi Epicurei testimonio[6]), secundum quod a Theophrasto potius originem traxit opusculum, nihil posse, quod satis magni momenti sit, opponi concedit[7]). Eadem erat sententia virorum clarissimorum Niebuhri[8]), Brandisi[9]), Schoemanni, neque ego huic Philodemi vel[10]) eius potius codicis, quem inspexit Philodemus, testimonio nimis diffido, etiamsi scrupulus mihi manet. Quamvis enim saepius haud dubie Aristotelem exscripserit Theophrastus, talem tamen compilationem sententiis Aristo-

4) Philosophie der Griechen II[3], 2. p. 181 sq. n. 6.

5) L. l. p. 944: „Das Verhältniss dieses Buchs zu den ökonomischen Abschnitten der Politik ist dem der eudemischen Ethik zur nikomachischen sehr ähnlich etc." At dissimilis est coniunctio sententiarum Xenophontearum cum Aristoteleis. — V. praeterea n. 13. 14.

6) Vol. Herc. Coll. I. Vol. III (Spengel. Aristot. Stud. III. Mon. MDCCCLXVIII. p. 65 sqq. = Comm. phil. acad. Mon. XI. p. 117 sqq.). Col. 7, 38. 44 et Col. 27, 15. Goettlingium enim, qui l. l. p. XII sqq. ex ipsius Philodemi sententia Theophrastum non esse habendum huius Oeconomici auctorem demonstrare conatus est, satis refutavit Schoemannus l. l. p. 227 sqq.

7) Certe inde, quod philosophis dissuasit Theophrastus uxorem ducere, nequaquam sequitur, id quod credebat Goettlingius l. l. p. XIV sq. et nunc quoque quadamtenus credit Leop. Schmidtius Die Ethik der alten Griechen (Berol. MDCCCLXXXII) II. p. 465. n. 43, eum omnino de matrimonio alia statuisse atque Aristotelem itaque non scribere potuisse quae legimus 1343[b] 8 sqq. Cf. Schoemann. l. l. p. 230 sqq.

8) Römische Geschichte I[3]. p. 22.

9) Rhein. Mus. 1827. p. 260.

10) Id quod recte monet Zeller l. l.: daraus, dass Philodemos Theophrast als Verfasser des Buchs bezeichnet, folgt zunächst nur, dass es in manchen Handschriften ihm beigelegt war.

teleis superstructis, ut ita dicam, nobilitatam, sed aliis praeterea vitiis neque parvis neque raris deformatam e Xenophonte unquam factam a tanto viro esse, hoc quoque aegre adducor ut sine ulla dubitatione credam nisi aliis exemplis eisque certioribus meliora vel potius peiora edoctus. At fortasse libellus generis erat, quae est Schoemanni[11]) sententia[12]), hypomnematici, ipsius tantum scriptoris usui destinatus, et in eiusmodi scripto talis excerpendi ratio largior ut fortasse ne a Theophrasti quidem ingenio abhorruerit. Nescio tamen an lingua elegantior sit, quam qua in eiusmodi commentariis uti solebant et Aristoteles et peripatetici antiquiores[13]). Sed utut haec se res habet, ipsa saltem haec lingua posteriorum temporum nulla certa vestigia continens docet nos scriptorem aut Aristotelis ipsius aut discipuli saltem Aristotelis auditorem fuisse[14]), idemque sequitur ex argumento. Totus enim addictus est scriptor purae putae doctrinae non Aristoteleae quidem, sed peripateticae tamen: tam prorsus abhorret ab eclecticorum ratione, qualis inde a secundo a Ch. saeculo paulatim exorta est, ut ne lenissima quidem Stoica pigmenta, qualia iam in Magnis Moralibus deprehenduntur[15]),

11) L. l. p. 232 sq.

12) Nescio an huic sententiae hoc quoque faveat, quod in indice (Hermippeo) operum Aristoteleorum ap. Laert. Diog. V, 22 proxime post epitomas, quas sibi fecerat Aristoteles e libris Platonis de legibus et de republica, sequitur (no. 23) *οἰκονομικός ᾱ*. Certe non video, cur dubitemus hunc Oeconomicum eundem habere cum superstite libello.

13) et 14) Optime Zeller l. l.: „Auch die Sprache, welche klar und schön, aber von etwas weicherem Ton als bei Aristoteles ist, würde der Vermuthung, dass Eudemos der Verfasser sein möge, einen weiteren Anhalt geben. Im Einzelnen findet sich wie in der eudemischen Ethik kaum Etwas, was als unaristotelisch zu bezeichnen wäre; nur der Ausdruck *τὴν τῶν ἰατρῶν δύναμιν ἐν φαρμάκου λόγῳ* c. 5. 1344^b 9 ist auffallend". De *ὡς* pro *ὥστε* posito v. quae adnotavi ad 1344^a 13.

15) V. quae illi operi praefatus sum p. XI sq. n. 7.

in hoc eius opusculo appareant. Accedit quod Politica Aristotelea, quae hic scriptor accuratissime novit, ita neglecta mox vel ab ipsis peripateticis iacebant, ut inter Hieronymi Rhodii tempora et Ciceronis vel certe eius scriptoris, qui fons erat Ciceroni in libris de republica et de legibus componendis[16]), Ariique Didymi lectorum eorum nullum habeamus certum indicium[17]). Inde vero, quod scriptor 1343^b 9 verbis ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις Politica haec Aristotelea tamquam suum opus citare videtur, minime concludendum est neque eum revera ipsum Aristotelem[18]) neque eum falsarium fuisse, qui libellum suum Stagiritae supponere voluerit. Immo similia invenimus etiam in Eudemi Ethicis et in Magnis Moralibus[19]), et ubique de hac citandi ratione disceptandum nobis est plane eodem modo. Ubique enim dubitare licet, utrum scriptor ad opus Aristotelis in vulgus non editum tamquam ad communem scholae peripateticae possessionem provocare velit[20]) an potius paraphrasin laudare talis operis a se ipso scriptam.

Secundum librum tam sine ulla diligentiore bonarum litterarum studio quam sine ullo paene pulchri sensu atque honesti neque ab Aristotele neque a primi scriptore[21]) neque eum in finem, ut primum illum continuaret,

16) Panaetium eum esse intellexit et demonstrabit discipulus meus Augustus Schmekelius.

17) V. huius operis editionem meam primam p. XLIII sqq. et tertiam p. XVIII sq. Excipio ipsum librum Oeconomicorum secundum, de quo infra disseram.

18) Id quod inde concludere voluit Goettlingius l. l. p. XI sq.

19) 1201^b 25. 1217^a 17. ^{b}22 sq. 1222^b 38. 1227^a 10 sq.

20) Cf. Schoemann. l. l. p. 232.

21) Haec quidem iam ante complura saecula primus vidit Iacobus Faber Stapulensis anno MDVI, deinde sanis rationibus usus demonstravit Hieronymus Gemusaeus, qui

sed ut peculiaris potius scripti locum teneret[22]) compositum esse nunc inprimis post Niebuhri egregiam de hac re dissertationem[23]) inter omnes constat. Et ne hoc quidem certum est, utrum omnino legerit alterius huius libelli auctor prius illud opusculum an non, quamquam haud dubie iam extabat. Fuit tamen is quoque sectae peripateticae assecla[24]) noveratque et ipse Politica Aristotelea, licet obiter tantum. Totum enim libelli sui scribendi consilium ex eis deprompsit, quae monuit Aristoteles 1259ª 3—36[25]): at oblitus est illi talia omnia vix *οἰκονομικῆς* esse, sed *χρηματιστικῆς* tantum[26]), et visum

operum Aristoteleorum translationes a se collectas edidit Basil. MDXLVIII (v. T. III. p. 184): is igitur secundum hunc librum a primo et tertio a Leonardo Aretino versis (v. infra p. XXI) separavit et proxime post Ethica Eudemia posuit. V. Sylburg. p. 299 sqq. et Niebuhr. p. 412 sq., praecipue autem Goettling. p. XVII sqq., ubi quae p. XIX sqq. leguntur verba non Prosperi Cyriaci esse, sed Gemusaei a Prospero repetita docuit me Roseus De Aristotelis librorum ordine et auctoritate, Berol. MDCCCLIV, p. 60.

22) Haud ab re erit repetere verba Zelleri l. l. p. 994 sq.: „Das zweite Buch der Oekonomik, welches sich selbst mit dem ersten in keine Verbindung setzt, steht diesem unverkennbar an Alter wie an Werth nach".

23) Ueber das zweite Buch der Oekonomika unter den aristotelischen Schriften. Kleine hist. u. philol. Schriften I. Bonn. MDCCCXXVIII. p. 412—416. Inserta erat haec dissertatio antea Niebuhri nomine non adiecto in Suppl. Ephem. litt. Ien. a. MDCCCXIII p. 77 sqq., ususque ea est iam I. G. Schneider in editione sua (*Ἀνωνύμου Οἰκονομικά.* Anonymi Oeconomica etc., Lips. MDCCCXV), quamquam nesciebat eam a Niebuhrio scriptam esse, cui hanc editionem dedicavit.

24) Haud apte Spengelius l. l. p. 74 (126) comparat 1345ᵇ 10 sqq. cum Stoicorum partitionibus ap. Stob. Ecl. eth. p. 224 (II. p. 109, 10 sqq. Wachsm.).

25) Pergit Zeller l. l.: „Seinem Hauptinhalt nach ist es eine anekdotenhafte Sammlung von Beispielen zur Erläuterung eines aristotelischen Satzes (1259ª 3 sqq.)". Idem monuerat Goettlingius l. l. p. XXIII sq.

26) Neque tamen negandum est primum defectionis gra-

illi esse de eis *φορτικὸν τὸ ἐνδιατρίβειν* 1258b 35, quin immo etiam *χρηματιστικῆς* talium exemplorum, qualia ipse collegit, illum plurima minime probaturum fuisse[27]). Attamen vel ex tali operis illius Aristotelei usu verisimile est, ut vix scripserit post finem saeculi a. Ch. tertii. Accuratius definivit tempus aliis rationibus adhibitis Niebuhrius. Cum enim dicat scriptor 1346a 27 *ὅσα δέ τινες τῶν πρότερον πεπράγασιν*, omnes viros ab eo in medium prolatos, cum exaratum sit hoc opusculum, non solum mortuos, sed etiam, nisi lusit verbis *τῶν πρότερον*, diu iam mortuos esse apparet. Neque de alio inprimis nisi de diu iam mortuo loqui poterat talem in modum 1351b 36: *Φιλόξενός τις Μακεδὼν Καρίας σατραπεύων*, Philoxenus autem ille post Aristotelem diem obiit supremum[28]). Idem haud dubie valet de Cleomene 1352a 16 sqq. 1353b 1 sqq.[29]). Utrum pro Antimene

dum a genuina Aristotelis doctrina iam esse, id quod supra p. VI monui, ea quae legimus in primo libro 1343a 8 sq, quam postea hic alter non sine historica quadam, si ita dicere licet, necessitate secutus est. Eo minus omni ex parte vera sunt quae de primo libro scripsit Leop. Schmidtius l. l.: „Dass der wesentliche Gedankeninhalt aristotelisch ist, kann keinem Zweifel unterliegen".

27) Frustra hoc negat Goettlingius l. l. p. XXIII. Gemusaei (v. n. 21) de hac re sententiam probavit Niebuhrius l. l. p. 413 verbis his: „Nämlich die ganze Sammlung enthält eigentlich nur eine Folge von orientalischen Erpressungen und ehrlosen Gaunerstreichen, als Muster und zur Belehrung aufgestellt (1346a 29 sqq.)". Quae etsi non prorsus iusta sunt, id quod sane concedendum est Goettlingio, tamen in plurima horum exemplorum revera maxime quadrant.

28) Non Cariae, sed Ciliciae satrapiam ei datam esse anno 321 a Perdicca narrat Iustinus XIII, 6, 16, postea demum ab Antipatro Diod. XVIII, 39, 6, rectius illam ab hoc ei relictam esse Arrianus Succ. 34 (ap. Phot. p. 71b 24): sed antea inde a Caria novum exercitum Alexandro ab eo adductum esse tradit idem Arrianus Anab. VII, 23, 1. 24, 1.

29) Paus. I, 6, 3. cf. Arrian. Succ. 5 (ap. Phot. 69a 34).

prorsus ignoto 1352ᵇ 26. 1353ᵃ 24 recte Niebuhrius restituerit Antigenem, qui non periit ante annum a. Ch. 316[30]), an potius, id quod magis crediderim, refelli nequeant rationes a Goettlingio coniecturae huic oppositae, in medio relinquo: sed Ophellas (1353ᵃ 5) interemptus demum est anno 308/7[31]). Certe igitur post Theophrasti demum tempus extitit hic libellus. In satrapum usum et in solorum quidem satrapum eundem scriptum esse quamvis non cum Niebuhrio contendam, tamen reapse illo tempore, id quod e prooemio patet, satrapiae nondum erant sublatae: post Ophellae autem mortem nullum supererat regnum in satrapias divisum praeter Syriam, et in ipsa Syria haec rerum institutio finem cepit, postquam terras ante Taurum sitas perdidit Antiochus Magnus anno 189. Certe igitur ante Polybium hic scriptor vixit inter annos, nisi omnia fallunt, fere 250 vel 260 et 200, et haec eius compilatio, de cuius fide historica peritioribus iudicium permitto, est tum miseri status, in quem illo iam tempore inciderat schola peripateticorum[32]), tum labentis graecitatis memorabile documentum[33]). Non enim in ea desunt rudioris dictionis exempla, qualia post Niebuhrium, qui in eis investi-

30) Diod. XIX, 44, 1. Ceterum cum Goettlingio contra Niebuhrium consentit etiam Boeckhius Staatsh. I³, p. 91. n. d (I². p. 102. n. c), qui praeterea citat Lewisium Philol. Mus. N. 1. p. 139 sq.

31) Diod. XX, 40—42. Iustin. XXII, 7. Polyaen. V, 3, 4.

32) Pergit Zeller l. l. p. 945: „Dieses Buch, wenn auch ohne Zweifel aus der peripatetischen Schule hervorgegangen, gehört doch nur unter die vielen Belege der kleinlichen Polymathie, welche nach wenigen Menschenaltern in dieser Schule so stark überhandnahm“.

33) Clausulam imponit Niebuhrius dissertationi suae verbis his: „Dadurch wird uns sein Buch litterarisch interessant; denn es fällt in eine Zeit, aus der in Prosa kaum vier *oder fünf* Schriften auf uns gekommen sind“.

gandis minus felix erat[34]), Schneider, Goettlingius, Spengelius notaverunt[35]).

34) V. quae contra eum disputavit Goettlingius l. l. p. 89 sq. Recte tamen vituperavit *συναγηόχαμεν* 1346ᵃ 29.

35) Maxime offendunt praeter alia, de quibus ad indicem lectores relego, 1345ᵇ 28 [*τῷ*] *νομίσματι* (pro *νομίσματος*) *ὤνια*, 1346ᵃ 22 *οἷαί τινες* pro *οἷαί τε*, 1346ᵇ 15 vox poetica *ἀεννάως*, 1348ᵃ 11 verbum *ἐξεκκλησιάζειν* „*in concionem vocare*“, quod usurpari monet Schneider a LXX interpretibus et scriptoribus sequioribus, 1348ᵇ 13 *παραβόλιον*, quod recentiorum esse docuit Boeckhius l. l. I². p. 477. n. d. I³. p. 430. n. a, cum Aristoteles dixerit (fragm. 456 [416] R.) *παράβολον* (cf. Bonitz. Ind. Ar. 562ᵇ 32 sq.), 22 sq. *ὀφείλοντες μισθὸν* (nisi cum Keilio *μισθοῦ* restituendum est) *εἴκοσι τάλαντα*, 30. *δεύτερον δέ* pro *ὕστερον δέ*, 1349ᵃ 15 *Δήμητραν*, 24 *χρυσοφορεῖν* (ut taceam de simplice *φορεῖν*, quod in brevi hoc opusculo ter 1348ᵃ 29, 1349ᵃ 9. 23, in omnibus Aristotelis scriptis semel bisve invenitur) et *ἀνατιθέναι ἐν τῷ ἱερῷ* (*ἐν ᾗ ἑσίῃ* 1353ᵃ 3 ne in hoc quidem scriptore tolerandum esse puto), 1349ᵇ 15 sq. *οἶκοι ὀρφανικοί*, semel 1349ᵇ 16 sq. *ἀποχρῆσθαι* semelque 1350ᵃ 7 *χρῆσθαι* cum accusativo coniuncta, etsi aliis locis hic quoque scriptor dativo utitur, 1350ᵃ 9 sq. *ὁπόταν — δεηθεῖεν*, *ἐπεδίδοσαν* (quem construendi morem saeculis posterioribus proprium fuisse videri adnotat Schneider), 1350ᵇ 13 *εἰ — εἴη* pro *εἰ — ἦν*, 1351ᵃ 20 *τῶν ἀνθρώπων ὧν ἦρχε προστάξαι* pro *ὧν ἀνθρώπων ἦρχε* vel *τοῖς ἀνθρώποις ὧν ἦρχε π.*, 30. *εἰς φυλακὴν ποιήσας* (nisi *ποιήσας* corruptum est), 1351ᵇ 5 sq. *δανεῖσαι ἐν χρόνῳ* (= *ad tempus*) *διειπάμενος ἐν ᾧ — ἀποδώσει*, ubi tamen *χρόνον* pro *ἐν χρόνῳ*, nisi delere mavis, reficiendum esse videtur, 10. *ἐπ᾽ αὐτῷ* = *praeterea etiam* (si recta est lectio), 1352ᵃ 11. *ἐκρέμα*, 12 sq. *ἕκαστος ἔπραττον — ἐξεωνοῦντο*, 30. *τῷ* (nisi cum Scaligero *τῇ* restituendum est) *Φάρῳ*, 34 *ἔδωκαν* (quae forma saepissime recurrit), *ἵν᾽ ἐᾷ*, 1352ᵇ 33. *πάλιν τε πορίζων* (si haec sana sunt), 1353ᵃ 19 sq. et 24. 26 *τέ — δέ* admodum dura ratione adhibita, similiter 1351ᵇ 23—26 *ἐκέλευσε, καὶ — ἀποστέλλειν, ἀποπομπὴν δὲ δώσειν· ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς — ἦν*, si haec, id quod minime credo, prorsus integra sunt (cum Scaligero potius seclusi 23. *καί*). Alia in indice breviter notabo. Si revera ipse iam scriptor 1345ᵇ 7 sq. *δεῖ* omisit, hoc in initio certe operis haud parva neglegentia, et omnino haec scribendi ratio etiam in Aristotele aut omnino non agnoscenda aut saltem rarissima est, v. Bonitz. Ind. Ar. 168ᵃ 56 sq. Saepius imperfecto utitur, ubi aoristum expectas, neque decerni potest, utrum ipse modo *ἐκέλευσε* modo *ἐκέλευε* dixerit an librariorum

De tota serie narrationum satis est repetere verba Spengeli: „Catalogus nullo ordine compositus videtur,

erroribus hoc sit tribuendum. Ipse haud dubie saepius variat Aristotelis exemplum secutus, velut in *χρῆσθαι* et *ἀποχρῆσθαι* verborum constructione: affert Spengelius *ἀναλοῦν* et *ἀναλίσκειν*, *εὐπορεῖν*, *ἀπορεῖν*, *πράττειν* et *εὐπορεῖσθαι*, *ἀπορεῖσθαι*, *πράττεσθαι* (v. ind., in quo etiam alia exempla invenies) atque 1347^{b} 36—1348^{a} 3 *ἐψηφίσαντο — καταφέρειν, ἕως ἂν — εὐπορήσωσιν* (*ἐκπορίσωσιν* Camerarius), 1349^{b} 17 *ἀπεχρᾶτο, ἕως — ἔλθοι*, 1351^{a} 3—6 *ἐκέλευσεν — δανεῖσαι, ἕως — διαλυθῇ*, 1352^{b} 9—11 *οὐκ ἔφασαν δεῖν πιστεύειν — ἕως — δῷ*, 1350^{a} 20—22 *προεκήρυξεν — τὸν βουλόμενον — τοὺς ἐγγύους καθιστάναι — καθ' ὁπόσον ἕκαστος δύνηται πείθειν·* adde *ἔφη* et *ἔφησε*. Vocabulis usitatis impertit auctor hic illic significationem admodum inusitatam, velut tali modo 1349^{a} 24 *τάγμα* adhibuit, 1346^{a} 7 *διαγωγῶν* (= *Durchgangszölle*) haud dubie scripsit et 1346^{a} 13 videtur *ἐγκυκλημάτων* pro *ἐγκυκλίων* scripsisse: at ipsa *ἐγκύκλια* ibidem v. 7 sq. quid significant? Obscure vel non satis expedite dicta sunt 1345^{b} 13 *εἰς τοῦτο*, 17 sq. *ὅσα — συμβαίνει*, 20 *δυναμένη μὲν τὸ καθόλου*, 1346^{b} 16 *καὶ* (pro quo *καὶ μάλιστα* aut *μάλιστα δὲ* poni debebat), 1347^{b} 18 *ἐδαπάνα* (= *andernfalls verzehrt hätte*), si integer est locus, 1348^{b} 13 sqq. *τότε κ. τ. λ.*, 1350^{a} 14 *ὡς ἐκδανεῖσαι*, 1350^{b} 24 sq. *ὡς — ἐβάδιζον* (si haec sana sunt), 1351^{b} 22 sqq. *ὃ κ. τ. λ.* (ubi recte quidem *καὶ* expunxit, sed nimis violenter ⟨*εἰς*⟩ *ὃ* scribere et *εἰς ἕτερον χωρίον* delere vult Scaliger, id quod ne sententiae quidem satis respondet), haud certe eleganter 1353^{b} 21 sq. *κελεύσας — ἐκέλευεν*, 1351^{b} 20 *χρημάτων ἐδεῖτο εἰς τοὺς στρατιώτας*, 1352^{b} 20 *πολὺ τὸ ἀνώμαλον ἀνάλωμα*, cf. 1346^{a} 23 *τῶν ἀναλωμάτων τῶν νῦν ἀναλουμένων*, 1346^{b} 19 sq. *τούς τε τόπους τοὺς ἀγοραίους ἐν οἷς ἐπώλει τίς τι*, 21 *τῶν ἁλῶν ἁλ[ατ]οπωλίαν*: ibidem se excipiunt 21. 23 *τῶν ἐργαζομένων* medium et *τοῦ ἐργαζομένου* passivum. 1351^{a} 6 sqq. aut construendum est *ἐκέλευσε κελεῦσαι* aut ad *κελεῦσαι* ter repetitum subaudiendum *συνεβούλευε* ex 1350^{b} 34, quamquam interpositum est v. 3 *ἐκέλευσεν*. 1348^{b} 34 pro *ἐκείνοις δὲ ὑπάρχοντος* certe cum Goettlingio expectas *ὑπ. δὲ ἐκ.*, et etiam melius erat v. 33 *αὐτοῖς* omisso *ὑπ. δὲ αὐτοῖς* scribere. Similiter displicent 1350^{a} 23—26, et Goettlingius cum 1350^{b} 1 sq. *αὐτὸν* post *προέσθαι* e P^{1} adiciat atque *τὸν Τιμόθεον* secludat, vereor ne ipsum scriptorem corrigat: quamquam haec res non est extra ullam dubitationem posita. Sed 1348^{a} 3 *κατὰ τὸ ἀρχαῖον εὐπορήσωσιν* ut haud dubie corrupta sunt, ita fortasse *1345*^{b} *19 pro ἃ πάντα* restituendum est *ἅπαντα* ⟨*ἃ*⟩, et auctor

insunt tamen non neglegenda: nam vicina loca inde a 1347^a 25 hac ratione componuntur: *Ἀντισσαῖος*, *Λαμψακηνοί*, *Ἡρακλεῶται*, quos si *Λακεδαιμόνιοι* secuntur ^{b} 16, id *Σαμίων δεηθέντων* factum esse scias, *Χαλκηδόνιοι*, *Κυζικηνοί*, *Χῖοι*, *Μαύσωλος ὁ Καρίας τύραννος*, *Κόνδαλος Μαυσώλου ὕπαρχος*, *Ἀριστοτέλης Ῥόδιος ἄρχων Φωκαίας*, *Κλαζομένιοι*, *Σηλυβριανοί*, *Ἀβυδηνοί*, *Ἐφέσιοι*: vides Asiam minorem hic inprimis celebrari et commendari: quod si Hippias et Athenienses 1347^a 4—24 Cypselum 1346^b 6 sequerentur, omnia melius cohaererent, primum exempla ex interiore Graecia, deinde *Λύγδαμις Νάξιος*, *Βυζάντιοι*, *Ἀντισσαῖος* et quos enumeravimus. Ephesios sequitur *Διονύσιος Συρακούσιος* novem exemplis illustratus, ut si 1353^b 20 nova duo accedant, quibus opus finitur, haec auctor ipse postea aut alius adderet. Simili neglegentia *Κλεομένης Ἀλεξανδρεύς* bis recurrit 1352^a 16. 1353^b 1, item *Ἀντιμένης* 1352^b 26. 1353^a 24, neque tamen his exemplis illud satis defenditur. Secuntur 1350^a 6 duo loci, qui ad Macedoniam referuntur. Imperatorum argenti penuria laborantium astutiae, quibus militum animis persuaderent aut quas reges docerent, 1350^a 23—1351^a 23 coniunctae sunt Timothei, Datamis(?), Chabriae, Iphicratis, qui quod Cotyn docuit, huius ipsius regis inventum 1351^a 24 — 32 memoratur. Iam regis satrapae

utrum 1350^a 36 *τρίμηνον σιταρχίαν* an cum affectatione quadam *τριμήνου σιταρχίαν* scripserit, difficile est dictu. Denique *εὑρεῖν* „*assequi*" 1350^a 17, ni fallor, tam bene se habet, ut hoc exemplum una cum Polit. IV (VII), 11. 1330^b 5 confirmet etiam coniecturam Heinsi prorsus necessariam Poet. 1460^b 25 *εὕρηται*. Neque eo offendimur, quod satis multa vocabula, quae in servatis quidem Aristotelis operibus fragmentisque deperditorum non leguntur, sed apud rerum scriptores Herodotum, Thucydidem, Xenophontem et apud oratores Atticos, ab hoc quoque scriptore adhibentur: in indice ea uno asterisco notabo.

secuntur Asiae minoris et Aegypti, quibus si duo insunt prorsus aliena exempla, alterum Atheniensium, alterum Chabriae, 1353ª 15—23, illud ad Tyrios pertinere[36]), huius vero consilium Tao Aegyptio datum esse teneas. Agmen claudit Dionysius, de quo iam diximus. Ex his tamen, quae Niebuhri[37]) est sententia, auctorem huius libri Asianum illius terrae fuisse certo confirmari non potest"[38]).

His autem narratiunculis (1346ª 32 — 1353ᵇ 27) praemittitur prooemium exile atque ieiunum (1345ᵇ 7—1346ª 31), quod neque per se spectatum a rebus quibusdam abstinet satis miris[39]) neque idoneum revera est ad sequentia praeparanda[40]).

36) Hac in re errat Spengelius: cur enim, id quod proposuit Sylburgius, pro *Τυρίων*, 1353ª 16 *Λαυρίων* scribendum sit, docuit Boeckhius Ueber die Laurischen Silberbergwerke p. 95 sq. (Opusc. V. p. 12 sq.). Omnes potius difficultates evanescunt, si quaecunque 1353ª 15—ᵇ27 leguntur appendicem esse statuimus.

37) L. l. p. 416: „Er schrieb vermuthlich irgendwo in Kleinasien". Cum Niebuhrio consentit Schneider l. l. p. XII. XIV, idemque Goettlingius inde concludere vult, quod in codicibus optimae notae reperiri satis frequentia ionismi vestigia contendit: at quaecunque attulit praeter unum *κεῖνος* in deterioribus potius libris inveniuntur, neque si in melioribus inessent, inde plus sequeretur quam natum esse videri scriptorem in Asia minore, sed eum non posse, cum hunc libellum scriberet, Athenis vixisse, hoc ne sic quidem liceret asseverare.

38) Sic Spengelius l. l. p. 75 (128) sq.

39) Audi Zellerum l. l.: „zur Einleitung dient eine trockene und ziemlich sonderbare Aufzählung der verschiedenen Arten von Oekonomie".

40) Recte Goettlingius l. l. p. XXIV: „Videtur autem auctor — postea praefationem huic centoni addidisse. Hinc factum est, ut nec ad genera illa oeconomiae, quae dicit 1345ᵇ 12 sqq., propositi sui rationem institueret. Quod si voluisset, primum exempla regiae oeconomiae posuisset §. 1. 2. 4. 13. 15. 20. 27. 41, deinde satrapicae §. 14. 24. 28. 29. 30.

Iam ad tertium transeo libellum. Primum enim Latine reddidit anno MCCXCV Durandus de Alvernia (Du.) unius archiepiscopi et unius episcopi, cum ipse Graecam linguam non calleret, auxilio usus[41]), adiecitque alterius libri, cuius hodie nullum videtur Graecum exemplar superesse, translationem. Hanc nuper recensuit Roseus[42]), addiditque quae in uno codice (e) adscripta invenit et in commentario Ferrandi de Hispania allata alius formae frusta. Et haec quidem Roseus secundae translationis fragmenta esse censet ab alio ex alio codice Graeco haustae: contra Haureavio[43]) viro in hoc studiorum genere versatissimo si credere volumus, nunquam extabat plena haec altera translatio, sed nihil nisi cor-

31. 32. 33. 34. 35. 38. 39. 40, denique politicae §. 3. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 16. 17. 18. 21. 23. 25. 26. 36. 37. Mirum auctorem nostrum ne unum quidem posuisse exemplum quarti generis, quod est privatae chrematisticae". Frustra igitur, ut loquar cum Schneidero (l. l. p. XIX sq.), haec praefatio quattuor illa oeconomiae genera distinxit, cum exempla sint minime ad eorum descriptionem accommodata. Pergit deinde Goettlingius: „mirum etiam eum, qui omnium oeconomiae generum definitiones et terminos dedit, satrapicae definitionem praetermisisse 1345^b 15, quae, si recte video, sic definiri poterat: *μεγίστη δὲ καὶ ποικιλωτάτη ἡ σατραπική*". Haesit in hac re iam Schneider, et recte quidem: at non dubito hoc loco non scriptoris, sed librariorum incusandam esse incuriam: quid multa? exciderunt verba illa iure a Goettlingio desiderata. Cf. n. 62. Ceterum de hoc prooemio post Schneiderum (p. VII sqq.) accuratissime egit Boeckhius Staatsh. I^3. p. 369 sqq. (I^2 p. 410 sqq. I^1. p. 322 sqq.).

41) V. n. 70 et Rose. Aristot. pseudepigr. p. 644 sq.

42) L. l. p. 647 sqq. et brevius Aristot. fragm., Lips. MDCCCLXXXVI. p. 140 sqq.

43) Sur quelques traductions de l'Economique d'Aristote. Annales de la Faculté des lettres de Bourdeaux, II, 4. p. 397 —409. Novi hanc commentationem e relatione tantum, quae legitur in libellis hebdomadalibus Revue critique inscriptis (a. 1880. II. p. 99 sq.).

rectiones marginales sunt lectoris Graece docti scholia illa. Minus fortasse haec sententia mihi displiceret, si ipsa mihi praesto esset Haureavi dissertatio, ut rationes ab eo allatas cognoscere possem: sic vero nequeo non, ut iam olim Roseo adstipulatus sum[44]), ita nunc quoque ei adstipulari. Movent me et alia[45]) et hoc. Extat enim hodieque tertia vel si verum vidisset Haureavius, secunda translatio (*Γ*), licet in paucissimis dumtaxat exemplaribus servata, quae, ut ab hac re incipiam, ambitu a Durandiana illa eo differt, quod ut omnes tres libros complectitur, ita secundus noster Graecus in hac quoque secundus est et tertius is, qui apud Durandum alterius locum obtinet. Praeterea autem in primo quoque libro ex alio codice Graeco originem sumpsit. Sed in tertio si frusta illa confero et cum hac translatione et cum Durandiana[46]), non possum quin ex prioribus duabus tertiam hanc nullo intercedente libro Graeco conflatam esse suspicer. Neque inaudita fuit illis saeculis talis conflandi ratio: immo etiam nunc habemus librum typis impressum, in quo Nicoleti doctoris opera in tertio hoc opusculo e prima illa Durandi et hac tertia translatione quarta quaedam commixta est[47]), similisque mixturae certum exemplum in primo est codex manu scriptus Florentinus, quem infra i nuncupabo. Verumtamen ipsi iudicent

44) In primae Politicorum editionis p. LV. Roseo tamen secunda haec translatio paulo recentior et correctior videtur quam Durandiana, mihi paulo rudior et antiquior. Quamquam rem incertam esse concedo.

45) Scire velim, unde lector ille doctus 142, 16 sq. hauserit *secundum Orpheum* pro *secundum Herculem* et vocabulum Graecum *euthymosynae*, si non ex alio codice Graeco.

46) Cf. quae composui l. l. p. LVI sq. n. 173. 174.

47) Titulum infra afferam. Praeterea cf. quae scripsi l. l. p. LVI. Hanc mixturam Heitzius recepit inter fragmenta *Aristotelis p. 153* sqq.

lectores: sic enim hoc opusculum edam, ut in laevo latere id ita, ut versum est a Durando, in dextro tertiam hanc translationem, quam certe non debebat Roseus nunc quoque prorsus neglegere et alto silentio transire, imprimendam curem et sub utriusque textu fragmenta, de quibus dixi, e Rosei opere repetam. Sed hac una saltem in re non satis possum mirari Haureavium, quod Guilelmum de Moerbeka Γ translationis auctorem fuisse coniecit et eam magis quam Durandianam ad verbum factam esse asseverat. Unde enim hoc sciri potest, cum perierit Graecum exemplum? Immo in secundo libro, ubi cum etiam Graece servatus sit, reapse possumus iudicare, tam libere grassatur interpres, ut eam ipsam ob causam exiguus tantum eius usus sit in verbis Graecis constituendis[48]). Guilelmum autem Moerbecensem hunc interpretem non fuisse facile unusquisque intelleget, qui vel obiter solum vetustas Politicorum translationes et Rhetoricorum, hanc quidem a Spengelio nimis festinanter typis mandatam, illam a me accurate recensitam, quae haud dubie Guilelmi sunt opus, cum hac Oeconomicorum, quam nihilominus ut illas Γ appellabo, comparare et poterit et volet[49]). Et ego quidem hac saltem in re

48) Uno tantum loco nescio quid cogitem 1348^b 13 sqq. Hic enim si eadem fere legit interpres atque nos, profecto non intellego, quomodo haec reddere potuerit ita: *tunc autem multis offerentibus pecuniam propter brevitatem temporis et obtinendam iustitiam multam a singulis congregabat pecuniam.* Accedit quod etiam Latinorum verborum sententia, id quod monuit Schneider, non inepta est.

49) Satis barbara est lingua Guilelmi, at tales voces, quales apud hunc interpretem in libro secundo inveniuntur, velut *guerra, doana, bandus, bandire, comestabuli,* frustra apud illum quaeres. An alius interpretis opus esse in hac translatione secundum librum atque primum et tertium conicere vis? Unum praeterea affero: *ἄν* cum optativo coniunctum vertere solet

minime dubius sum, quin ea non prior sit quam Durandiana, id quod ut crederemus necesse esset, si Guilelmo eam vellemus impertire, sed posterior.

Verum alia restat quaestio multo maioris momenti. Ut enim a Leonardo Aretino, qui et ipse in sua translatione secundo libro omisso tertium illum primo adnectit, falso olim credebant libere illum fictum esse, ut primum suppleret, cum reapse unam tantummodo e diversis illis translationibus — Durandianam, ni fallor[50]) — sermone passim correcto denuo emitteret[51]), ita nuper Aemilius Egger[52]) revera Oeconomicum illum tertium non nisi Latina interpretatione servatum ultima esse primi capita contendit. Huius quoque viri dissertationem non potui ipse inspicere, itaque argumenta, quibus sine dubio hanc sententiam firmare conatus est, plane ignoro, et sic quidem prorsus non video, quo possit fundamento eiusmodi coniectatio niti. Non enim intellego, cur pro fragmento dumtaxat operis maioris cum Schneidero[53]) et Eggero aliisque habeam brevem Oeconomicum primo loco nobis traditum: e contrario mihi quidem Schoemannus[54]) satis demonstrasse videtur quaecunque omnino tractare vel potius adumbrare voluerit eius scriptor, ea plane ab

Guilelmus in *utique* cum futuro, contra hic interpres semper in nudum coniunctivum aut futurum.

50) Quamquam Leonardus quoque 142, 16 sq. *secundum Orpheum* praebet, v. n. 45.

51) V. quae de hac re scite disseruit Roseus De Aristot. lib. p. 60 sqq. Ceterum translationem Latinam Leonardi Graecae linguae reddidit Iacobus Tusanus. Legitur hoc eius opus etiam in Sylburgi, Casauboni, Duvalli editionibus.

52) Question de proprieté littéraire. Les Economiques d'Aristote et de Théophraste. Annales de la Faculté des lettres de Bourdeaux. I. 1879. p. 364—381. Cf. Revue critique 1879. II. p. 463 sq. Philol. Wochenschr. II. 1882. p. 369 sq.

53) L. l. p. XIV. XVIII.

54) L. l. p. 209—224.

eo esse absoluta. Namque post prooemium (c. 1) in parte opusculi generali (c. 2) partes domus homines (accuratius dicere debebat: liberos homines) esse et possessionem, summam autem patrisfamilias curam, si illos respicias, ad uxorem, si hanc, ad victus quaerendi rationem pertinere docet, deinde hanc dispositionem sequens in speciali parte primo loco de uxoris (c. 3. 4), secundo de servorum (c. 5) et de ceterarum possessionum (c. 6) usu agit. Et ut sumam, quod minime concedo, fieri potuisse, ut auctor quae adumbravit de uxore tractanda accuratius postea persequi vellet, tamen eius libelli, de quo nunc loquimur, scriptor omnino non ut ille doctrinam oeconomicam in solis oeconomi, hoc est patrisfamilias, officiis definiendis versari putat, sed non minus quomodo uxor erga maritum quam quomodo maritus erga uxorem debeat se gerere exponit: ergo non est idem cum illo. Accedit quod nusquam similiter ex Aristotele et Xenophonte componit quae ipse in medium profert. Lepidissimum est eius opusculum paraenetici generis ipso Aristotele nequaquam indignum, licet ab alio haud dubie nescio quo scriptum sit: sciteque coniecit Roseus[55]) hunc libellum eundem esse atque eum, qui in operum Aristoteleorum indicis anonymi ex Hesychio Milesio excerpti appendice (n°. 166) *νόμοι ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς* appellatur.

Sed redeo ad libros primum et secundum. Codicum adhuc collatorum antiquissimus est P^b saeculo XIII° exeunte scriptus[56]), quem a Bekkero neglectum in usum meum excussit, qua est benignitate, Udalricus de Wilamowitz-Moellendorff, aetate secundus, dignitate primus P^2 (I^b apud Bekkerum) saeculo XIV° exeunte ortus,

55) Aristot. pseudepigr. p. 180 sqq. cf. de Aristot. lib. p. 61.
56) V. Prolegg. Magn. Mor. p. VIII et p. VI cum n. 1.

quem post Bekkerum ipse denuo perlustravi: ceteri omnes XV^0 demum saeculo partim ineunte (velut M^b), partim medio, partim exeunte (velut P^6 anno MCDXLII, U^b anno MCDXCIV), pauci XVI^0 demum ineunte exarati sunt. Et duae quidem sunt codicum familiae, altera Π^1 melior, quae praeter editionem principem Aldinam (Ald.) solos P^1 a Demetrio Chalcondyla aut exeunte saeculo XV^0 aut ineunte XVI^0 scriptum et P^2 libros ita comprehendit, ut P^1 et Aldinus codex artius inter se quam cum P^2 cohaereant, altera Π^2, cuius optima exempla sunt M^b et P^b, plerumque deterior[57]). W^b per paucos tantum versus a Bekkero comparatus videtur descriptus esse ex editione Aldina: quapropter eius lectiones uno dumtaxat loco duobusve commemorabo. Ceteroqui praeter P^2 septem codices adhibuit Bekker, $QM^bQ^bS^bT^bU^bX^b$, sed duos

57) Saepius huius recensionis auctor cum ea, quae merito ei displicebant, emendare conaretur aut difficiliores scripturas cum facilioribus commutaret, ipsum scriptorem correxit, cf. 1348^b 12. 1349^a 24. 30. 1350^a 4. 9. 1352^a 11. ^{b}15. 20. Nonnunquam tamen haec potius familia aut verum aut veri vestigia retinuit, ubi ea deseruit altera illa. Diu dubius haesi in verbis 1352^a 21 sq. *ὥστε συνέβαινεν αὐτῷ εἰ μὴ ἐξαγομένου ὀλίγου πολὺ τέλος λαμβάνειν.* Si cum Π^1 recensione *εἰ μὴ* omittuntur, hac sola ratione existit sententia rei tractatae penitus apta. Nam quae vis sit verborum duabus illis particulis servatis, recte quidem explicuit Goettlingius, cum etiam alibi „*ὀλίγον* esse *parum (gar zu wenig)* contrarium verbi *nimis*“ doceret, sed non video, quomodo hoc ipso loco idem illud fieri queat, utpote quo oppositum *πολύ* procul dubio non *nimis multum*, sed simpliciter *multum* significet, neque si queat, in totam sententiarum continuationem hoc satis quadrare crediderim, v. v. 16 sqq. *λιμοῦ κ. τ. λ.* Nihilominus *εἰ μὴ* secludere non audeo, cum non intellegam, unde oriri potuerit plane falsum eiusmodi additamentum. Gravius igitur vitium suspicatus post haec duo verba posui lacunae signum (cf. n. 62), tametsi plane ignoro, quaenam fuisse queat sententia eorum, quae, nisi fallor, hoc loco perierunt. — Ceterum titulus modo *Οἰκονομικός* modo *Οἰκονομικά* in fontibus ita est, ut hoc quidem *minime* variet secundum familias.

tantum eorum totos S^b et T^b, per primum librum M^b, per priorem secundi partem 1345^b 7—1349^b 14 U^b, per posteriorem inde a 1349^b 1 Q, reliquos duos Q^b et X^b dumtaxat per 1343 (ubi etiam Q ab eo collatus est) et 1349^b 7—22: ego quidem et horum duorum etiam his locis et Q libri per 1343 in hac editione paene nullam rationem habebo, cum eis ad textum recensendum facile careamus. Iam autem ante Bekkerum L^s codice per secundum librum usi sunt Schneider et Goettlingius totisque S^b et U^b libris Goettlingius secundum suam et P^1 codice secundum Hasei collationem. Mihi L^s codicem per primum quoque librum liberalissime comparavit et compluribus secundi locis denuo inspexit Eduardus Zarnckeus. De S^b et U^b non semper consentiunt Goettlingius et Bekker: ego certe illius expressis verbis ubique magis confisus sum quam huius silentio, et eo magis hoc potui, quo magis me hac in re non falsum esse docuerunt novae Brunonis Keilii curae. P^1 iterum pro me perlustratus est a Patzigio, qui etiam P^6 librum usque ad 1344^a 36 meum in usum contulit. Ipse primus P^4 codicem et denuo editionem Aldinam excussi[58]). Complures locos in P^4, paucos in P^2 et P^6 exemplaribus intercedente viro clarissimo Ludovico Haveto denuo mihi comiter perscrutavit Henricus Lebegueus. Denique optime meritus est de hac mea editione Bruno Keilius discipulus et amicus. In M^b enim codice librum secundum primus, S^b denuo totum mihi contulit, in aliis exemplaribus Italicis Q P^b T^b U^b et per primum librum in M^b haud paucos locos in usum meum iterum examinavit. Nec non satis multas mecum communicavit suas

58) Novas $P^{1.2.4.6}$ et editionis Aldinae collationes divulgavi in editionis Politicorum primae p. 597 sqq., ubi addenda et corrigenda sunt pauca secundum hanc meam recensionem.

coniecturas. Iam, id quod ex omnibus illis collationibus apparet, e deterioribus codicibus artiore vinculo inter se coniuncti sunt $P^4L^8U^b$ (= Π^b), et (Q^b) S^bT^b(X^b) cum P^b, etsi non sunt ex eo descripti, sed e libro simili: ubi igitur inter se consentiunt $P^bS^bT^b$, signum Π^a adhibebo. Tertia species sunt Q et M^b, qui saepius a ceteris omnibus recedentes inter se soli ita conspirant, ut quamquam non habeo totius Q exemplaris collationem, tamen, ubi fieri possit, hanc speciem Π^c nota comprehendam: magis consentiunt inde a 1349^b cum Π^a quam cum Π^b: nonnunquam tamen Q ubi cum Π^a congruit, M^b potius cum Π^b eandem lectionem praebet, et ante 1349^b paulo dumtaxat rarius concordat cum Π^b quam cum Π^a. L^8 autem et U^b magis sunt inter se et cum P^6 quam cum P^4 cognati, et hic illic soli consentiunt cum Π^c vel certe cum M^b. Totum igitur codicum stemma videtur fere hoc esse:

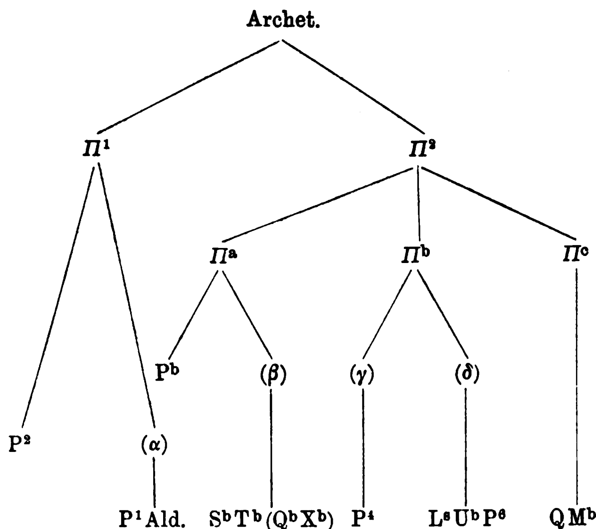

Ceterum ubi eandem lectionem offerunt P^1 et Ald. a P^2 differentem, ibi ea plerumque est repudianda. Translationis a Durando factae (Du.) nonnullos codices ipse poteram perscrutare, sed simul variis lectionibus usus sum, quas ex ea divulgavit Thurotus[59]): alteram primi libri translationem *Γ* ipse edidi[60]), secundi alio tempore edam. Omnes autem locos, quibus vel alteruter vel uterque interpres a textu mihi recepto aut declinat aut videtur declinare, nunc cum lectoribus communicare non mihi operae pretium videbatur: ergo ab eis peto, ut de eorum scripturis e silentio meo nihil colligant. De vertendi ratione, qua alter (*Γ*) in libro secundo usus est, iam supra (p. XIX) egi: nunc unum adicio. Saepe enim verba, quae non legere potuit vel non intellegere vel quae incommoda ei erant ad vertendum, prorsus omisit: complura huius generis exempla, non omnia denotabo. Sed etiam a contrario vitio non abstinuit parvorum additamentorum, quibus Schneider saepius se decipi passus est[61]): fortasse tamen, si minus omnia, pars saltem eorum scholia erant, quae invenit in codice suo Graeco. Praeterea autem non tota est haec translatio servata: immo magnae, quas omnes indicabo, in om-

59) Revue critique 1869. II. p. 86 sq.

60) Oeconomicorum, quae Aristoteli vulgo tribuuntur, libri primi vetusta translatio Latina, Gryph. et Berol. MDCCCLXX.

61) Velut 1347^a 30 pro *ἀποδόσθαι* reddit „*ad propinquas civitates vendere*“, unde Schneider eum *εἰς τὰς πλησίον πόλεις* addita legisse conicit, 1348^b 11 pro *διὰ πολέμου* „*propter guerram quae inciderat*“, unde Schneider et Goettlingius *διὰ πόλεμον τὸν ἐμπεσόντα* scripserunt, ibidem v. 21 pro *τὰ ἐμπόρια* „*mercatum Macedoniae*“, unde Schneider *τὰ ἐμπόρια τῆς Μακεδονίας* recepit. 1351^b 18 *ἦλθεν* non vertit, sed addit haec: *furabatur igitur ab anno mensem.* 1346^b 1 *factus autem* ante *ἐκέλευσεν* non minus videtur eius ipsius additamentum: nihilominus nescio an recte *γενόμενος* adiecerit Schneider.

nibus fontibus sunt lacunae, plures in ceteris, in i codice paulo pauciores. Neque tamen prorsus spernenda est, praesertim cum exemplar, e quo fluxit, Graecum multo magis certe, ne nimium dicam, consenserit cum Π^1 quam cum Π^2 recensione.

Scatent etiam in optimis fontibus verba tradita omnis generis corruptelis[62]), in quibus emendandis inprimis editor Basileensis tertius, Camerarius[63]), Sylburgius, Ios. Scaliger[64]), Schneider, Goettlingius, Boeckhius, Bekker, Spengelius, Kirchhoffius[65]), Keilius laboraverunt: minus bene res cessit I. G. Schlossero[66]), et Schneideri quoque omnia commenta afferre minime opus est. Quae mihi placent coniecturae in ipsa verba non mihi receptae, eas diductis litteris imprimendas curabo. Ceterum Philodemi codex praestantior erat omnibus, qui tempus tulerunt, quin etiam saepius scripturas ab hoc Epicureo

62) Recte Spengelius l. l. p. 75 (127): „saepius verba quaedam exciderunt": cf. 1344ᵃ 13. 1346ᵃ 20. 31. ᵇ18. 22. 1347ᵇ 13. 1348ᵃ 10. 12 (?). 17. ᵇ10. 21 (?). 22 (?). 23. 31. 1349ᵃ 31. ᵇ32. 1350ᵃ 12. 18 (?). 1352ᵃ 8. 21. ᵇ33. 35 (?). 1353ᵃ 3. 4. ᵇ8. 24, praeterea de 1345ᵇ 15 v. n. 40. De 1352ᵃ 21 sq. autem accuratius disserui in n. 57.

63) Politicorum et Oeconomicorum Aristotelis interpretationes et explicationes, Francof. MDLXXXI. Translatio Oeconomicorum denuo impressa est in editione Aristotelis Bekkeriana.

64) V. Oncken. Scaligerana zu Aristoteles' ethischen und politischen Schriften, in Eois I. (1884). p. 417 sqq. Non omnes tamen eius coniecturae mentione mihi dignae videntur.

65) Zur aristotelischen Oekonomik. In Herm. XIII. 1878. p. 139 sq.

66) Aristoteles Politik und Fragment der Oekonomik, Lub. et Lips. MDCCXCVIII. T. III. p. 213 sqq. Neque tamen haec eius translatio ita vituperanda est, ut fecit Schneider l. l. p. VI. XXIV: immo non sine voluptate ac bona fruge eam legi. Complectitur etiam tertium librum Aretino ab eo tributum, de quo opusculo admodum perversum est Schlosseri iudicium.

oblatas recepissem, si certum esset eum semper eadem verba retinuisse et non interdum potius ea, quae invenit, cum aliis permutasse eiusdem sensus. Vituperandus autem est Bekker, ut qui melioris recensionis Π^1 una tantummodo sobole P^2 codice usus sit, quo factum est, ut nimis saepe huius familiae lectiones deseruerit et haud raro iam Aldina editio praestantior sit quam Bekkeriana. Ubi a Bekkero recesserim, semper, ubi a Schneidero vel Goettlingio, nonnunquam indicabo.

Nunc autem sigla, quibus per libros primum et secundum usus sum, comprehendam:

P^1 = Parisiensis 2023[67]).
P^2 = Parisiensis Coislinianus 161.
corr.$^1 P^2$ et mg.$^1 P^2$ = eodem et
corr.$^2 P^2$ = nigriore atramento in eodem codice ab ipso librario adscripta.
P^4 = Parisiensis 2025.
P^6 = Parisiensis 1857.
L^s = Lipsiensis bibliothecae Paulinae 1335.
Q = Marcianus Venetus 200.
M^b = Marcianus Venetus 213.
P^b = Vaticanus 1342.
Q^b = Laurentianus 81, 5.
S^b = Laurentianus 81, 25.
T^b = Urbinas 46.
U^b = Marcianus Venetus, append. IV, 3.
W^b = Reginensis 125.

67) Correctiones et variae lectiones ut in P^2 ita in hoc quoque codice adiectae sunt ab ipso librario solo. Diversi coloris atramentis et diversa scribendi ratione etiam per Oeconomica in his additamentis usus est, at haec discrimina ut in Politicis summi ita in Oeconomicis nullius paene momenti sunt: quapropter ea in hac editione indicare supersedeo: marginalia tamen compendio „mg.“ significabo.

X^b = Vaticanus 342.
Π = codices omnes.
Π^1 = $P^{1.2.}$ Ald.
Π^2 = $P^4L^sM^bP^bS^bT^bU^b$ et per 1343 et 1344^a P^6, per 1349^b 1—1353^b 27 Q.
Π^a = $P^bS^bT^b$.
Π^b = $P^4L^sU^b$ et per 1343. 1344^a P^6.
Π^c = QM^b (per 1345^b 7—35 et inde a 1349^b).
C^C = codex Camerari.
Phil. = Philodemus.
Du. = translatio Durandi.
Γ = vetusta translatio altera.
Ald. = operum Aristoteleorum editio princeps Aldina.
Bas.$^{2.3.}$ = eorundem editiones Basileenses secunda et tertia.
Camot. = eorundem editio Camotiana.
Cam. = Camerarius.
Sylb. = Sylburgius.
Schn. = Schneider.
Goettl. = Goettlingius.
Bk. = Bekker.

Tertii libri translationem a Durando factam secundum fontes a Roseo adhibitos, dico veterem editionem Lipsiensem anni MDCCLXXVII e simili exemplo atque g est haustam et septem codices beghklp recognovi, qua in re ut ante me Roseus ita ego quoque secutus sum codices potissimum cognatos eh[68]): cum tamen novam e libri collationem ante complures annos mihi miserit Maassius olim discipulus, nunc collega coniunctissimus,

68) Codicem b omnium optimum esse in libro primo, de quo solo loquitur Thurotus l. l. p. 86, fortasse huic viro concedendum est, at in tertio vix ita se res habet, etiamsi in *hoc quoque* minime contemnendum est hoc exemplar.

quae a Roseana admodum saepe haud mediocriter differt, illam f appellabo[69]). *Γ* autem translationem recensebo secundum libros duos manu scriptos, alterum Parisiensem (a), quem Thurotus, alterum Florentinum (i), quem Studemundus comiter in usum meum perlustraverunt, et duos impressos a me ipso excussos n et t. E Rosei apparatu delectum tantummodo excerpsi, librorum contra afit et, quatenus e*Γ* translatione depromptus est, n[70]) varias lectiones tradam plenas. Orthographiam ubique hodiernam restituam. Et hic est siglorum a me adhibitorum conspectus:

a = Parisiensis bibliothecae minoris 699 (Bibliothèque de l' Arsenal, sciences et arts 19).

b = Parisiensis 7695ª.

e = Parisiensis 16089 (Sorbon. 841), quem in editione maiore 7, in editione minore anni MDCCCLXXXVI p appellavit Roseus.

69) Lectiones primae manus et recentiorum (duae sunt) nunquam, ea, quae in margine adscripta, et ea, quae inter versus superscripta sunt, raro distinxit Roseus. Itaque ad omnia haec additamenta secundum eius collationem significanda plerumque nota hac „corr. e" usus sum, nonnunquam lectionem utramque, eam, quae in ipsis verbis invenitur, et eam, quae adscripta vel superscripta est, iuxta posui, velut 144, 16 *cum honestate. al. l. composite* e. Ceterum ex e descriptus est d = Paris. 16107 (Sorb. 587), id quod patet e v. l. 142, 15 sqq.

70) Secundum haec et ea, quae iam supra p. XVIII monui, de hac editione Veneta e silentio meo nusquam aliquid colligendum est. Codices abghkl(nt) descripsi in editionis primae Politicorum p. XXXIV sqq. Cf. quae ibidem p. 601 sqq. divulgavi. Subscriptio autem e(f) libri et paucorum aliorum codicum haec est: *Explicit yconomica aristotelis translata de greco in latinum per unum archiepiscopum et unum episcopum de grecia et magistrum durandum de alvernia latinum prŏcuratorem universitatis parisiensis* (*par.* om. f) *tunc temporis in curia romana* (*ag.* add. cod. Amplonianus) *actum anagnie in mense augusti pontificatus domini bonifacii pape* (*pape* om. f) *VIII anno primo.*

f = idem codex e collatione Maassii.
g = Guelpherbytanus Helmstadiensis 593.
h = Guelpherbytanus Helmstadiensis 488.
i = Laurentianus abbatiae Florentinae 2635.
k = Lipsiensis 1337.
l = Lipsiensis 1338.
n = editio Veneta anni MCDLXXXIII continens praeter Ethica et Politica tres Oeconomicorum libros „summa diligentia emendatos per eximium virum dominum Nicoletum“.
p = Lipsiensis 1397.
t = Aristotelis Stagiritae Politicorum etc. Oeconomica etiam ex antiqua interpretatione etc. Iul. Martiani Rotae labore ac diligentia. Venetiis ap. Iuntas MDLVIII.
ed. = editio Lipsiensis.
Ferr. = commentarius Ferrandi.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ Α.

I *Ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ διαφέρει οὐ μόνον τοσοῦτον* 1343 a *ὅσον οἰκία καὶ πόλις (ταῦτα μὲν γὰρ αὐταῖς ἐστι τὰ ὑποκείμενα), ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ μὲν πολιτικὴ ἐκ πολλῶν ἀρχόντων ἐστίν, ἡ οἰκονομικὴ δὲ μοναρχία.*

ἔνιαι μὲν οὖν τῶν τεχνῶν διῄρηνται, καὶ οὐ τῆς αὐτῆς ἐστι ποιῆσαι καὶ χρήσασθαι τῷ ποιηθέντι, ὥσπερ λύρᾳ καὶ αὐλοῖς· τῆς δὲ πολιτικῆς ἐστι καὶ πόλιν ἐξ ἀρχῆς συστήσασθαι καὶ ὑπαρχούσῃ χρήσασθαι καλῶς, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἂν εἴη καὶ κτήσασθαι οἶκον καὶ χρήσασθαι αὐτῷ.

2 *πόλις μὲν οὖν οἰκιῶν πλῆθός ἐστι καὶ χώρας καὶ κτημάτων αὔταρκες πρὸς τὸ εὖ ζῆν. φανερὸν δέ· ὅταν γὰρ μὴ δυνατοὶ ὦσι τούτου τυγχάνειν, διαλύεται καὶ ἡ κοινωνία. ἔτι δὲ ἕνεκα τούτου συνέρχονται· οὗ δὲ ἕνεκα ἕκαστον ἔστι καὶ γέγονε, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ τυγχάνει αὕτη οὖσα. ὥστε δῆλον ὅτι πρότερον γενέσει ἡ οἰκονομικὴ πολιτικῆς ἐστι. καὶ γὰρ τὸ ἔργον. μόριον γὰρ οἰκία πόλεώς ἐστιν.*

Lib. I. **1343** a, 2. *μὲν* non vert. Du., secl. Thurotus ‖ 3. *ἀλλὰ καὶ ὅτι* ΓΠ^{1}Du., *ἀλλ' ὅτι καὶ* Π^{2}Bk. ‖ 5. *μὲν οὖν*] *δὲ* dubitanter ci. Thurotus (*οὖν* non vert. Du.) ‖ 6. *αὐλοί* vel *αὐλοὶ* Π^{2}, *αὐλῷ* Γ Du. ‖ 10. *χωρίων* e Du. *(praediorum)* male ci. Thurotus ‖ *χρημάτων* Π^{2}Bk. et *γρ.* mg. P^{1} et corr.$^{1}P^{2}$ (fors. recte), *κτημάτων* c. c. Du. *(possessionum)* et, ut videtur, Γ *(praediorum)* ‖ 14. *τυγχάνει* post *αὕτη* P^{1}Ald. ‖ 15. *πρῶτον* $\Pi^{b}P^{b}$, *πρότερον* c. c. Γ ‖ *γενέσει* om. ΓΠ^{2}Du. et fort. Phil., prb. Spengelius, secl. Goettl.

σκεπτέον οὖν περὶ τῆς οἰκονομικῆς, καὶ τί τὸ ἔργον αὐτῆς.
2 *μέρη δὲ οἰκίας ἄνθρωπός τε καὶ κτῆσις ἐστίν. ἐπεὶ δὲ* II
πρῶτον ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἡ φύσις ἑκάστου θεωρεῖται, καὶ περὶ
οἰκίας ἂν ὁμοίως ἔχοι· ὥστε καθ' Ἡσίοδον δέοι ἂν ὑπάρχειν

"οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε [βοῦν τ' ἀροτῆρα]."

τὸ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς πρῶτον, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων. ὥστε δέοι
ἂν τὰ περὶ τὴν τῆς γυναικὸς ὁμιλίαν οἰκονομήσασθαι καλῶς·
τοῦτο δέ ἐστι τὸ ποίαν τινὰ δεῖ ταύτην εἶναι παρασκευάσαι.
κτήσεως δὲ πρώτη ἐπιμέλεια ἡ κατὰ φύσιν· κατὰ 2
φύσιν δὲ γεωργικὴ προτέρα, καὶ δεύτεραι ὅσαι ἀπὸ τῆς
γῆς, οἷον μεταλλευτικὴ καὶ εἴ τις ἄλλη τοιαύτη. ἡ δὲ
γεωργικὴ μάλιστα ὅτι δικαία· οὐ γὰρ ἀπ' ἀνθρώπων, οὔθ'
ἑκόντων, ὥσπερ καπηλεία καὶ αἱ μισθαρνικαί, οὔτ' ἀκόντων,
ὥσπερ αἱ πολεμικαί. ἔτι δὲ καὶ τῶν κατὰ φύσιν· φύσει
1343 b *γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς ἡ τροφὴ πᾶσίν ἐστιν, ὥστε καὶ τοῖς*
ἀνθρώποις ἀπὸ τῆς γῆς. πρὸς δὲ τούτοις καὶ πρὸς ἀνδρίαν 3
συμβάλλεται μεγάλα· οὐ γὰρ ὥσπερ αἱ βάναυσοι τὰ
σώματα ἀχρεῖα ποιοῦσιν, ἀλλὰ δυνάμενα θυραυλεῖν καὶ

18. *κτῖσις* L^s et pr. U^b (crx. ead. m.), *κτίσις* Q$\Pi^a X^b$ ‖ 19. *πρῶτον*] *τὸ πρῶτον* $P^6 L^s U^b$ ‖ *θεωρῆται* $P^6 L^s U^b$ ‖ *περὶ*] *περὶ τῆς* $P^6 L^s U^b$ ‖ 20. *ἔχοι* $P^2 M^b$ Ald. Bk., *ἔχει* c. c. ΓDu. ‖ 21. *βοῦν τ' ἀροτῆρα* om. Phil., secl. Spengelius Susem. ‖ *τ'* Γ$\Pi^1 P^6 L^s U^b$ et rc. M^b, om. cet. ‖ 23. *τὰ*] *τοῦ* P^4, *τὸν* $P^6 L^s$ et pr. U^b (crx. rc.) ‖ *οἰκονομίσασθαι* Π^a ‖ 24. *τὸ ποίαν — παρασκευάσαι* corrupta, *ὁποίαν* ci. Schoemannus, *τὸ οἵαν* dubitanter olim ci. Susem., at *παρασκευάσαι* potius sedem corruptelae esse recte, ni fallor, vidit Keilius, qui glossam esse hanc vocem e **1344 a**, 25 ortam, ab ipso autem auctore *σκέψασθαι* vel simile quid scriptum fuisse coniecit ‖ *ταύτας* Π^a, *ταῦτα* Q^b ‖ 26. *δευτέρα* ΓΠ^2Du., *δὲ* post *δευτέρα* add. M^b ‖ *ὅσα* ΓΠ^2Du. ‖ 27. *μεταλλευτικὴ* Ald. et rc. U^b, *μεταλευστικὴ* P^6, *μεταλευτικὴ* cet. ‖ *εἴ*] *ἥ* (*ἣ* P^6Q, *ἤ*, ut videtur, pr. M^b) ΓΠ^2, *εἰ* rc. M^b ‖ 28. *δίκαια* Π^2 (crx. rc. M^b U^b) ‖ *ἀπανθρώπως* (*απανθρώπως* P^4, *ἀπ' ἀνθρώπως* P^6, *ἀπάθρώπως* pr. U^b, *ἀπαθρώπως* corr. U^b) Π^2 ‖ *οὔθ' — 29. μισθαρνικαί* om. ΓΠ^2Du. ‖ 29. *μισθαρνικαί* solus P^2, *μισθαρνίαι* P^1 Ald. ‖ *ἀκόντως (violenter)* ΓDu. ‖ 30. *δὲ* Sylburgius, *δε* pr. Q, *τε c.* c. Ald. et corr.[1] Q ‖ 1343 b, 1. *παισίν* Spengelius.

(II) πονεῖν, ἔτι δὲ δυνάμενα κινδυνεύειν πρὸς τοὺς πολεμίους· μόνων γὰρ τούτων τὰ κτήματα ἔξω τῶν ἐρυμάτων ἐστίν.

III τῶν δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώπους ἡ περὶ γυναῖκα πρώτη
ἐπιμέλεια· κοινωνία γὰρ φύσει τῷ θήλει καὶ τῷ ἄρρενι
μάλιστά ἐστιν. ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν ἐν ἄλλοις ὅτι πολλὰ
τοιαῦτα ἡ φύσις ἐφίεται ἀπεργάζεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν
ζῴων ἕκαστον· ἀδύνατον δὲ τὸ θῆλυ ἄνευ τοῦ ἄρρενος ἢ τὸ
ἄρρεν ἄνευ τοῦ θήλεος ἀποτελεῖν τοῦτο, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν
2 ἡ κοινωνία συνέστηκεν. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἀλόγως
τοῦτο ὑπάρχει, καὶ ἐφ' ὅσον μετέχουσι τῆς φύσεως, ἐπὶ
τοσοῦτον, καὶ τεκνοποιίας μόνον χάριν· ἐν δὲ τοῖς ἡμέροις
καὶ φρονιμωτέροις διήρθρωται μᾶλλον (φαίνονται γὰρ
μᾶλλον βοήθειαι γινόμεναι καὶ εὔνοιαι καὶ συνεργίαι ἀλ-
3 λήλοις), ἐν ἀνθρώπῳ δὲ μάλιστα, ὅτι οὐ μόνον τοῦ εἶναι
ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ εἶναι συνεργὰ ἀλλήλοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ
ἄρρεν ἐστί. καὶ ἡ τῶν τέκνων κτῆσις οὐ λειτουργίας ἕνεκεν
τῇ φύσει μόνον οὖσα τυγχάνει ἀλλὰ καὶ ὠφελείας· ἃ
γὰρ ἂν δυνάμενοι εἰς ἀδυνάτους πονήσωσι, πάλιν κομίζον-
4 ται παρὰ δυναμένων ἀδυνατοῦντες ἐν τῷ γήρᾳ. ἅμα δὲ
καὶ ἡ φύσις ἀναπληροῖ ταύτῃ τῇ περιόδῳ τὸ ἀεὶ εἶναι,
ἐπεὶ κατ' ἀριθμὸν οὐ δύναται, ἀλλὰ κατὰ τὸ εἶδος.
οὕτω προῳκονόμηται ὑπὸ τοῦ θείου ἑκατέρου ἡ φύσις, τοῦ τε
ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, πρὸς τὴν κοινωνίαν. διείληπται

6. *μόνον* W^{b}Du. Ald., *μόνῳ* P^{4}L^{s}, *μόνων* c. c. *Γ* ‖ 7. *περὶ γυναῖκα* Phil. (prb. Spengelius), *πρὸς γυναῖκα* pr. P$^{1.2.}$, *κατὰ γυναῖκα* *Π*^{2}Ald. Bk. et corr.^{1}P^{2} et *ἄλλως* mg. P^{1}, *de coniuge* Du., *de uxore Γ* ‖ 9. *μὲν* ante *γὰρ* add. *Γ*Du. ‖ 13. *ἡ ΓΠ*^{1}, *ἐν Π*^{2}Du. ‖ 17. *συνεργείαι* P^{4}M^{b}Q^{b}, *συνεργεῖαι* P^{6}L^{s}S^{b}T^{b}U^{b} ‖ 20. *κτίσις* L^{s}, *φύσις Γ*Du. ‖ *λειτουργίαν Π*^{b} (crx. rc. U^{b}) ‖ 21. *τῆς Π*^{2} praeter M^{b} et pr. P^{b} (sed *τῆς* mg. P^{b}) ‖ *φύσεως* Q^{b}S^{b}T^{b}X^{b} et mg. P^{b} ‖ *οὖσα τυγχάνει* om. *ΓΠ*^{2}Du. ‖ 22. *δυνάμενοι ΓΠ*^{1} Du., *δυναμένοις Π*^{2} ‖ *ποιήσωσι Γ*Du. ‖ 25. *καὶ* post *ἀλλὰ* add., Q^{b}S^{b}T^{b}Ald., *γε* add. Sylb. Bk. ‖ 26. *προῳκονόμηται* L^{s}, *προωκονόμειται Π*^{a}*X*^{b}, *προσκονόμηται* (*προσ* in ras.) P^{4}.

(III)

γὰρ τῷ μὴ ἐπὶ ταὐτὰ πάντα χρήσιμον ἔχειν τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἔνια μὲν ἐπὶ τἀναντία, εἰς ταὐτὸν δὲ συντείνοντα· τὸ μὲν γὰρ ἰσχυρότερον τὸ δ' ἀσθενέστερον ἐποίησεν, ἵνα
1344a τὸ μὲν φυλακτικώτερον ᾖ διὰ τὸν φόβον, τὸ δ' ἀμυντικώτερον διὰ τὴν ἀνδρίαν, καὶ τὸ μὲν πορίζῃ τὰ ἔξωθεν, τὸ δὲ σῴζῃ τὰ ἔνδον· καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν τὸ μὲν δυνάμενον ἑδραῖον εἶναι, πρὸς δὲ τὰς ἔξωθεν θυραυλίας ἀσθενές, τὸ δὲ πρὸς μὲν τὰς ἡσυχίας χεῖρον, πρὸς δὲ τὰς κινήσεις ὑγιεινόν· καὶ περὶ τέκνων τὴν μὲν γένεσιν κοινήν, τὴν δὲ ὠφέλειαν ἴδιον· τῶν μὲν γὰρ τὸ θρέψαι, τῶν δὲ τὸ παιδεῦσαί ἐστιν.

4 πρῶτον μὲν οὖν νόμοι πρὸς γυναῖκα, καὶ τὸ μὴ ἀδικεῖν· IV
οὕτως γὰρ ἂν οὐδ' αὐτὸς ἀδικοῖτο· τοῦθ' ὑφηγεῖται δὲ [ὃ] καὶ ὁ κοινὸς νόμος, καθάπερ οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν, ὥσπερ ἱκέτιν καὶ ἀφ' ἑστίας ἠγμένην ὡς ἥκιστα δεῖν [δοκεῖν] ἀδικεῖν· ἀδικία δὲ ἀνδρὸς αἱ θύραζε συνουσίαι γιγνόμεναι. περὶ δὲ ὁμιλίας μήθ' ὥστε δεῖσθαι ⟨μηθὲν⟩ μήθ' ὡς 2

28. τὸ Π^2 ‖ ἔχον Π^b ‖ 30. ἰσχυρώτερον Π^2 ‖ 1344a 2. πορίζῃ τὰ Γ *(acquirat ea quae)* Du. *(quaerat quae)* et rc. U^b, πορίζει τὰ Π^2, πορίζηται Π^1 ‖ 3. σῴζῃ τὰ $\Gamma P^{1.2.}$ et rc. U^b, σῴζηται Ald., σῴζει τὰ Π^2 ‖ 4. ἔξωθεν secl. Keilius ‖ 6. γέννησιν ci. Spengelius ‖ κοινήν Π^1, ἴδιον (ἰδίαν P^bDu.) $\Gamma\Pi^2$Du. Bk. ‖ 7. ἴδιον Π^1, κοινήν (κοινὰ P^6) $\Gamma\Pi^2$ Du. Bk. ‖ 8. πρῶτος — νόμος vir doctus nescio quis a Schoemanno citatus, prb. Spengelius ‖ καὶ] κεῖται vel κείσθω idem ille vir doctus, non vert. ΓDu., commate ante h. v. deleto secl. Scaliger, prb. Spengelius ‖ 9. ὃ om. Ald. Du. (?) Bk., δὲ ὃ om. Γ ‖ 10. πυθαγόριοι (πυθαγόροι P^4) Π^2 (πυθαγόρειοι M^b, sed ρει rc. in ras.) ‖ 11. ἱκέτην Π^2, *famulam* ΓDu. ‖ καὶ om., ut videtur, Iamblich. V. P. §. 48. 84, non vert. ΓDu., recte secl. Wilamowitzius ‖ ἀφ' — ἠγμένην iam legit Iamblich. et fort. iam scriptor libri III. p. 142, 20 sq. *(sicut ab extraneitate deprecator)* ‖ ἐφ' — ἡμένην Scaliger, recte prb. cum aliis Wilamowitzius ‖ δεῖ Γ (?) Du. (?), om. P^4U^b, secl. Sylb. ‖ δοκεῖ S^bT^b, om. Γ (?), secl. Bk. ‖ 12. ἀδικεῖν] διώκειν Iambl. §. 84 ‖ συνουσίαι (ξυνουσίαι P^2) $\Gamma\Pi^1$Du., ξυνιοῦσαι Π^2 ‖ γιγνόμεναι (γινόμεναι Ald. Bk.) $\Gamma\Pi^1$ Du., γυναῖκες (γυναῖκαι P^4) Π^2 ‖ 13. ὁμιλίαν Π^b ‖ ἴσως παρόντος post δεῖσθαι add. S^bT^b Goettl. et mg. rc. P^b ‖ μηθὲν add Schoemannus (c. c. om. Bk.) ‖ μήθ' Goettl.,

(IV) ἀπόντων ἀδυνατεῖν ἡσυχάζειν, ἀλλ' οὕτως ἐθίζειν ὥστε ἱκανῶς ἔχειν παρόντος καὶ μὴ παρόντος. εὖ δ' ἔχει καὶ τὸ τοῦ Ἡσιόδου

"παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς."

3 αἱ γὰρ ἀνομοιότητες τῶν ἠθῶν ἥκιστα φιλικόν. περὶ δὲ κοσμήσεως, ὥσπερ οὐδὲ τὰ ἤθη δεῖ ἀλαζονευομένους ἀλλήλοις πλησιάζειν, οὕτως οὐδὲ τὰ σώματα· ἡ δὲ διὰ τῆς κοσμήσεως οὐδὲν διαφέρουσά ἐστι τῆς τῶν τραγῳδῶν ἐν τῇ σκευῇ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλία.

V τῶν δὲ κτημάτων πρῶτον μὲν καὶ ἀναγκαιότατον τὸ βέλτιστον καὶ οἰκονομικώτατον· τοῦτο δὲ ἦν ἄνθρωπος. διὸ δεῖ πρῶτον δούλους παρασκευάζεσθαι σπουδαίους. δούλων δὲ εἴδη δύο, ἐπίτροπος καὶ ἐργάτης. ἐπεὶ δὲ ὁρῶμεν ὅτι αἱ παιδεῖαι ποιούς τινας ποιοῦσι τοὺς νέους, ἀναγκαῖον καὶ παρασκευασάμενον τρέφειν οἷς τὰ ἐλευθέρια τῶν ἔργων

2 προστακτέον. ὁμιλία δὲ πρὸς δούλους ὡς μήτε ὑβρίζειν ἐᾶν μήτε ἀνιᾶν, καὶ τοῖς μὲν ἐλευθεριωτέροις τιμῆς μεταδι-

μὴ δ' aut μηδ' *Π* Ald. ‖ ὡς num hoc loco ferri queat dubito (cf. ind.), ὥστ' Spengelius (ni fallor, recte) ‖ 14. ἀπάντων $P^{4.6.}$ et pr. U^b, ἀπόντος $Π^a$, prb. Goettl. Schoem. Speng. (nescio an recte), ἀπόντων c. c. *Γ* Du. et rc. U^b, ἀπουσῶν ci. Keilius (quod melius est quam ἀπόντος, si revera ἀπόντων nequit probari) ‖ ὥστε] ὅσω $L^s U^b$ et corr. P^6, ὅσα P^4 ‖ 17. παρθενικὸν $P^6 L^s$ et rc. U^b ‖ διδάξῃ *Γ* M^b Du. et corr. $P^{4.6.}$, διδάσκῃ pr. P^4, διδάξει $L^s U^b$ et pr. P^6 ‖ 18. ἀνομιότητες $P^4 Π^a$, ἀνομότητες P^6 ‖ 20. ἡ—22. ὁμιλία om. *Γ* ‖ 22. σκηνῇ mg. $Bas.^3$ ‖ ὁμιλίας Camot. et, ut videtur, Du. *(locutionis)* ‖ 23. μὲν om. $Π^b$ ‖ 24. οἰκονομικώτατον Phil., ἡγεμονικώτατον (ἡγεμωνικώτατον L^s) *Γ Π* Du. Ald. Bk. ‖ 28. καὶ παιδεύειν post τρέφειν add. Phil., prb. Spengelius (fors. recte) ‖ ἐλευθέρια] *liberaliora* Du., unde ἐλευθεριώτερα ci. Thurotus ‖ 29. προσακτέον M^b, προστάκτων $S^b T^b$, προστα$\overset{τ́}{κ}$, i. e. aut προστακτόν aut προστακτέον P^b ‖ ὁμιλίαν $Π^2$ ‖ ἐᾶν post 30. μήτε Du., non vert. *Γ* ‖ 30. μηδὲ ci. Bk. ‖ ἀνιᾶν Schoemannus, ⟨πι⟩έζειν Phil., quem revera ἀνιάζειν potius scripsisse ci. Schoemannus, ἀνιέναι *ΓΠ* Du. Ald. Bk. ‖ ἀληθινωτέροις Phil. (fors. recte) ‖ τιμὴν P^6 $L^s U^b$.

(V)

δόναι, τοῖς δ' ἐργάταις τροφῆς πλῆθος. καὶ ἐπειδὴ ἡ τοῦ
οἴνου πόσις καὶ τοὺς ἐλευθέρους ὑβριστὰς ποιεῖ, καὶ πολλὰ
ἔθνη ἀπέχεται καὶ τῶν ἐλευθέρων, οἷον Καρχηδόνιοι ἐπὶ
στρατιᾶς, φανερὸν ὅτι τούτου ἢ μηδὲν ἢ ὀλιγάκις μεταδοτέον.
ὄντων δὲ τριῶν, ἔργου καὶ κολάσεως καὶ τροφῆς, τὸ μὲν 3
μήτε κολάζεσθαι, μήτ' ἐργάζεσθαι, τροφὴν δ' ἔχειν, ὕβριν
ἐμποιεῖ· τὸ δὲ ἔργα μὲν ἔχειν καὶ κολάσεις, τροφὴν δὲ
μή, βίαιον, καὶ ἀδυναμίαν ποιεῖ. λείπεται δὴ ἔργα παρέχειν
καὶ τροφὴν ἱκανήν· ἀμίσθων γὰρ οὐχ οἷόν τε ἄρχειν,
δούλῳ δὲ μισθὸς τροφή. ὥσπερ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις
ὅταν μὴ γίγνηται τοῖς βελτίοσι βέλτιον μηδὲ ἆθλα ᾖ
ἀρετῆς καὶ κακίας, γίγνονται χείρους, οὕτω καὶ περὶ οἰκέτας.
διόπερ δεῖ ποιεῖσθαι σκέψιν, καὶ διανέμειν τε καὶ ἀνιέναι 4
κατ' ἀξίαν ἕκαστα, καὶ τροφὴν καὶ ἐσθῆτα καὶ ἀργίαν
καὶ κολάσεις, λόγῳ καὶ ἔργῳ μιμουμένους τὴν τῶν ἰατρῶν
δύναμιν ἐν φαρμάκου λόγῳ, προσθεωροῦντας ὅτι ἡ τροφὴ
οὐ φάρμακον διὰ τὸ συνεχές.

γένη δὲ ἂν εἴη πρὸς τὰ ἔργα βέλτιστα μήτε δειλὰ 5
μήτε ἀνδρεῖα ἄγαν. ἀμφότερα γὰρ ἀδικοῦσιν· καὶ γὰρ οἱ
ἄγαν δειλοὶ οὐχ ὑπομένουσι καὶ οἱ θυμοειδεῖς οὐκ εὔαρχοι.
χρὴ δὲ καὶ τέλος ὡρίσθαι πᾶσιν· δίκαιον γὰρ καὶ συμφέρον 6
τὴν ἐλευθερίαν κεῖσθαι ἆθλον· βούλονται γὰρ πονεῖν, ὅταν ᾖ
ἆθλον καὶ ὁ χρόνος ὡρισμένος. δεῖ δὲ καὶ ἐξομηρεύειν ταῖς
τεκνοποιίαις· καὶ μὴ κτᾶσθαι ὁμοεθνεῖς πολλούς, ὥσπερ καὶ

31. πλῆθος vix sanum, πλείονος Phil. (at ne hoc quidem satis placet) ‖ 34. στρατιᾶν $P^{4.6.}$, στρατιὰν $L^s U^b$ ‖ ὀλιγάκις (ὀλικάκις S^b) $\Pi^2 P^2$ Phil., ὀλίγον ΓP^1 Du. Ald. ‖ 36. δ' om. Γ (?) Du. (?) ‖ 1344b, 3. οἴονται (οἴονται $S^b T^b$) Π^a, οἷόν τε (οἷοντε P^1) c. c. Γ Du. ‖ 4. κἂν ci. Keilius ‖ 5. δὲ ante μηδὲ add. $\Pi^b P^b$ (del. rc. U^b) ‖ ᾖ Π^1 et post 6. κακίας rc. U^b, c. c. om. Γ Du. et pr. U^b ‖ 6. καὶ κακίας offendunt Spengelium ‖ 7. τε καὶ ἀνιέναι non vert. Du., secl. Thurotus ‖ 8. ἀργείαν (ἄργειαν $S^b T^b$) Π^a ‖ 10. προσθεωροῦνται $S^b T^b$ et rc. P^b, προθεωροῦντας P^4, προσθαφαιροῦντας Scaliger ‖ 12. δούλων post εἴη add. Π^a Bk. (c. c. om. Γ Du.) ‖ 14. θυμώδεις Π^2 ‖ 17. δεῖ — 21. ἐνομίσθη om. Du. ‖ ἐξημεροῦν ci. Wilamowitzius.

(V)
ἐν ταῖς πόλεσιν· καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰς ἀπολαύσεις μᾶλ-
λον τῶν δούλων ἕνεκα ποιεῖσθαι ἢ τῶν ἐλευθέρων. πλείονα
γὰρ ἔχουσιν οὗτοι οὗπερ ἕνεκα τὰ τοιαῦτα ἐνομίσθη.
VI εἴδη δὲ τοῦ οἰκονόμου τέτταρα, ἃ δεῖ ἔχειν περὶ τὰ 6
χρήματα. καὶ γὰρ τὸ κτᾶσθαι δυνατὸν χρὴ εἶναι καὶ
φυλάττειν· εἰ δὲ μή, οὐδὲν ὄφελος τοῦ κτᾶσθαι· τῷ γὰρ
ἠθμῷ ἀντλεῖν τοῦτ' ἐστιν, καὶ ὁ λεγόμενος τετρημένος πίθος.
ἔτι δὲ καὶ εἶναι κοσμητικὸν τῶν ὑπαρχόντων καὶ χρηστι-
2 κόν· τούτων γὰρ ἕνεκα κἀκείνων δεόμεθα. διῃρῆσθαι δὲ δεῖ
τῶν κτημάτων ἕκαστον, καὶ πλείω τὰ κάρπιμα εἶναι τῶν
ἀκάρπων, καὶ τὰς ἐργασίας οὕτω νενεμῆσθαι, ὅπως μὴ ἅμα
κινδυνεύσωσιν ἅπασιν. πρὸς δὲ φυλακὴν τοῖς τε Περσικοῖς
συμφέρει χρῆσθαι καὶ τοῖς Λακωνικοῖς. καὶ ἡ Ἀττικὴ δὲ
οἰκονομία χρήσιμος· ἀποδιδόμενοι γὰρ ὠνοῦνται, καὶ ἡ τοῦ
ταμιείου θέσις οὐκ ἔστιν ἐν ταῖς μικροτέραις οἰκονομίαις.
3 Περσικὰ δὲ ἦν τὸ πάντα τετάχθαι, καὶ πάντ' ἐφορᾶν
αὐτόν, καὶ ὃ ἔλεγε Δίων περὶ Διονυσίου· οὐδεὶς γὰρ ἐπιμε-
λεῖται ὁμοίως τῶν ἀλλοτρίων καὶ τῶν οἰκείων, ὥστε ὅσα
ἐνδέχεται, δι' ἑαυτοῦ ποιεῖσθαι χρὴ τὴν ἐπιμέλειαν. καὶ τὸ 1345a
τοῦ Πέρσου καὶ τὸ τοῦ Λίβυος ἀπόφθεγμα εὖ ἂν ἔχοι. ὃ
μὲν γὰρ ἐρωτηθεὶς τί μάλιστα ἵππον πιαίνει, "ὁ τοῦ δε-
σπότου ὀφθαλμὸς" ἔφη· ὁ δὲ Λίβυς ἐρωτηθεὶς ποία κόπρος

19. εὐθυσίας Phil. ‖ 20. ἢ Π^1 Du., μὴ Γ *(et non)* Π^2 ‖ πλέον' Phil. ‖ 24. τῷ — 25. πίθος om. Du. ‖ 25. τετριμένος P^b, τετριμμένος $\Pi^b S^b T^b$ (de M^b dubius sum) ‖ 26. τῶν ὑπαρχόντων om. Γ Π^2 Du. ‖ 28. τῶν κτημάτων Π^1, τούτων Γ Π^2 (etiam rc. P^b, τῶν pr. P^b) et, ut videtur, Du., qui non vert. ‖ 29. νενομεῖσθαι Π^2 praeter M^b ‖ ὅπως — 30. ἅπασιν om. Du. ‖ 30. ἅπασαι ci. Sylb. ‖ 32. γὰρ om. Π^2 ‖ 33. ταμίου pr. U^b, (crx. rc.) γαμίου εἰ P^4, γαμίου L^s ‖ 34. τετάχθαι Π^1 et fort. pr. P^b, ἐπιτάττειν Γ *(ordinare)* Π^2 (rc. P^b in ras.) Bk. (nescio an recte), *ordinari* Du. ‖ 1345a, 1. ἑαυτοῦ $P^{1.2.}$, αὑτοῦ L^s, αὐτοῦ c. c. Bk. ‖ ποιεῖσθαι χρὴ] ποιεῖ ἀρχιδὴ (ἄρχειν δὴ L^s, ἔχειν δεῖ in ras. rc. U^b, quid pr. habuerit, nequit definiri) Π^b ‖ 2. ἂν ἔχοι Π^1, ἔχει Γ Π^2 Du. ‖ 3. τί Γ Π^1 Du. et rc. M^b (ί in ras.), τά Π^2.

(VI)

ἀρίστη, „τὰ τοῦ δεσπότου ἴχνη" ἔφη. ἐπισκεπτέον οὖν τὰ 4
μὲν αὐτόν τὰ δὲ τὴν γυναῖκα, ὡς ἑκατέροις διαιρεῖται τὰ
ἔργα τῆς οἰκονομίας. καὶ τοῦτο ποιητέον ἐν μικραῖς οἰκονο-
μίαις ὀλιγάκις, ἐν δ' ἐπιτροπευομέναις πολλάκις. οὐ γὰρ
οἷόν τε μὴ καλῶς ὑποδεικνύντος καλῶς μιμεῖσθαι, οὔτ' ἐν
τοῖς ἄλλοις οὔτ' ἐν ἐπιτροπείᾳ· ὡς ἀδύνατον μὴ ἐπιμελῶν δε-
σποτῶν ἐπιμελεῖς εἶναι τοὺς ἐφεστῶτας. ἐπεὶ δὲ ταῦτα 5
καὶ καλὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ ὠφέλιμα πρὸς οἰκονομίαν,
ἐγείρεσθαι χρὴ πρότερον δεσπότας οἰκετῶν καὶ καθεύδειν
ὕστερον, καὶ μηδέποτε ἀφύλακτον οἰκίαν εἶναι, ὥσπερ πό-
λιν, ὅσα τε δεῖ ποιεῖν μήτε νυκτὸς μήτε ἡμέρας παριέ-
ναι. τό τε διανίστασθαι νύκτωρ· τοῦτο γὰρ καὶ πρὸς ὑγίειαν
καὶ οἰκονομίαν καὶ φιλοσοφίαν χρήσιμον. ἐν μὲν οὖν ταῖς 6
μικραῖς κτήσεσιν ὁ Ἀττικὸς τρόπος τῆς διαθέσεως τῶν ἐπι-
καρπιῶν χρήσιμος· ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις διαμερισθέντων
καὶ τῶν πρὸς ἐνιαυτὸν καὶ τῶν κατὰ μῆνα δαπανωμένων,
ὁμοίως δὲ καὶ περὶ σκευῶν χρήσεως τῶν καθ' ἡμέραν καὶ
τῶν ὀλιγάκις, ταῦτα παραδοτέον τοῖς ἐφεστῶσιν. ἐπὶ τού-
τοις καὶ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν διά τινος χρόνου ποιητέον,
ἵνα μὴ λανθάνῃ τὸ σῳζόμενον καὶ τὸ ἐλλεῖπον. οἰκίαν δὲ 7
πρός τε τὰ κτήματα ἀποβλέποντα κατασκευαστέον καὶ
πρὸς ὑγίειαν καὶ πρὸς εὐημερίαν αὐτῶν· λέγω δὲ κτήματα
μέν, οἷον καρποῖς καὶ ἐσθῆτι ποία συμφέρει, καὶ τῶν καρ-

6. *διαιρεῖσθαι*, ut videtur, *Γ* Du., prb. Scaliger ‖ 7. *ἐν*] *ἐν μὲν Γ* Du. ‖ 9. *οἷόν τε Γ* Π^1 Du., *οἴονται* Π^2 ‖ 10. *οἰκονομίαις* post *ἄλλοις* add. S^bT^b et rc. P^b ‖ *ἐπιτροπία* Π^b (*ἐπιτροπίᾳ* U^b, *ι* subscr. fort. add. rc.) ‖ *ἐπιμελεια* (sic!) P^1, *ἐπιμελείᾳ* Ald. ‖ 11. *ἐπιμελαῖς* Π^b (*ἐπιμελεῖς* U^b, sed *εῖς* rc. in ras.) ‖ 12. *ὠφέλημα* Π^b (crx. rc. U^b) ‖ 13. *πρῶτον* Π^b ‖ 14. *ἀφύλακτον Γ* Π^1, *ἀφυλακτον* corr. M^b, *ἀφύκτον* (*ἄφυκτον* P^4U^b, *ἀφυκτον* pr. M^b, *ἀφῦκτον* L^s) Π^2 ‖ *καὶ* post *ὥσπερ* add. *Γ* Du. ‖ 15. *ὅσα τε Γ* Π^1 Du., *ὅτε* Π^2 ‖ *παριέναι Γ* Π^1 Du., *περίεναι* P^b, *περίενας* S^bT^b, *περιιέναι* (*περὶ ἰέναι* P^4) Π^bM^b ‖ 16. *το⟨τέ⟩ τε* ci. Sylb., *⟨ἔστιν⟩ δ' ὅτε* ci. Keilius (alterutrum, ni fallor, rectum) ‖ 17. *φιλοσοφίαν Γ* Π^2 Phil. Du., *φιλόσοφον* Π^1 ‖ 26. *κτήμασι Γ* Π^2 Du. ‖ 27. *ποία Γ* Ald. Du. et corr. P^1, *ποῖα* cet.

(VI) πῶν ποία ξηροῖς καὶ ποία ὑγροῖς, καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ποία ἐμψύχοις καὶ ποία ἀψύχοις καὶ δούλοις καὶ ἐλευθέροις καὶ γυναιξὶ καὶ ἀνδράσι καὶ ξένοις καὶ ἀστοῖς. καὶ πρὸς εὐημερίαν δὲ καὶ πρὸς ὑγίειαν δεῖ εἶναι, εὔπνουν

8 μὲν τοῦ θέρους, εὐήλιον δὲ τοῦ χειμῶνος. εἴη δ' ἂν ἡ τοιαύτη κατάβορρος οὖσα καὶ μὴ ἰσοπλατής. δοκεῖ δὲ καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις οἰκονομίαις χρήσιμος εἶναι θυρωρός, ὃς ἂν ᾖ ἄχρηστος τῶν ἄλλων ἔργων, πρὸς τὴν σωτηρίαν τῶν εἰσφερομένων καὶ ἐκφερομένων. πρὸς εὐχρηστίαν δὲ σκευῶν τὸ Λακωνικόν· χρὴ γὰρ ἓν ἕκαστον ἐν τῇ αὑτοῦ χώρᾳ κεῖσθαι· οὕτω γὰρ ἂν ἕτοιμον ὂν οὐ ζητοῖτο.

Β.

I τὸν οἰκονομεῖν μέλλοντά τι κατὰ τρόπον τῶν τε τόπων, περὶ οὓς ἂν πραγματεύηται, μὴ ἀπείρως ἔχειν, καὶ τῇ φύσει εὐφυῆ εἶναι καὶ τῇ προαιρέσει φιλόπονόν τε καὶ δίκαιον· ὅ τι γὰρ ἂν ἀπῇ τούτων τῶν μερῶν, πολλὰ διαμαρτήσεται περὶ τὴν πραγματείαν ἣν μεταχειρίζεται.

οἰκονομίαι δέ εἰσι τέσσαρες, ὡς ἐν τύπῳ διελέσθαι (τὰς γὰρ ἄλλας εἰς τοῦτο ἐμπιπτούσας εὑρήσομεν), βασιλικὴ σατρα-

28. *ποία* utroque loco *Γ* Ald. Du. et corr. P^1, *ποῖα* P^2 et pr. P^1, *ποῖαι* Π^2, *ποῖοι* rc. U^b ‖ 29. *ποία* *Γ* Ald. Du. et corr. P^1, *ποῖαι* M^b, *ποῖα* cet. ‖ *καὶ ποία ἀψύχοις* om. $L^s U^b$ et *Γ* Du. ‖ *ποία* Ald. et corr. P^1, *ποῖα* cet. ‖ 31. *ὑγείαν* $P^{1.2.}$ ‖ 33. *κατάκορρος* Ald. et pr. P^1, *κατάβορος* $L^s M^b U^b$ (?), *κατάβορρος* c. c. *Γ* *(versus boream)* ‖ 35. *τὴν* om. P^1 Ald. et fort. Phil. ‖ 1345b, 2. *αὑτοῦ* P^1, *αὐτοῦ* $P^2 L^s$ Ald.

Lib. II. 1345b, 7. *δεῖ* post *τρόπον* add. Sylb. Bk., et revera fort. excidit aut h. l. aut in versu sequente ‖ *τόν* Π^b (de U^b tamen dubius sum) ‖ *τρόπων* Π^c (crx. rc. M^b), *τρόπον* Π^b (de U^b tamen dubius sum) ‖ 8. *περὶ* om. $P^1 W^b$ Ald., c. c. add. *Γ* ‖ *οὗ* W^b ‖ *ἂν πραγματεύηται* Π^1 (etiam W^b), *πραγματεύηται* P^b, *πραγματεύκται* P^4, *πραγματεύονται* $L^s U^b$, *πραγματεύεται* *Γ* $\Pi^c S^b T^b$ Bk. ‖ *τέτταρες* P^2, *τέσσαραι* $S^b T^b$ ‖ 13. *τοῦτο*] *ταύτας* e Camerari transl. Schn.

(I)
πικὴ πολιτικὴ ἰδιωτική. τούτων δὲ μεγίστη μὲν καὶ ἁπλου- 2
στάτη ἡ βασιλική, **, ποικιλωτάτη δὲ καὶ ῥᾴστη ἡ πολιτική,
ἐλαχίστη δὲ καὶ ποικιλωτάτη ἡ ἰδιωτική. ἐπικοινωνεῖν μὲν
τὰ πολλὰ ἀλλήλαις ἀναγκαῖον ἐστίν· ὅσα δὲ μάλιστα δι'
αὐτῶν ἑκάστῃ συμβαίνει, ταῦτα ἐπισκεπτέον ἡμῖν ἐστιν.
πρῶτον μὲν τοίνυν τὴν βασιλικὴν ἴδωμεν. ἔστι δὲ αὕτη
δυναμένη μὲν τὸ καθόλου, εἴδη δὲ ἔχουσα τέσσαρα, περὶ
νόμισμα, περὶ τὰ ἐξαγώγιμα, περὶ τὰ εἰσαγώγιμα, περὶ
τὰ ἀναλώματα. τούτων δὲ ἕκαστον [μὲν] περὶ * τὸ νόμισμα 3
λέγω ποῖον καὶ πότε τίμιον ἢ εὔωνον ποιητέον, περὶ δὲ
τὰ ἐξαγώγιμα καὶ εἰσαγώγιμα πότε καὶ τίνα παρὰ τῶν
σατραπῶν ἐν τῇ ταγῇ ἐκλαβόντι αὐτῷ λυσιτελήσει δια-
τίθεσθαι, περὶ δὲ τὰ ἀναλώματα τίνα περιαιρετέον καὶ
πότε, καὶ πότερον δοτέον νόμισμα εἰς τὰς δαπάνας, ἢ ἃ
τῷ νομίσματι ὤνια. δεύτερον δὲ τὴν σατραπικήν. ἔστι δὲ 4
ταύτης εἴδη ἓξ τῶν προσόδων, ἀπὸ γῆς, ἀπὸ τῶν ἐν τῇ
χώρᾳ ἰδίων γινομένων, ἀπὸ ἐμπορίων, ἀπὸ τελῶν, ἀπὸ
βοσκημάτων, ἀπὸ τῶν ἄλλων. αὐτῶν δὲ τούτων πρώτη μὲν
καὶ κρατίστη ἡ ἀπὸ τῆς γῆς (αὕτη δέ ἐστιν ἣν οἳ μὲν

15. *βασιλική*, ** dubitanter ci. Schn., *βασιλική*, ⟨*μεγίστη δὲ καὶ ποικιλωτάτη ἡ σατραπική*⟩ Goettlingi vestigia secutus ci. Susem., v. prolegg. p. XVI sq. n. 40 ‖ *ποικιλοτάτη* h. l. et v. 16 P^{1}Ald. ‖ *δὲ* add. P^{1}Ald. et corr. M^{b} ‖ 17. *ἀλλήλοις* Π^{2} ‖ 18. *ταύταις* Π^{b} ‖ 20. *μὲν* om. $\Gamma\Pi^{b}$ ‖ *τέσσαρα* $\Pi^{b}P^{1.2.}$, *τέτταρα* c. c. Bk. ‖ 22. *ἕκαστον* ⟨*τὸ*⟩ Γ, *ἕκαστον* ** Cam., *ἕκαστον* ⟨*τοιόνδε, τὸ*⟩ e Camerari transl. ci. Schn., *κράτιστον* commate post *νόμισμα* posito Goettl. (male), *ἑκάστων* ⟨*τὸ*⟩ aut [*ἕκαστον*] Spengelius, potius *μὲν* (quod non vert. Γ) post *περὶ* e Bekkeri coniectura tri. Susem. ‖ 24. *εἰσαγώγιμα καὶ ἐξαγώγιμα* $\Pi^{c}Q^{b}$ (?) Ald. et pr. P^{1} ‖ 25. *διαταγῇ* dubitanter ci. Cam., at v. Boeckh. Staatsh. I^{3}. p. 369. n. e (I^{2}. p. 411. n. a) ‖ 27. *ἃ τῷ νομίσματι* $\Gamma\Pi^{1}$, *ὅταν* (in ras. P^{4}, *ὅσ' ἂν* ci. Schn.) *νομίσματος* Π^{2} ‖ 28. *τῷ νομίσματι* secl. Keilius, *τῷ* secludendum esse ci. Susem. ‖ *δὲ* prius add. $\Gamma\Pi^{1}$, om. Π^{2} (fors. recte) ‖ 29. *εἴδη*] *εἰς* $L^{s}U^{b}$ ‖ 30. *γενομένων* P^{1}Ald. ‖ *ἐμπορίων* dubitanter ci. Sylb., prb. Boeckhius l. l. n. f, *ἐμπορίων* aut *ἐμποριῶν* e Γ *(mercimoniis)* ci. Schn., *ἐμποριῶν* Bonitzius (recte, si haec scriptura praeferenda est 1346a, 1. 7), *ἐμπόρων* ΠAld.Bk. ‖ 32. *τῆς* om. $L^{s}U^{b}$.

(I)

ἐκφόριον οἳ δὲ δεκάτην προσαγορεύουσιν), δευτέρα ἡ ἀπὸ
τῶν ἰδίων γινομένη, οὗ μὲν χρυσίον, οὗ δὲ ἀργύριον, οὗ
δὲ χαλκός, οὗ δὲ ὁπόσα δύναται γίνεσθαι, τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ
τῶν ἐμπορίων, τετάρτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν κατὰ γῆν τε καὶ
ἀγοραίων τελῶν γινομένη, πέμπτη δὲ ἡ ἀπὸ τῶν βοσκη-
μάτων, ἐπικαρπία τε καὶ δεκάτη καλουμένη, ἕκτη δὲ ἡ
ἀπὸ τῶν ἄλλων, ἐπικεφάλαιόν τε καὶ χειρωνάξιον προσα-
5 γορευομένη. τρίτον δὲ τὴν πολιτικήν. ταύτης δὲ κρατίστη
μὲν πρόσοδος ἡ ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐν τῇ χώρᾳ γινομένων,
εἶτα ἡ ἀπὸ τῶν ἐμπορίων καὶ διαγωγῶν, εἶτα ἡ ἀπὸ τῶν
6 ἐγκυκλίων. τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον τὴν ἰδιωτικήν. αὕ-
τη δέ ἐστιν ἀνώμαλος μὲν διὰ τὸ δεῖν μὴ πρὸς ἕνα σκο-
πὸν οἰκονομεῖν, ἐλαχίστη δὲ διὰ τὸ καὶ τὰς προσόδους
καὶ τὰ ἀναλώματα βραχέα γίνεσθαι. αὐτῆς δὲ ταύτης κρα-
τίστη μὲν πρόσοδος ἡ ἀπὸ γῆς γινομένη, δευτέρα δὲ ἡ ἀπὸ
τῶν ἄλλων ἐγκλημάτων, τρίτη δὲ ἡ ἀπὸ ἀργυρίου. χω-

33. ἡ] δὲ ἡ P^1, δὲ Ald. ‖ 34. χρυσία $\Pi^b P^b$ et pr. M^b (crx. rc.) ‖ ἀργύρια Π^b ‖ 35. ἡ $\Gamma \Pi^b$, καὶ ἡ cet. ‖ 1346 a, 1. ἐμποριῶν $P^2 L^s M^b U^b$ Bk. (fors. recte), ἐμ͡πρεί P^b, ἐνπριῶν $S^b T^b$ ‖ ἡ $L^s U^b$, καὶ ἡ c. c. Γ ‖ ἀπὸ — γῆν] τῶν ἀπὸ γῆς e Camerari transl. ci. Schn. ‖ 2. τῶν om. Π^2 ‖ νομισμάτων Γ ‖ 3. ἐπικαρπία τε $\Gamma \Pi^1$, ἐπικαρπίας Π^2 ‖ 4. ἀπὸ $\Gamma \Pi^1$, ἐπὶ Π^2 ‖ ἐπικεφάλαιόν — προσαγορευομένη om. Γ ‖ ἐπικεφαλαίων Π^2 ‖ χειρονάξιον P^1, χειρῶν ἄξιον (ἔξιον P^b) Π^2 ‖ 6. ἰδίων ⟨τῶν⟩ scribendum vel potius ἰδίων ante χώρᾳ transponendum esse ci. Spengelius, cf. 1345 b, 29, secl. Keilius ‖ 7. ἡ add. $M^b L^s U^b$ (de P^4 dubius sum, sed, si recte vidi, om.) ‖ ἐμποριῶν $\Pi^2 P^2$ Bk., nescio an recte ‖ καὶ διαγωγῶν Boeckhius (l. l. I^a. p. 370 n. b = I^2. p. 412. n. a), καὶ δι' ἀγώνων Π Ald., καὶ διαγομένων, ut videtur, ci. Scaliger, καὶ δι' ἀγορῶν olim coniecerat Heerenius (Ideen III. p. 303), καὶ δι' ἀγοραίων Schn., om. Γ ‖ 13. ἐγκλημάτων $P^2 \Pi^b M^b$ Ald. corruptum, ἐγκλιμάτων Π^a, ἐγ μάτων P^1, om. Γ, ἐγκυκλημάτων Bas.[3], prb. Boeckhius, rec. etiam Schn. Bk., ἐργολαβημάτων ci. Cam., ἐμπολημάτων Salmasius (de foen. trapez. p. 11), ἐγκτημάτων ci. Scaliger et Schn. (male), κτημάτων Spengelius (fors. recte, at multo verisimilius est ἐγκυκλημάτων).

(I)

ϱὶς δὲ τούτων ὃ πάσαις μὲν ἐπικοινωνεῖται ταῖς οἰκονομίαις, καὶ προσήκει σκοπεῖν αὐτὸ μὴ παρέργως, μάλιστα δὲ ταύτῃ, τὸ τἀναλώματα μὴ μείζω τῶν προσόδων γίνεσθαι.

ἐπεὶ τοίνυν τὰς διαιρέσεις εἰρήκαμεν, μετὰ τοῦτο πά- 7
λιν νοητέον ἡμῖν, ἡ σατραπεία, περὶ ἣν ἂν πραγματευώμεθα, ἢ πόλις, πότερον ἃ πάντα ἄρτι διειλόμεθα ἢ τὰ μέγιστα τούτων εἰ δυνατὴ φέρειν ἐστί, ** τούτοις χρηστέον· μετὰ δὲ τοῦτο ποῖαι τῶν προσόδων ἢ τὸ παράπαν οὐκ εἰσί, δυναταὶ δ' εἰσὶ γενέσθαι, ἢ μικραὶ νῦν οὖσαι μείζους οἷαί τινες κατασκευασθῆναι, ἢ τῶν ἀναλωμάτων τῶν νῦν ἀναλουμένων, τίνα τε καὶ πόσα περιαιρεθέντα ⟨τὰ⟩ ὅλα μηθὲν βλάψει.

τὰ μὲν οὖν περὶ τὰς οἰκονομίας τε καὶ τὰ μέρη τὰ 8
τούτων εἰρήκαμεν· ὅσα δέ τινες τῶν πρότερον πεπράγασιν εἰς πόρον χρημάτων ἢ τεχνικῶς τι διῴκησαν, ἃ ὑπελαμβάνομεν ἀξιόλογα αὐτῶν εἶναι, συναγηόχαμεν. οὐδὲ γὰρ ταύτην τὴν ἱστορίαν ἀχρεῖον ὑπελαμβάνομεν εἶναι. ἔστι γὰρ ὅτε τούτων ἐφαρμόσει τοῖς οἷα ἂν αὐτὸς πραγματεύηται.

14. πᾶσι P^1 Ald. ‖ ἐπικοινωνεῖται $\Gamma\Pi^{a.b.}$ et γϱ. mg.$^1 P^{1.2.}$, ἐποικονομεῖται $\Pi^1 M^b$ Bk. ‖ 15. αὐταῖς Keilius ‖ 16. τά τ' ἀναλώματα M^b, τὰ τἀναλώματα $P^4 S^b T^b$ (de $L^s P^b U^b$ incertus sum) ‖ 19. ἢ Bas.^{2}, ἡ Π Ald., ἢ πόλις om. Γ ‖ ἃ πάντα Π^1, ἅπαντα Π^2, *omnia quae* Γ, ἅπαντα ⟨ἃ⟩ Schn. Bk. (fors. recte) ‖ 20. τούτων ⟨φέρειν δύναται, καὶ⟩ ci. Sylb. ‖ εἰ δυνατὴ Π^1 (Sylb.), διὰ U^b, δια L^s, δυνατὴ c. c. Γ Schn. Bk., εἰ δυνατὴ φέρειν ante 18. ἡ transp. Scaliger ‖ τούτοις — 21. εἰσί om. Γ ‖ ** τούτοις Susem., ⟨τούτοις μᾶλλον αὐτῶν ἢ ἐκείνοις, ἢ ἐκείνοις μᾶλλον ἢ⟩ τούτοις vel simile quid ci. Susem., τούτοις ⟨καὶ⟩ Schn. (at hoc minime sufficit), secl., ut videtur, Scaliger ‖ τούτοις χρηστέον om. Π^b, secl. Goettl. Bk. ‖ 21. ἢ] εἰ Keilius (recte, ni fallor: possis tamen potius 22. μείζους ⟨δ'⟩ eodem iure conicere) ‖ 22. γίνεσθαι Schn. ‖ νῦν $\Gamma\Pi^2$, μὲν Π^1 ‖ τινες] τε ci. Bk. ‖ 23. τῶν νῦν ἀναλουμένων om. Π^2 (add. etiam Γ), τῶν om. in lac. P^1 ‖ 24. τὰ add. Keilius (Susem.) ‖ 28. τε P^1 Ald., τι c. c. Γ ‖ ἐδιώκεισαν Π^b ‖ ὑπελαμβάνομεν $\Pi^1 P^b$, ὑπολαμβάνομεν c. c. Γ Bk. ‖ 29. συναγιόχαμεν Π^a, συναγιώχαμεν Π^b et pr. M^b (crx. rc.) ‖ 30. ὑπολαμβάνομεν $\Gamma\Pi^2$ Ald. Bk. ‖ 31. ὅτε τούτων] ὅτε τούτων τις fort. Γ, ὅτε τούτοις

II

Κύψελος ὁ Κορίνθιος εὐξάμενος τῷ Διί, ἐὰν κύριος γένηται τῆς πόλεως, τὰ ὄντα Κορινθίοις πάντα ἀναθήσειν, ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀπογράψασθαι, ἀπογραψαμένων δὲ τούτων 1346 b *τὸ δέκατον μέρος παρ' ἑκάστου ἔλαβε, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκέλευσεν ἐργάζεσθαι. περιελθόντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ αὐτὸ τοῦτο ἐποίησεν, ὥστε συνέβαινεν ἐν δέκα ἔτεσι κεῖνόν τε ἅπαντα ἔχειν, ἅπερ ἀνιέρωσεν, τούς τε Κορινθίους ἕτερα κεκτῆσθαι.*

2 *Λύγδαμις Νάξιος ἐκβαλὼν φυγάδας, ἐπειδὴ τὰ κτήματα αὐτῶν οὐθεὶς ἠθέλησεν ἀλλ' ἢ βραχέος ἀγοράζειν, αὐτοῖς τοῖς φυγάσιν ἀπέδοτο. τά τε ἀναθήματα, ὅσα ἦν αὐτῶν ἔν τισιν ἐργαστηρίοις ἡμίεργα ἀνακείμενα, ἐπώλει τοῖς τε φυγάσι καὶ τῶν ἄλλων τῷ βουλομένῳ ὥστ' ἐπιγραφῆναι τὸ τοῦ πριαμένου ὄνομα.*

3 *Βυζάντιοι δὲ δεηθέντες χρημάτων τὰ τεμένη τὰ δημόσια ἀπέδοντο, τὰ μὲν κάρπιμα χρόνον τινά, τὰ δὲ ἄκαρπα ἀεννάως, τά τε θιασωτικὰ καὶ τὰ πατριωτικὰ ὡσαύτως, καὶ ὅσα ἐν χωρίοις ἰδιωτικοῖς ἦν· ὠνοῦντο γὰρ πολλοῦ ὧν ἦν καὶ τὸ ἄλλο κτῆμα. τοῖς δὲ θιασώταις*

ci. Sylb., *τούτων ἅ τις* Bas.[3] Bk. ‖ *τοῖς* corruptum, *τίς* M^b, *τις* ci. Sylb., rec. Schn., *τι οἷς* Goettl., ⟨*τινὰ τοιού*-⟩*τοις*? Susem. (nisi Goettlingium sequi mavis) ‖ *οἷα*] *ἃ ἂν* Schn., *οἷς* ci. idem, om. Π^2 Goettl. ‖ *πραγματεύῃ* $P^2 \Pi^2$ Goettl. (ita ut *ἁρμόσει* intransitivae significationis, *πραγματεύῃ* secundae personae sit) ‖ 32. *κύψελλος* $\Gamma \Pi^1$ ‖ *ὁ* secludendum esse ci. Susem. ‖ 1346 b, 1. ⟨*γενόμενος*⟩ *ἐκέλευσεν* Schneider (fors. recte, v. prolegg. p. XXV. n. 61) ‖ *ἀπογράψασθαι* $\Gamma \Pi^1$, om. Π^2 ‖ 2. *ἑκατέρου ἔλαβε* (*ἔχομε* P^b) Π^a ‖ 3. *ἐκέλευεν* Π^2 ‖ 4. *ἔτεσιν ἐκεῖνον* P^b Schn. Goettl. Bk., *ἔτεσι ἐκεῖνον* Bas.[3], *ἔτεσι κεῖνα* corr. L^s ‖ 5. *ἂν ἱέρωσε* $\Pi^{a.b.}$ ‖ 6. *ἐκτῆσθαι* $\Pi^b M^b P^b$, *κτῆσαι* T^b, *κτίσαι* S^b ‖ 8. *βραχέως* $L^s U^b$ et pr. P^2 (em. corr.[2]) ‖ 10. *κείμενα* Wilamowitzius, *ἀποκείμενα* Keilius ‖ 12. *πριάνου* $P^4 P^b$, *πριάμου* $S^b T^b U^b$ et pr. M^b (crx. rc.), *π͞ριάμου* L^s ‖ 13. *δὲ* — 19. *λιμένα* om. Γ ‖ 14. *ἐπέδοντο* Π^2 (crx. rc. M^b) ‖ *χρώμενα* (*χρώμενοι* S^b) ante *χρόνον* add. Π^2 praeter M^b ‖ 15. *ἀενάως* Susem. ‖ *φατριωτικὰ* aut *φρατριωτικὰ* ci. Sylb. ‖ *πατριωτικά, ὡσαύτως* Bk. ‖ 17. *θειασωταῖς* Π^2, *θιασωταῖς* rc. M^b.

ἕτερα χωρία τὰ δημόσια, ὅσα ἦν περὶ τὸ γυμνάσιον ἢ τὴν ἀγορὰν ἢ τὸν λιμένα, τούς τε τόπους τοὺς ἀγοραίους, ἐν οἷς ἐπώλει τίς τι· καὶ τῆς θαλάττης τὴν ἁλιείαν, καὶ τὴν τῶν ἁλῶν ἁλ[ατ]οπωλίαν, τῶν τ' ἐργαζομένων θαυματοποιῶν καὶ μάντεων καὶ φαρμακοπωλῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιουτοτρόπων **· τὸ τρίτον δὲ μέρος τοῦ ἐργαζομένου ἀποτελεῖν ἔταξαν. τῶν τε νομισμάτων τὴν καταλλαγὴν ἀπέδοντο μιᾷ τραπέζῃ· ἑτέρῳ δὲ οὐκ ἦν οὐθενὶ οὔτε ἀποδόσθαι ἑτέρῳ οὔτε πρίασθαι παρ' ἑτέρου· εἰ δὲ μή, στέρησις ἦν. ὄντος δὲ νόμου αὐτοῖς μὴ εἶναι πολίτην ὃς ἂν μὴ ἐξ ἀστῶν ἀμφοτέρων ᾖ, χρημάτων δεηθέντες ἐψηφίσαντο τὸν ἐξ ἑνὸς ὄντα ἀστοῦ καταβαλόντα μνᾶς τριάκοντα εἶναι πολίτην. ἐν σιτοδείᾳ δὲ γενόμενοι καὶ ἀποροῦντες χρημάτων κατήγαγον τὰ πλοῖα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου· χρόνου δὲ γενομένου, τῶν ἐμπόρων ἀγανακτούντων ἐτέλουν αὐτοῖς τόκους ἐπιδεκάτους· τοῖς δ' ὠνουμένοις τι ἔταξαν χωρὶς τῆς τιμῆς διδόναι τὸ ἐπιδέκατον.
1347a μετοίκων δέ τινων ἐπιδεδανεικότων ἐπὶ κτήμασιν, οὐκ οὔσης

18. τὰ del. Schn., mutilum potius est: deesse adhuc verbum, quod Cam. reddebat „*tradebant*", ipse monuit Schn.: ⟨ἔδον-⟩το ci. Susem. ‖ 20. ἁλείαν Π^1 ‖ 21. τῶν ἄλλων $\Pi^b S^b$ et pr. M^b, τῶν ἀλλῶν rc. M^b, secludenda esse haud recte ci. Schn. ‖ ἁλοπωλίαν Keilius, ἁλατοπωλίαν Π^1 Bk., ἁλανοπωλείαν (ἁλανοπωλίαν $L^s U^b$ et corr. M^b) Π^2, μονοπωλίαν altera est coniectura Schneideri et ipsa minime probanda, ἁλατοπωλίαν ⟨ἔδωκαν⟩ dubitanter Boeckhius p. 697. n. b = ². p 776. n. d ‖ 22. φαρμακοπώλων P^1 Ald. ‖ τοιούτων τρόπων $\Pi^{a.b.}$, τοιουτοτρόπων ⟨τὸ γένος⟩ Goettl. (quod non intellego), τοιουτοτρόπων ⟨τοὺς τόπους⟩ e Camerari et Schlosseri translationibus ci. Susem. ‖ δὲ non vert. Γ, secl. Schn., del. Goettl. et Boeckhius ‖ 25. ἑτέρῳ alterum secl. Scaliger ‖ 27. ἀστῶν Γ Sylb., αὐτῶν Π Ald. ‖ 28. ἀστοῦ Γ Sylb., αὐτοῦ $\Pi^1 \Pi^b$ Bk., αὐτὸν δὲ M^b, ἀὐτῶν Π^a, prb. Goettl. ‖ 29. καταβαλλόντα Π^b, καταλαβόντα M^b ‖ ἐν —1347a, 3. κτῆμα om. Γ ‖ σιτοδοτία Π^2 ‖ 30. δὲ] τε $\Pi^{a.b.}$ ‖ 31. γεινομένου P^b, γινομένου $P^4 S^b$ ‖ 32. ἐπιδεκάτους — 33. τὸ om. $L^s U^b$ ‖ τοὺς δὲ ὠνουμένους ci. Cam. ‖ 33. τί P^1, τε $\Pi^a M^b$, τὲ *Ald.*

(II)

αὐτοῖς ἐγκτήσεως ἐψηφίσαντο τὸ τρίτον μέρος εἰσφέροντα τοῦ δανείου τὸν βουλόμενον κυρίως ἔχειν τὸ κτῆμα.

4 *Ἱππίας [ὁ] Ἀθηναῖος τὰ ὑπερέχοντα τῶν ὑπερῴων εἰς τὰς δημοσίας ὁδοὺς καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ τὰ προφράγματα καὶ τὰς θύρας τὰς ἀνοιγομένας ἔξω ἐπώλησεν· ὠνοῦντο οὖν ὧν ἦν τὰ κτήματα, καὶ συνελέγη χρήματα οὕτω συχνά. τό τε νόμισμα τὸ ὂν Ἀθηναίοις ἀδόκιμον ἐποίησε, τάξας δὲ τιμὴν ἐκέλευσε πρὸς αὐτὸν ἀνακομίζειν· συνελθόντων δὲ ἐπὶ τῷ κόψαι ἕτερον χαρακτῆρα, ἐξέδωκε τὸ αὐτὸ ἀργύριον. — ὅσοι τε τριηραρχεῖν ἢ φυλαρχεῖν ἢ χορηγεῖν ἤ τινα εἰς ἑτέραν λειτουργίαν τοιαύτην ἤμελλον δαπανᾶν, τίμημα τάξας μέτριον ἐκέλευσε τὸν βουλόμενον ἀποτίσαντα τοῦτο ἐγγράφεσθαι εἰς τοὺς λελειτουργηκότας. — τῇ τε ἱερείᾳ τῇ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς ἐν ἀκροπόλει ὑπὲρ τοῦ ἀποθανόντος φέρειν χοίνικα κριθῶν καὶ πυρῶν ἑτέραν καὶ ὀβολόν, καὶ ὅτῳ ἂν παιδάριον γένηται, τὸ αὐτὸ τοῦτο.*

5 *Ἀθηναῖοι δὲ οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ οἰκοῦντες δεόμενοι χρημάτων εἰς τὸν πόλεμον ἀπογράψασθαι ἅπασι συνέταξαν τὰς οὐσίας, μὴ ἀθρόας εἰς τὸν αὐτοῦ δῆμον ἕκαστον, ἀλλὰ κατὰ κτῆμα ἐν ᾧ τόπῳ ἕκαστον εἴη, ἵνα οἱ πένητες δύνωνται ὑποτιμᾶσθαι· ὅτῳ δὲ μὴ ἦν κτῆμα μηθέν, τὸ σῶμα διμναῖον τιμήσασθαι. ἀπὸ τούτων οὖν εἰσέφερον τὸ ἐπιγραφὲν ἕκαστος σῷον τῇ πόλει.*

1347 a, 2. *ἐγκτήσεως* Schn, rec. Goettl., *ἐκκτήσεως* (*ἐκτήσεως* P^4) Π^b, *ἐκτίσεως* c. c. Ald. Bk. ‖ 3. *τὸν* om. Π^2 ‖ 4. *ὁ* om. $P^2 \Pi^{a.b.}$, secl. Susem. ‖ 7. *ἦν* om. Bk. err. typogr. ‖ 9. *τάξαι* Π^b et pr. M^b (crx. rc.) ‖ *αὑτὸν* Γ, *αὐτὸν* $P^{2.4.} S^b$ Ald., *αὐτόν* P^1 ‖ 10. *τῷ* Π^1, *τὸ* Π^2 ‖ *σκόψαι* $S^b T^b$ ‖ 12. *ἤ* ΓP^1 Ald. et rc. M^b, *εἴ* cet. ‖ *τιν' εἰς* $M^b P^b$, *τινες* Π^b ‖ *τοιαύτην λειτουργίαν* Π^2 Bk. ‖ 14. *τοὺς λειτουργικούς* $\Pi^b M^b$, *τὸ λειτουργικῶς* $S^b T^b$ ‖ 18. *δὲ*] *δὲ καὶ* $P^4 M^b$, *καὶ* $L^s U^b$ ‖ *ποτιδαία* Π^1, *ποτηδεία* P^b, *ποτειδέα* rc. M^b, *ποτηδέα* cet. ‖ 20. *ὁσίας* mg. rc. P^b et, ut videtur, pr. M^b ‖ *εἰς — ἀλλὰ* add. Γ$\Pi^1 M^b$ ‖ 21. *ᾧ* add. ΓΠ^1, et *οὗ* post *τόπῳ* add. $S^b T^b$ et rc. P^b ‖ 23. *συνέφερον* $\Pi^b M^b$, om. Γ ‖ *ἐπιγραφὲν* corruptum, *ἐπιταχθὲν* ci. Keilius (ni fallor, recte) ‖ 24. *ἕκαστος* ΓΠ^1, *ἑκάστου* Π^2 ‖ *σῶμα ἡ πόλις* Π^2, om. Γ.

(II)

⟨Σωσίπολις⟩ Ἀντισσαῖος [δέ], δεηθείσης τῆς πόλεως χρημάτων, εἰθισμένων [δὲ] αὐτῶν λαμπρῶς ἄγειν Διονύσια, ἐν οἷς ἄλλα τε πολλὰ ἀνήλισκον ἐξ ἐνιαυτοῦ παρασκευάζοντες, καὶ ἱερεῖα πολυτελῆ, ὑπογύου δὲ οὔσης ταύτης τῆς ἑορτῆς, ἔπεισεν αὐτοὺς τῷ μὲν Διονύσῳ εὔξασθαι ἐς νέωτα ἀποδώσειν διπλάσια, ταῦτα δὲ συναγαγόντας ἀποδόσθαι. συνελέγη οὖν αὐτοῖς χρήματα οὐκ ὀλίγα πρὸς τὴν χρείαν. 6

Λαμψακηνοὶ δὲ προσδοκίμων οὐσῶν τριήρων πολλῶν πρὸς αὐτούς, ὄντος μεδίμνου τῶν ἀλφίτων τετραδράχμου, προσέταξαν τοῖς ἀγοραίοις πωλεῖν ἑξάδραχμον, καὶ τοῦ ἐλαίου τὸν χοᾶ ὄντα δραχμῶν ⟨τριῶν⟩, τεττάρων καὶ τριωβόλου, τοῦ τε οἴνου καὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. τὴν μὲν οὖν ἀρχαίαν
1347b τιμὴν ἐλάμβανεν ὁ ἰδιώτης, τὸ δὲ πλέον ἡ πόλις, καὶ εὐπόρησε χρημάτων. 7

Ἡρακλεῶται πέμποντες ναῦς τεσσαράκοντα ἐπὶ τοὺς ἐν Βοσπόρῳ τυράννους, οὐκ εὐπορούμενοι χρημάτων παρὰ τῶν ἐμπόρων συνηγόρασαν τόν τε σῖτον πάντα καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὴν ἄλλην ἀγορὰν χρόνου δι- 8

25. *Σωσίπολις* add. *Γ*, ** Keilius (fort. rectius), cf. Boeckh. l. l. I^3. p. 266. n. d (I^2. p. 295. n. c), c. c. om. Bk., *Πόλλις* haud male ci. Goettl., *Ἀντισθένης* Raphael Volaterranus (perperam) ‖ *Ἀθηναῖος* Raphael Volaterranus (male) ‖ *δέ* om. *ΓΠ*^{2}, secl. Susem. ‖ 26. *ἠθισμένων* Π^2 (crx. rc. M^b) ‖ *δὲ* (*δ'* P^4) add. Π^2 et fort. *Γ*, om. Π^1 Bk., secl. Susem. ‖ 28. *ὑπογύου δὲ οὔσης*] *elapso autem termino Γ* ‖ *ὑπογύου* rc. M^b et e Camerari transl. Sylb., *ὑπὸ ἐγγύου* (*ὑποεγγύου* L^s) Π^2, *ὑπεγγύου* Π^1, *ὕπεγγυς* admodum dubitanter ci. Goettl. ‖ *δὴ* ci. Sylb. ‖ 29. *εἶπεν* L^sU^b ‖ 30. *ἀποδίδοσθαι* (*ἀποδιδόσθαι* S^b) $\Pi^{a.b.}$, *ἀποδεδόσθαι* M^b ‖ 31. *συνάγη* Π^a (sed *συνελέγη*, ut videtur, corr. P^b) et pr. M^b, *συνήχθη* rc. M^b, *συνάγει* Π^b ‖ 33. *ἑαυτούς* Π^bM^b ‖ *τετραδράγμου* Π^2 (crx. rc. M^b) ‖ 34. *ἑξάδραχμον* L^s (sic!), *ἑξαδράγμου* pr. M^bU^b, *ἑξαδράχμου* Ald. Bk. et rc. M^b et corr.[1] rubr. U^b, *ἑξάδραγμον* cet. ‖ 35. *χοᾶ* Ald., *χόα* Π^2, *χόαν* $P^{1.2.}$ ‖ *δραχμῶν ⟨τριῶν πωλεῖν⟩* Boeckhius l. l. I^3. p. 125. n. e (I^2. p. 140. n. c), *δραχμῶν ⟨τριῶν⟩* Keilius (nondum cognita Boeckhii coniectatione), *δραχμῶν* Π^1 et editores, *δραγμῶν* Π^2, *⟨τετράδραχμον⟩ δραχμῶν* e Camerari transl. ci. Schn. ‖ *τριωβόλω* $P^{1.2.}$, *τριοβώλου* M^b ‖ 1347b, 1. *καὶ* *ΓΠ*^{1}, om. Π^2 ‖ 3. *τετταράκοντα* $P^{2.4.}S^bT^b$ ‖ 6. *χρόνου διισταμένου* (*ἱσταμένου*

(II)

ισταμένου ἐν ᾧ ἔμελλον ἀποδώσειν τὴν τιμήν. τοῖς τε δὴ ἐμπόροις καλῶς εἶχε μὴ κοτυλίζειν, ἀλλ' ἀθρόα τὰ φορτία πεπρᾶσθαι, ἐκεῖνοί τε διδόντες δι' ἄλλην οὐ μισθὸν παρῆγον [ἀλλὰ] τὴν ἀγορὰν ἐν ὁλκάσι, ⟨καὶ⟩ ἄνδρα ταμίαν ἐπέστησαν ἐφ' ἑκάστῃ τῶν νεῶν. ἀφικομένων δ' εἰς τὴν πολεμίαν αὐτῶν ἠγόραζον οἱ στρατιῶται παρὰ τούτων ἅπαντα. πρότερον ⟨οὖν⟩ συνελέγη ἀργύριον ἢ ἐδίδοσαν οἱ στρατηγοὶ πάλιν τὸν μισθόν, ὥστε συνέβαινε ταὐτὸ [τὸ] ἀργύριον δίδοσθαι ἕως εἰς οἶκον ἀπῆλθον.

9 *Λακεδαιμόνιοι Σαμίων δεηθέντων χρήματα αὐτοῖς εἰς τὴν κάθοδον δοῦναι, ἐψηφίσαντο μίαν ἡμέραν καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ ὑποζύγια νηστεῦσαι, ὅσον δὲ ἐδαπάνα ἕκαστος, τοσοῦτον δοῦναι τοῖς Σαμίοις.*

10 *Χαλκηδόνιοι δὲ ξένων ἐν τῇ πόλει συχνῶν παρ' αὐτοῖς γινομένων, ὀφείλοντες αὐτοῖς μισθὸν οὐκ ἠδύναντο*

M^b) vix recte $\Gamma\Pi^2$, *χρόνου δὲ ἱσταμένου* etiam peius Π^1 Bk., *χρόνον διιστάμενοι* ci. Goettl., *χρόνον διειπάμενοι* Kirchhoffius (fors. recte, cf. 1351b, 5) ‖ 7. *τε* $\Pi^{a.b.}$, *δὲ* Γ (qui sequens *δὴ* non vert.) $\Pi^1 M^b$ ‖ 9. *διαδιδόντες* ci. Sylb., *διαδόντες* Kirchhoffius ‖ *δι' ἄλλην* (*ἄλλων* P^2) *οὐ* corrupta esse intellexit Cam., *ἄλλοις οὐ* vel *σκυτάλην* ci. Sylb., *διπλῆν* Scaliger, *διαλλαγὴν οὐ* ci. Schn., *διαγραφὴν οὐ* ci. Goettl., *διμήνου* Kirchhoffius ‖ *παρῆσον* Π^b, *παρεῖχον* Scaliger et fort. iam Γ (*praestabant*) ‖ 10. *ἀλλὰ*] *ἅμα* Kirchhoffius, secl. Susem. et, ut videtur, iam Scaliger ‖ *τὴν — ὁλκάσι*] *τῶν ἀγορανομησάντων* ci. Scaliger ‖ *ἐν ὁλκάσι* Bas.^{3}, *ἐν ὀλίσασιν* $\Pi^b P^b$, *ἐνολίσασιν* $\Pi^1 M^b S^b T^b$, *νομίσασιν* (*considerantes*) Γ, *ἐνομίσασαν* Bas.^{2} ‖ *καὶ* add. Bas.^{3} ‖ 11. *ἑκάστην* $\Pi^b M^b$, *ἑκάτην* (*ἑκάτων* $S^b T^b$) Π^a ‖ 12. *τούτων. ἅπαν τε πρότερον* mg. Bas.^{3}, rec. Goettl. ‖ 13. *πρότερον* Γ Ald., *πότερον* Π ‖ *οὖν* add. Schn. (c. c. om. Bas.^{3} Goettl. Bk.) ‖ *συνελέγη* (*συ λλεγο* P^2, *συλλέγει* Π^2) *ἢ ἀργύριον* Π Ald. Bk., *argentum congregatum* Γ, *ἢ συνελέγη ἀργύριον* mg. Bas.^{3}, *τὸ ἀργύριον συνελέγη ἢ* Schlosser, *συνελέγη ἀργύριον* (*τἀργύριον* fors. recte Schn.) *ἢ* Schn. Kirchhoffius ‖ 14. *τὸ* del. Schn., secl. Susem. ‖ 16. *Σαμίων* Γ Ald., *τελμίων* Π ‖ 17. *καὶ αὐτοὺς*] *ἑαυτοὺς* $\Pi^b M^b$ ‖ 18. *ἐδαπάνα* ⟨*ἂν*⟩? Susem. ‖ 19. *τοσοῦτον* $\Gamma\Pi^1$, *εἰς τοῦτον* Π^2 ‖ *λακεδαιμονίοις* Π^b ‖ 20. *Χαλκηδόνιοι — 30. ἀπεδίδου* om. Γ ‖ *καλχηδόνιοι* (*καλχηδόνοι* P^4) Π^b, *καρχηδόνιοι* Π^1 (em. corr. P^1) et M^b.

διαλῦσαι. ἀνήγγειλαν οὖν, εἴ τις τῶν πολιτῶν ἢ μετοίκων σῦλον ἔχει κατὰ πόλεως ἢ ἰδιώτου καὶ βούλεται λαβεῖν, ἀπογράψασθαι. ἀπογραψαμένων δὲ συχνῶν, τὰ πλοῖα τὰ πλέοντα εἰς τὸν Πόντον ἐσύλων μετὰ προφάσεως εὐλόγου. ἔταξαν δὲ χρόνον ἐν ᾧ λόγον ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασαν ποιήσασθαι. συλλεγέντων δὲ χρημάτων συχνῶν τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπήλλαξαν, ὑπὲρ δὲ τῶν σύλων διεδικάσαντο. τοῖς δὲ μὴ δικαίως συληθεῖσιν ἡ πόλις ἀπὸ τῶν προσόδων ἀπεδίδου.

Κυζικηνοὶ δὲ στασιάσαντες πρὸς ἀλλήλους, ἐπικρατή- 11
σαντος τοῦ δήμου, τῶν δὲ πλουσίων συνειλημμένων, ὀφείλοντες χρήματα στρατιώταις ἐψηφίσαντο μὴ θανατῶσαι τοὺς συνειλημμένους, ἀλλὰ χρήματα πραξαμένους φυγαδεῦσαι.

Χῖοι δέ, νόμου ὄντος αὐτοῖς ἀπογράφεσθαι τὰ χρέα 12
εἰς τὸ δημόσιον, δεηθέντες χρημάτων ἐψηφίσαντο τοὺς ὀφεί-
1348a λοντας μὲν ἀποδοῦναι τῇ πόλει τὰ δάνεια, τὴν δὲ πόλιν ἐκ τῶν προσόδων τοὺς τόκους τοῖς δεδανεικόσι καταφέρειν, ἕως ἂν κατὰ τὸ ἀρχαῖον εὐπορήσωσιν.

Μαύσωλος ὁ Καρίας τύραννος, πέμποντος βασιλέως 13
πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῷ τοὺς φόρους δοῦναι, συναγαγὼν τοὺς εὐπορωτάτους ἐν τῇ χώρᾳ ἔλεγεν ὅτι ὁ βασιλεὺς αἰτεῖ τοὺς φόρους, αὐτὸς δὲ οὐκ εὐπορεῖται. κατασκευαστοὶ δ' ἄνδρες αὐτῷ εὐθέως ἐπηγγέλλοντο, ὅσον εἰσοίσει ἕκαστος. τούτων δὲ τοῦτο πραξάντων, οἱ εὐπορώτεροι τὰ μὲν αἰσχυνόμενοι τὰ

23. *σύλον* $P^1M^bP^b$, *σύλον* (ut videtur) et *σ* in ras. P^2, *σῆλον* P^4, *σύλαν* Ald. ‖ *ἔχον* P^4, *ἔχων* L^sU^b ‖ *καὶ* Keilius, *ἢ* *Π* et editiones ‖ 26. *ἔταξαν* corr. P^1, *ἔταξε* cet. ‖ *ποιήσεσθαι* mg. Bas.[3] (at v. 1348a, 32 et Vahlen Zeitschr. f. d. öst. G. XIX. 1868. p. 14 sq.) ‖ 27. *συλλεγόντων* $P^4S^bT^b$ ‖ 28. *συλῶν* $Π^a$ Ald. ‖ 29. *συλληφθεῖσιν* $Π^bM^b$, *συλληθεῖσιν* S^b ‖ 35. *χρέη* $Π^b$ ‖ 36. *τὸ*] *τὸν* L^sU^b ‖ *ὀφείλοντας* post 1348a, 1. *μὲν* $Π^2$ Bk. ‖ 1348a, 3. *κατὰ*] *καὶ* ci. Cam., rec. Schn. Goettl, prb. Spengelius ‖ *ἐκπορίσωσιν* ci. Cam., *εὑρήσωσιν* dubitanter ci. Spengelius ‖ 4. *Μαύσσωλος* aut *Μαύσσωλλος* Keilius ‖ 5. *φόβους* Ald., om. $Π^a$ ‖ 6. *ὁ* om. $Π^a$ Bk.

(II) δὲ φοβούμενοι πολλῷ τούτων ⟨πλείω⟩ ἐπηγγέλλοντο καὶ εἰσέφερον. — πάλιν δεηθεὶς χρημάτων ἐξεκκλησιάσας τοῖς Μυλασσεῦσιν ἔλεγεν ὅτι μητρόπολις οὖσα ἡ πόλις αὐτοῦ αὕτη ἀτείχιστός ἐστιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπ᾽ αὐτὸν στρατεύει. ἐκέλευσεν οὖν τοὺς Μυλασσεῖς φέρειν ἕκαστον ὅτι πλεῖστα χρήματα, φάσκων αὐτοὺς τοῖς νῦν εἰσενεχθεῖσι καὶ τὰ λοιπὰ σῴζειν. εἰσενεχθέντων δὲ πολλῶν τὰ μὲν χρήματα εἶχε, τὸ δὲ τεῖχος οὐκ ἔφη τὸν θεὸν ⟨ἐᾶν⟩ ἐν τῷ παρόντι οἰκοδομεῖν.

14 Κόνδαλος Μαυσώλου ὕπαρχος, ὁπότε διαπορευομένῳ αὐτῷ διὰ τῆς χώρας προσενέγκοι τις πρόβατον ἢ ὗν ἢ μόσχον, ἀπογραψάμενος τὸν δόντα καὶ τὸν χρόνον, ἀπαγαγόντα εἰς οἶκον ἐκέλευε τρέφειν ἕως ἂν ἐπανέλθοι· ὁπότε δὲ δοκοίη χρόνος ἱκανὸς εἶναι, αὐτό τε τὸ τραφὲν καὶ τὴν ἐπικαρπίαν λογισάμενος ἀπήτει. — τῶν τε δένδρων τὰ ὑπερέχοντα ἢ πίπτοντα εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἐπώλει ὡς ἐπικαρπίας. — τῶν δὲ στρατιωτῶν εἴ τις τελευτήσειε, διαπύλιον ἐπώλει δραχμὴν τοῦ σώματος· ἅμα τε οὖν ἐντεῦθεν καὶ ἀργύριον ἐλάμβανεν, ἅμα τε οἱ ἡγεμόνες οὐ παρεκρούοντο αὐτόν, πότε τετελεύτηκεν ὁ στρατιώτης. — τούς τε Λυ-

10. *πλείω* add. Ald. et super *πολλῷ* rc. M^b, c. c. om. *Γ* ‖ 11. ⟨*δὲ*⟩ *δεηθεὶς*? Keilius ‖ 12. *οὖσα* om. Π^b, ⟨*αὐτῷ*⟩ *οὖσα* vel *οὖσα* ⟨*αὐτῷ*⟩ dubitanter ci. Susem. ‖ *αὐτῶν* ci. Sylb., rec. Schn. (ni fallor, recte, at sic simul aut antea *αὐτῷ* inserendum aut v. 13 *αὐτὴν* scribendum est) ‖ *αὕτη* om. *Γ* Schn., *αὐτὴ* male ci. Sylb. ‖ 13. *αὐτὴν* Cam. ‖ 14. *εἰσφέρειν* ci. Schn. ‖ 17. *ἐᾶν* post *θεὸν* add. Scaliger Susem., post *οἰκοδομεῖν* Cam. Schn. ‖ 18. *Κανδαύλης*? Keilius ‖ *Μαυσώλου*] v. v. 4 ‖ 19. *πρόβατα* P^2 (fors. recte) ‖ *ἢ ὗν* *Γ* $P^{1.2.}$ et rc. M^b, *ἢ ὗὸν* $L^s U^b$, *ἢ υἱὸν* $P^4 \Pi^a$ et pr. M^b, om. Ald. ‖ 20. *ἀγαγόντα* Ald., *ἀγόντα* Π^a, *ἄγοντα* $\Pi^b M^b$ ‖ 21. *ἐκέλευε* Spengelius, *ἐκέλευσε* *Π* et editiones ‖ *ἐπανέλθῃ* $S^b T^b$ Schn. ‖ 22. *δὲ* om. Π^2 ‖ 23. *τε* om. *Γ* $P^{1.2.}$ ‖ 25. *ὡς* Goettl., *τὰς* *Π* Ald. Bk., *τῆς* dubitanter ci. Goettl., *τὰς ἐπικαρπίας* ⟨*καὶ*⟩ scribendum et haec verba ante 24. *τὰ* traicienda esse coniecerat Scaliger ‖ 26. *ἐπώλει*] *ἔπραττε* Scaliger ‖ *δραχμῶν* $S^b T^b$, *δραγμ´* P^b, *δραμὴν* P^4 ‖ 27. *ἅμα τε* *Γ* (*nec non*) $P^{1.2.}$, *ἄλλα τε* Π^2, *ἅμα* Ald. ‖ *οὐ* *Γ* Π^1, om. Π^2.

κίους ὁρῶν ἀγαπῶντας τὸ τρίχωμα φορεῖν, ἔφησε γράμματα ἥκειν παρὰ βασιλέως, κόμας ἀποστεῖλαι εἰς προκόμια, προστετάχθαι οὖν αὐτῷ ὑπὸ Μαυσώλου ἀποκεῖραι αὐτούς. ἔφησεν οὖν, εἰ βούλονται ἐπικεφάλαιον τακτὸν αὐτῷ δοῦναι, μεταπέμψασθαι ἐκ τῆς Ἑλλάδος κόμην, οἳ δὲ ἀσμένως ἔδοσαν ὃ ᾔτει, καὶ συνελέγη χρήματα πολλὰ ἀπὸ ὄχλου πολλοῦ.

Ἀριστοτέλης Ῥόδιος ἄρχων Φωκαίας, ἀπορῶν χρημάτων, ὁρῶν στάσεις οὔσας δύο τῶν Φωκαίων λόγους ἐποιήσατο 1348b πρὸς τὴν ἑτέραν στάσιν ἐν ἀπορρήτοις, φάσκων αὐτῷ διδόναι χρήματα τοὺς ἑτέρους ἐφ᾽ ᾧ αὐτοῖς τὰ πράγματα ἐγκλῖναι, αὐτὸς δὲ μᾶλλον βούλεσθαι παρὰ τούτων λαβεῖν καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν τούτοις διοικεῖν παραδοῦναι. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα εὐθέως τὰ χρήματα οἱ παρόντες πορίσαντες ὅσα ἐκέλευσεν ἔδωκαν. ὃ δὲ τοῖς ἑτέροις πάλιν ἔδειξεν ἃ εἰληφὼς εἴη παρὰ τῶν ἑτέρων· οἳ δὲ καὶ αὐτοὶ ἔφασαν οὐκ ἐλάττω δώσειν. λαβὼν δὲ παρ᾽ ἀμφοτέρων κατήλλαξεν αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους. — τοῖς τε πολίταις κατιδὼν οὔσας δίκας πολλάς, καὶ μεγάλας ἐκ πολλοῦ χρόνου ἀδικίας τούτοις διὰ πολέμου, δικαστήριον καθίσας προεῖπεν, ὅσοι ἂν μὴ δικάσωνται χρόνῳ ὃν ἔθηκε, μηκέτι εἶναι ὑπὲρ

29. φέρειν P^1Ald. ‖ ἔφη $L^s U^b$Bk. ‖ 30. εἰς προκόμια om. Γ ‖ προκόμια $S^b T^b$ et corr. P^1, προσκόμια $Π^1$, προκόσμια cet. ‖ προτετάχθαι $Π^b M^b$ ‖ 31. αὐτῷ Susem., αὑτῷ ΓAld., αὐτῷ ΠBk. ‖ Μαυσώλου] item v. v. 4 ‖ αὐτάς Keilius ‖ 32. μεταπέμψεσθαι ci. Sylb., rec. Bk. (ni fallor, recte, at v. 1347b, 26 c. n.) ‖ 34. ὄχλου post πολλοῦ Ald. et pr. P^1 ‖ 35. φωκέας $P^1 L^s$Ald. ‖ 36. φωκέων $P^2 L^s U^b$Ald., Φωκαιέων vel Φωκαέων ci. Sylb., Φωκαέων cum Casaubono Bk. ‖ 1348b, 1. αὑτῷ ΓAld., αὐτῷ Π ‖ 2. ἑταίρους P^4 (αί in ras.) M^b ‖ 3. βούλεσθαι ΓP^2 et corr. P^1, βουλεύεσθαι cet. ‖ 5. πορίσαντες om. Γ$Π^b$ Ald. ‖ 6. ἑταίροις (αί in ras. P^4) $Π^b$, ἑτέραις pr. M^b, ἑταιραις rc. M^b ‖ 7. ἃ] ἀεὶ $S^b T^b$ ‖ ἑταίρων $Π^b$ et pr. M^b (crx. rc.) ‖ 9. τε] δὲ Γ, prb. Schn. ‖ κατιδὼν Γ$Π^1$, οὐκ ἰδὼν $Π^2$ ‖ 10. οὔσας post 11. πολέμου tri. Scaliger ‖ ⟨καὶ⟩ ἐκ commate ante καὶ μεγάλας deleto ci. Goettl. ‖ 11. τούτοις non vert. Γ, secludendum esse ci. Scaliger et Goettl., post πολέμου (διὰ πολέμου, τούτοις) traiciendum esse ci. Susem. ‖ 12. χρόνῳ ὃν Susem. e fontium vestigiis: χρόνῳ ᾧ aut

(II) τῶν προτέρων ἐγκλημάτων κρίσεις. τότε δὴ παραβόλιον πολλῶν δικῶν καὶ τὰς ἐκκλήτους μετ' ἐπιτιμίων ἐφ' αὑτὸν ποιούμενος καὶ παρ' ἑκατέρων ἀργύριον δι' ἑτέρων λαμβάνων, συνήγαγεν οὐκ ὀλίγα χρήματα.

16 Κλαζομένιοι δ' ἐν σιτοδείᾳ ὄντες χρημάτων τε ἀποροῦντες ἐψηφίσαντο, παρ' οἷς ἔλαιόν ἐστι τῶν ἰδιωτῶν, δανεῖσαι τῇ πόλει ἐπὶ τόκῳ· γίνεται δὲ πολὺς οὗτος ὁ καρπὸς ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν. δανεισάντων δὲ μισθωσάμενοι πλοῖα ἀπέστειλαν εἰς τὰ ἐμπόρια, ὅθεν αὐτοῖς ἧκε σῖτος, ὑποθήκης γενομένης τῆς τοῦ ἐλαίου τιμῆς. — ὀφείλοντες στρατιώταις μισθὸν εἴκοσι τάλαντα καὶ οὐ ⟨δοῦναι⟩ δυνάμενοι τόκον ἔφερον τοῖς ἡγεμόσι τέτταρα τάλαντα τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἐπεὶ δὲ τοῦ μὲν ἀρχαίου ἀπέκοπτον οὐθέν, ἀεὶ δὲ μάτην ἐδαπάνων, νόμισμα ἔκοψαν σιδηροῦν εἰς ἀργυρίου λόγον εἴκοσι ταλάντων, εἶτα διδόντες τοῖς εὐπορωτάτοις ἐν τῇ πόλει κατὰ λόγον ἑκάστῳ ἀργύριον παρ' ἐκείνων ἔλαβον ἴσον. οἵ τε οὖν ἰδιῶται εἶχον εἰς τὰς καθ' ἡμέραν χρείας ἀναλίσκειν, καὶ ἡ πόλις τοῦ χρέους ἀπηλλάγη. δεύτερον δὲ ἐκ τῶν προσόδων ἐκείνοις

χρόνον ὃν Γ (eo tempore quo: pro *quo* coniciam *quod), χρόνον* P^1, *χρόνον δὲ* P^2, *χρόνον δ'* Goettl. (qui *χρόνον δ' ἔθηκε* verba parenthesibus circumscripsit), *νόμον δ'* Ald. Bk., *καὶ χρόνον* P^b C^C Schn., *καὶ χρόνων* cet. ‖ *προέθηκε Π*^{2} C^C, *proposuit Γ* ‖ *ἔσεσθαι Π*^{2} C^C et mg. P^1 et *γρ.* mg.[1] P^2 ‖ 13. *προτίων* $L^s U^b$ ‖ *δὲ Γ* P^2 ‖ *παραβολὸν* P^4, *παραβόλου* $S^b T^b$ Ald., *παραβολὴν* $U^b C^C$, *παραβολὴ* $M^b L^s$ Bk., $\overset{\varepsilon}{\pi}\upsilon\overset{\lambda}{\text{ὸ}}$ (i. e. *περιβολ'* aut *παραβολ'*) P^b, *προβολὰς* Scaliger, *προβολὴ* Schn., *παραβόλως* dubitanter ci. Schlosser (perperam) ‖ 14. *ἐκκλήτους* e Camerari transl. Schn. (Goettl.), *ἐγκλήτους Π* Ald. Bk. ‖ 15. *ἀργύριον* post *δι' ἑτέρων* Bk., om. Ald. ‖ 16. *συνήγαγον Π*^{2} ‖ 17. *τε*] *δὲ* P^4, om. Ald., del. corr. L^s ‖ 21. *ἐμπορεῖα Π*^{2} Bk. ‖ 21. ** *ὑποθήκης*? Keilius (ut videtur, recte) ‖ 22. *ὀφείλοντες ⟨τε⟩*? Susem. ‖ *στρατιῶται* P^2 et pr. M^b (crx. rc.) ‖ 23. *μισθοῦ* Keilius (f. r.) ‖ *⟨δοῦναι⟩ δυνάμενοι* Spengelius Susem., *δυνάμενοι ⟨διαλῦσαι⟩* vel *δυνάμενοι ⟨διδόναι⟩* coniecerat et illud receperat Schn. ‖ 30. *δεύτερον* — 32. *ἐκομίζοντο* om. *Γ*.

τόν τε τόκον κατέφερον ⟨καὶ⟩ αἰεὶ διαιροῦντες ἑκάστῳ πρὸς
μέρος διεδίδοσαν, τοὺς δὲ σιδηροῦς ἐκομίζοντο.

Σηλυβριανοὶ δὲ δεηθέντες χρημάτων, νόμου ὄντος αὐτοῖς 17
σῖτον μὴ ἐξάγειν ** ἐν λιμῷ γενομένοις, ἐκείνοις δὲ ὑπάρχοντος
σίτου παλαιοῦ, ἐψηφίσαντο τῇ πόλει παραδοῦναι τοὺς ἰδιώτας
τὸν σῖτον τῆς τεταγμένης τιμῆς, ὑπολειπόμενον ἕκαστον
ἐνιαυτοῦ τροφήν· εἶτα ἐξαγωγὴν ἔδωκαν τῷ βουλομένῳ,
τάξαντες τιμὴν ἣν ἐδόκει καλῶς ἔχειν αὐτοῖς.

Ἀβυδηνοὶ δέ, διὰ στασιασμὸν τῆς χώρας ἀργοῦ γενο- 18
μένης, καὶ τῶν μετοίκων οὐ προϊεμένων αὐτοῖς οὐδὲν διὰ
τὸ καὶ ἔτι ὀφείλειν, ἐψηφίσαντο τὸν βουλόμενον τοῖς γεωρ-
γοῖς δανείζειν, ὡς ἐργάσωνται, ὡς πρώτοις αὐτοῖς ἐσομέ-
νης τῆς κομιδῆς ἐκ τοῦ καρποῦ, τοῖς δὲ ἄλλοις ἐκ τῶν
λειπομένων.

Ἐφέσιοι δεηθέντες χρημάτων νόμον ἔθεντο μὴ φορεῖν 19
χρυσὸν τὰς γυναῖκας, ὅσον δὲ νῦν ἔχουσι, δανεῖσαι τῇ
πόλει· τῶν τε κιόνων ⟨τισὶ⟩ τῶν ἐν τῷ νεῷ τάξαντες ἀργύρι-
ον ὃ δεῖ καταβαλεῖν εἴων ἐπιγράφεσθαι τὸ ὄνομα τοῦ δόν-
τος τὸ ἀργύριον ὡς ἀνατεθεικότος.

Διονύσιος Συρακούσιος βουλόμενος χρήματα συναγα- 20

31. τε delere vult Sylb. ‖ ⟨καὶ⟩ ἀεὶ Susem., ἀεί ⟨τε⟩ Bas.³ Bk., καὶ Scaliger ‖ 33. σηλυβριανοὶ $Γ Π^1 M^b$, σηλυμβριανοὶ $Π^{a.b}$. ‖ δὲ om. $Γ L^s U^b$ ‖ 34. σίτου $Π^2$ ‖ μὲν $S^b T^b$ ‖ ἐξαγωγὴν $Π^2$, ἐξαγαγεῖν Goettl. ‖ ** ἐν Keilius (Susem.), ⟨τοῖς ἄλλοις⟩ ἐν Keilius, ⟨τῶν μὲν ἄλλων⟩ ἐν commate ante haec verba posito? Susem. ‖ γενομένης $Π^a P^4 U^b$, γενομένην L^s, γινομένην M^b, γενομένων? Susem. ‖ 1349a, 1. ἐξαγωγεῖν (εῖ in ras. P^4) $Π^b$, ἐξαγαγεῖν pr. M^b (crx. fort. iam ead. m.) ‖ 2. τιμὴν — αὐτοῖς om. $L^s U^b$, ἣν om. $Γ$ (qui *et* add.) $P^4 M^b Π^a$ ‖ 3. Ἀβυδηνοὶ — 8. λειπομένων om. $Γ$ ‖ 6. ὡς ἐργάσωνται ὡς $Π^1$, ὡς ἔργα (ἔργαι M^b, ὡς ἔργα bis P^4) ὡς τοῖς $Π^2$, ὡς ἐργάσωνται, ⟨μὴ ἀπολλύναι καιρὸν⟩ vel ⟨μὴ δεῖν δεδιέναι⟩ vel ⟨μὴ μέλλειν⟩, ὡς aut simile quid haud recte ci. Goettl., ὡς ἐργάσωνται, καὶ ci. Keilius ‖ 8. θλιβομένων $Π^2$ ‖ 9. ⟨δὲ⟩ δεηθέντες? Susem. ‖ 11. τισὶ add. Keilius (Susem.) ‖ 14. Συρακούσιος $Γ$ Bas.², συρακουσίοις $Π^1$, σιρακουσίοις $Π^a$, συρρακουσίοις $Π^b M^b$.

(II)

γεῖν, ἐκκλησίαν ποιήσας ἔφησεν ἑωρακέναι τὴν Δήμητραν, καὶ κελεύειν τὸν τῶν γυναικῶν κόσμον εἰς τὸ ἱερὸν ἀποκομίζειν. αὐτὸς μὲν οὖν τῶν παρ' αὑτῷ γυναικῶν τὸν κόσμον τοῦτο πεποιηκέναι· ἠξίου δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, μή τι μήνιμα παρὰ τῆς θεοῦ γένηται· τὸν δὲ μὴ τοῦτο ποιήσαντα ἔνοχον ἔφησεν ἱεροσυλίας ἔσεσθαι. ἀνενεγκάντων δὲ πάντων ἃ εἶχον διά τε τὴν θεὸν καὶ δι' ἐκεῖνον, θύσας τῇ θεῷ τὸν κόσμον ἀπηνέγκατο ὡς παρὰ τῆς θεοῦ δεδανεισμένος. προελθόντος δὲ χρόνου καὶ τῶν γυναικῶν πάλιν φορουσῶν, ἐκέλευσε τὴν βουλομένην χρυσοφορεῖν τάγμα τι ἀνατιθέναι ἐν τῷ ἱερῷ. — τριήρεις τε ναυπηγεῖσθαι μέλλων ᾔδει ὅτι δεήσοιτο χρημάτων. ἐκκλησίαν οὖν συναγαγὼν ἔφη πόλιν αὐτῷ τινα προδίδοσθαι, εἰς ἣν δεῖσθαι χρημάτων, ἠξίου τε αὐτῷ τοὺς πολίτας εἰσενέγκαι δύο στατῆρας ἕκαστον· οἳ δ' εἰσήνεγκαν. διαλιπὼν δὲ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ὡς διημαρτηκὼς τῆς πράξεως, ἐπαινέσας αὐτοὺς ἀπέδωκεν ἑκάστῳ ὃ εἰσήνεγκαν. ποιήσας δὲ τοῦτο ἀνεκτήσατο τοὺς πολίτας. εἶτα πάλιν ** οἰόμενοι ἀπολήψεσθαι εἰσήνεγκαν· ὃ δὲ λαβὼν εἶχεν εἰς τὴν ναυπηγίαν. — οὐκ εὐπορῶν δὲ ἀργυρίου νόμισμα ἔκοψε καττιτέρου, καὶ συναγαγὼν ἐκκλησίαν πολλὰ τοῦ κεκομμένου νομίσματος ὑπερεῖ-

15. δήμητρα $L^sS^bT^b$ Ald., Δήμητρα, ⟨ἦν⟩ ci. Keilius ‖ 16. καὶ ante 15. τὴν Π^2 ‖ 17. αὑτῷ Schn., αὐτῷ $\Gamma\Pi$ Ald. ‖ 18. τοῦτο $\Gamma\Pi^1$, τοῦτον Π^2 ‖ τοῖς ἄλλοις Π^2 ‖ 20. ἀνεγκάντων $\Pi^a M^b$, ἐνεγκάντων Π^b ‖ 21. καὶ om. $\Pi^{a.b.}$ ‖ ἐκείνων $P^4 M^b$ ‖ θείσας Π^b ‖ 22. ἀπηνέγκατο $\Gamma\Pi^1$, ἀπηνέγκαντο Π^2 ‖ δεδανεισμένοι $\Pi^b M^b$ ‖ 24. χρυσὸν φορεῖν Π^2 ‖ τάγμα τι $\Gamma\Pi^1$, τάγματι $\Pi^b M^b$, τάγματα Π^a ‖ εἰς τὸ ἱερόν Π^2 Bk. ‖ 25. τε $\Gamma P^{1.2.}$, δὲ Ald., om. Π^2 ‖ ναυπηγήσειν P^1 Ald. ‖ 26. συναγαγεῖν (συναγαγὴν P^4) — πόλει (πο̊ with λ above P^4) Π^b ‖ 27. αὐτῷ Γ et pr. P^2, αὑτῷ cet. ‖ καὶ post εἰσενέγκαι add. Π^2 ‖ 28. δύο ἢ om. Γ ‖ 29. ἢ om. Π^2 et pr. P^1 ‖ πράξεως] προέξεως mg. P^4 ‖ 30. αὐτοῖς $\Pi^{a.b.}$ ‖ εἰσήνεγκεν Π^2 praeter P^b, rec. Schn. ‖ 31. ἀνεκτίσατο $\Pi^{a.b.}$ ‖ πάλιν ** Spengelius Susem., πάλιν ⟨ἀξιοῦντος πλείω εἰσενεγκεῖν⟩ Spengelius, πάλιν ⟨ἀξιοῦντος⟩? Susem. ‖ 33. καττιτερίου S^bT^b, καταττιτερίου $P^4L^sP^b$, καττιτηρινου pr. M^b, καττιτηρινον corr.[1] M^b, καττιτηρίνου rc. M^b, καταττιτέρινον U^b ‖ 34. ὕπερ εἶπεν ci. Sylb.

πεν, οἳ δὲ ἐψηφίσαντο καὶ μὴ βουλόμενοι ἕκαστος ὃ ἂν εἵλετο ἔχειν ὡς ἀργυροῦν ἀλλὰ μὴ καττιτέρινον. — πάλιν τε 1349b δεηθεὶς χρημάτων ἠξίου τοὺς πολίτας εἰσενεγκεῖν αὐτῷ· οἳ δ' οὐκ ἔφασαν ἔχειν. ἐξενέγκας οὖν τὰ σκεύη τὰ παρ' αὐτοῦ ἐπώλει, ὡς δὴ δι' ἀπορίαν τοῦτο ποιῶν· ἀγοραζόντων δὲ Συρακουσίων ἀπεγράφετο τί ἕκαστος ἀγοράσειεν· ἐπεὶ δὲ τὴν τιμὴν κατέβαλον, ἐκέλευσε τὸ σκεῦος ἀναφέρειν ἕκαστον ὃ ἠγόρασεν. — τῶν δὲ πολιτῶν διὰ τὰς εἰσφορὰς οὐ τρεφόντων βοσκήματα εἶπεν ὅτι ἱκανὰ ἦν αὐτῷ πρὸς τοσοῦτον· τοὺς οὖν νῦν τι κτησαμένους ἀτελεῖς ἔσεσθαι. πολλῶν δὲ ταχὺ κτησαμένων πολλὰ βοσκήματα, ὡς ἀτελῆ ἑξόντων, ἐπεὶ καιρὸν ᾤετο εἶναι, τιμήσασθαι κελεύσας ἐπέβαλε τέλος. οἱ οὖν πολῖται ἀγανακτήσαντες ἐπὶ τῷ ἐξηπατῆσθαι, σφάζοντες ἐπώλουν. ὡς δὲ πρὸς τοῦτο ἔταξε σφάζεσθαι ὅσα δεῖ τῆς ἡμέρας, οἳ δὲ πάλιν ἱερόθυτα ἐποίουν· ὃ δὲ ἀπεῖπε θῆλυ μὴ θύειν. — πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἐκέλευσεν ἀπογράψασθαι [χρήματα] πρὸς αὐτὸν ὅσοι οἶκοί εἰσιν ὀρφανικοί· ἀπογραψαμένων δὲ ἄλλων τὰ τούτων

35. βουλόμενος Γ M^b S^b T^b ‖ ὃ ἂν εἵλετο Bk., ὃ ἀνείλετο S^b T^b, ὃ ἀνείλατο $Π^b$ M^b P^b, οὖν εἵλετο $Π^1$, om. Γ ‖ 36. καττιτήρινον M^b, καταττιτέρινον P^b ‖ 1349b, 1. αὐτῷ Bk., αὐτῷ Γ Π Ald. ‖ 3. αὐτοῦ Bk., αὑτοῦ Γ Π Ald., αὑτῷ e Camerari transl. ci. Sylb. (rec. Schn. Goettl.), αὑτῷ dubitanter ci. Susem. ‖ 3. δὴ om. Γ P^1 Ald. ‖ 4. ἀπεγράφετο Γ $Π^1$, ἀπογράφονται L^s, ἀπογράφονταις U^b, ἀπογράφοντ (i. e., ut videtur, ἀπογράφοντες) P^b, ἀπογράφοντες cet. ‖ ἐπεὶ δὲ Γ $Π^1$, ἐπειδὴ $Π^2$ ‖ 6. δὲ Γ $Π^1$, τε $Π^2$ Bk. ‖ 7. αὐτῷ Γ, αὑτῷ c. c. Bk. ‖ πρὸς τοσοῦτον om. Γ ‖ 8. τοσούτους οὖν τοίνυν κτησαμένους $Π^2$, νῦν τι om. Γ, τι om. Ald. ‖ 9. ἑξόντων $Π^1$ et, ut videtur, Γ, ἐξὸν τῷ $Π^2$ ‖ 10. ἐπεὶ — εἶναι om. Γ ‖ ἐπεὶ καιρὸν ᾤετο Bas.[3], ἐπὶ καιρὸν ὡς (εἰς Q) τὸ $Π^2$, ἐπικαίρως τὸ $Π^1$ ‖ 12. σφάξοντες P^4 S^b T^b ‖ ὡς] ὁ, ut videtur, Γ, et hoc ci. Sylb. (sine causa) ‖ τούτῳ vel τούτοις ci. Sylb. (perperam) ‖ 15. χρήματα Γ (ut videtur) et $Π^1$, χρημάτων $Π^2$, secludendum esse ci. Sylb., secl. Susem. ‖ αὑτὸν Susem., αὐτὸν cet. ‖ ὅσοι οἶκοι Ald. Goettl., ὅσοι οἰκεῖοι (οἰκεῖον S^b) $Π^{a.c}$, ὅσοις οἰκεῖοι ci. Goettl. ‖ 16. ἄλλων corruptum, πολλῶν aut πάντων recte ci. Sylb., illud rec. Schn. Goettl., mihi hoc solum sententiae aptum videtur.

(II)

χρήματα ἀπεχρᾶτο, ἕως ἕκαστος εἰς ἡλικίαν ἔλθοι. — Ῥήγιόν τε καταλαβών, ἐκκλησίαν συναγαγὼν εἶπε διότι δικαίως μὲν ἂν ἐξανδραποδισθεῖεν ὑπ' αὐτοῦ, νῦν μέντοι τὰ εἰς τὸν πόλεμον ἀνηλωμένα χρήματα κομισάμενος καὶ ὑπὲρ ἑκάστου σώματος τρεῖς μνᾶς ἀφήσειν αὐτούς. οἱ δὲ Ῥηγῖνοι ὅσα ποτ' ἦν αὐτοῖς ἀποκεκρυμμένα ἐμφανῆ ἐποίουν, καὶ οἱ ἄποροι παρὰ τῶν εὐπορωτέρων καὶ παρὰ τῶν ξένων δανειζόμενοι ἐπόρισαν ἃ ἐκέλευσε χρήματα. λαβὼν δὲ ταῦτα παρ' αὐτῶν τά τε σώματα πάντα οὐδὲν ἧττον ἀπέδοτο, τά τε σκεύη, ἃ τότε ἦν ἀποκεκρυμμένα, ἐμφανῆ ἅπαντα ἔλαβε. — δανεισάμενός τε παρὰ τῶν πολιτῶν χρήματα ἐπ' ἀποδόσει, ὡς ἀπῄτουν αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀναφέρειν ὅσον ἔχει τις ἀργύριον πρὸς αὐτόν· εἰ δὲ μή, θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον· ἀνενεχθέντος δὲ τοῦ ἀργυρίου, ἐπικόψας χαρακτῆρα ἐξέδωκε τὴν δραχμὴν δύο δυναμένην δραχμάς, καὶ τό τε ὀφειλόμενον πρότερον ** ἀνήνεγκαν πρὸς αὐτόν. — εἰς Τυρρηνίαν τε πλεύσας ναυσὶν ἑκατὸν ἔλαβεν ἐκ τοῦ τῆς Λευκοθέας ἱεροῦ χρυσίον τε καὶ ἀργύριον πολὺ καὶ τὸν ἄλλον κόσμον οὐκ ὀλίγον. εἰδὼς δὲ ὅτι καὶ οἱ ναῦται πολλὰ ἔχουσι, κήρυγμα ἐποιήσατο, τὰ ἡμίσεα ὧν ἔχει ἕκαστος ἀναφέρειν πρὸς αὐτόν, τὰ δ' ἡμίσεα ἔχειν 1350a
τὸν λαβόντα· τῷ δὲ μὴ ἀνενέγκαντι θάνατον ἔταξε τὸ ἐπιτίμιον. ὑπολαβόντες δὲ οἱ ναῦται ἀνενεγκόντες τὰ ἡμίσεα τὰ κατάλοιπα ἔχειν ἀδεῶς, ἀνήνεγκαν· ὃ δ' ἐπείπερ ἐκεῖνα ἔλαβεν, ἐκέλευσε πάλιν τὰ ἡμίσεα ἀναφέρειν.

17. ἔλθοιεν Π^2 ‖ 18. καταλαβὼν Γ (capiens) et rc. M^b Camot. Cam., καταλιπὼν Π Ald. ‖ 24. ἐκέλευε P^1 et editiones ‖ 25. λαβῶν M^b, λαβὴν P^4, λαβεῖν L^{s}U^b ‖ 28. ἀποδώσει P^1 Ald. ‖ ἀπῆτον (ἀπῆ τὸν L^s) $\Pi^{a.b.}$ ‖ 31. διέδωκε Π^b ‖ 32. καὶ del. Bas.^{3} (Schn. Goettl.) ‖ τε secl. Keilius ‖ ** ἀνήνεγκαν Susem., ⟨ὃ⟩ ἀνήνεγκαν Goettl., ⟨ἀπέδωκε καὶ ὃ νῦν⟩ ἀνήνεγκαν ci. Susem., potius ante πρότερον fere haec: διέλυσεν οἷς excidisse ci. Keilius ‖ 33. τυρηνίαν ΓΠ^1 ‖ 36. κήρυγμα — 1350a, 1. ἔχει Γ Π^1, om. Π^2 (ἐκέλευσεν suppl. et ἕκαστος cum ἕκαστον permutavit rc. M^b) ‖ 1350a, 1. αὐτόν Bk., αὐτόν vel αὐτὸν Π Ald. ‖ 3. ἀνενέγκαντες Bas.^{2} Bk. ‖ 4. ἔχειν ΓΠ^1, ἐξεῖν Π^2 Bk. (at v. v. 1).

Μενδαῖοι δὲ τὰ μὲν ἀπὸ λιμένων καὶ τῶν ἄλλων 21
τελῶν αὐτοῖς προσπορευόμενα ἐχρῶντο εἰς διοίκησιν τῆς πόλεως, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ οἰκιῶν τέλη οὐκ ἔπραττον, ἀλλ' ἀνέγραφον τοὺς ἔχοντας· ὁπόταν δὲ δεηθεῖεν χρημάτων, ἀπεδίδοσαν ⟨οἱ⟩ ὀφείλοντες· ἐκέρδαινον οὖν τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἀτόκοις τοῖς χρήμασιν ἀποκεχρημένοι. — πολεμοῦντές ⟨τε⟩ πρὸς Ὀλυνθίους καὶ δεόμενοι χρημάτων, ὄντων αὐτοῖς ἀνδραπόδων, ἐψηφίσαντο καταλειπομένων ἑνὶ ἑκάστῳ θήλεος καὶ ἄρρενος τὰ ἄλλα ἀποδόσθαι τῇ πόλει, ὡς ἐκδανεῖσαι τοὺς ἰδιώτας χρήματα.

Καλλίστρατος ἐν Μακεδονίᾳ πωλουμένου τοῦ ἐλλιμενίου 22
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἴκοσι ταλάντων ἐποίησεν εὑρεῖν τὸ διπλάσιον· κατιδὼν γὰρ ὠνουμένους τοὺς εὐπορωτέρους ἀεὶ διὰ τὸ δεῖν ταλαντιαίους καθεστάναι τοὺς ἐγγύους τῶν εἴκοσι ταλάντων, προεκήρυξεν ὠνεῖσθαι τὸν βουλόμενον, καὶ τοὺς ἐγγύους καθεστάναι τοῦ τρίτου μέρους καὶ καθ' ὁπόσον ἑκάστους δύνηται πείθειν.

Τιμόθεος Ἀθηναῖος πολεμῶν πρὸς Ὀλυνθίους καὶ ἀπο- 23
ρούμενος ἀργυρίου, κόψας χαλκὸν διεδίδου τοῖς στρατιώταις. ἀγανακτούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν ἔφη αὐτοῖς τοὺς ἐμπόρους τε καὶ ἀγοραίους ἅπαντας ὡσαύτως πωλήσειν. τοῖς δ' ἐμπόροις προεῖπεν, ὃν ἂν τις λάβῃ χαλκόν, τούτου πάλιν ἀγοράζειν τά τ' ἐκ τῆς χώρας ὤνια καὶ τὰ ἐκ τῶν λειῶν

7. *προπορευόμενα* Π^{c} (crx. rc. M^{b}), *προσποριζόμενα* Ald., *προσαγογευόμενα* $S^{b}T^{b}$ ‖ 9. *ὁπότε* Π^{2} Bk. ‖ *δὲ* $\Gamma\Pi^{1}$ et rc. M^{b}, om. Π^{2} ‖ 10. *οἱ* add. Schn. Susem. ‖ 12. *τε* add. rc. M^{b} et Bas.^{3}, *δὲ* add. Γ, prb. Sylb., rec. Schn., c. c. om. Bk. ‖ 13. *καταλειπομένας* P^{2}, *καταλειπομένου* $\Pi^{a.c.}$, *καταλοιπομένου* Π^{b} ‖ 14. *ὡς* — 22. *πείθειν* om. Γ ‖ 15. *τοὺς ἰδιώτας* post *χρήματα* tri. Cam. (Schn.), ante 14. *τῇ πόλει* Goettl., aut alterutrum probandum aut haec duo verba secludenda esse ci. Susem. ‖ 16. *ἐλλημενίου* (*ἑλλημενίου* $L^{s}U^{b}$) Π^{2} ‖ 18. *ὠνουμένους* ⟨*μόνους*⟩? Susem. ‖ 19. *καθιστάναι* $\Pi^{2}P^{1}$ Ald. Bk. (fors. recte) ‖ *ταλαντιαίως* Π^{c} (crx. rc. M^{b}), *ταλαντίαιον* $S^{b}T^{b}$, *ταλλαντιανίους* L^{s} ‖ 21. *καθιστάναι* Π^{2}Bk. (fors. recte) ‖ *ἑκάστους* Keilius, *ἕκαστος* Π et editiones ‖ 26. *πωλήσει* pr. M^{b} (crx. rc.), *πωλήσι* U^{b}.

(II) ἀγόμενα· ὃς δ' ἂν περιλειφθῇ αὐτοῖς χαλκός, πρὸς αὑτὸν ἀναφέροντας ἀργύριον λαμβάνειν. — περὶ Κέρκυραν δὲ πολεμῶν καὶ ἀπόρως διακείμενος καὶ τῶν στρατιωτῶν αἰτούντων τοὺς μισθοὺς καὶ ἀπειθούντων αὐτῷ καὶ πρὸς τοὺς ὑπεναντίους φασκόντων ἀποπορεύεσθαι, ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφησεν οὐ δύνασθαι διὰ τοὺς χειμῶνας παραγενέσθαι αὐτῷ ἀργύριον, ἐπεὶ τοσαύτην εἶναι περὶ αὑτὸν εὐπορίαν, ὥστε τὴν προδεδομένην τριμήνου σιταρχίαν δωρεὰν αὐτοῖς διδόναι· οἱ δὲ ὑπολαβόντες οὐκ ἄν ποτε προέσθαι τοσαῦτα χρήματα 1350b τὸν Τιμόθεον αὐτοῖς, εἰ μὴ τῇ ἀληθείᾳ προσδόκιμα ἦν τὰ χρήματα πρὸς αὐτόν, ἡσυχίαν εἶχον ὑπὲρ τῶν μισθῶν, ἕως ἐκεῖνος διῳκήσατο ἃ ἐβούλετο. — Σάμον δὲ πολιορκῶν τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν ἀπεδίδοτο αὐτοῖς τοῖς Σαμίοις, ὥστε εὐπόρησε χρημάτων εἰς μισθοὺς τοῖς στρατιώταις. τῶν τε ἐπιτηδείων ἐπεὶ σπάνις ἦν ἐν τῷ στρατοπέδῳ διὰ τοὺς ἀφικνουμένους, ἀπηγόρευσε μὴ πωλεῖν σῖτον ἀληλεσμένον, μηδὲ μέτρον ἔλασσον ἢ μέδιμνον, μηδὲ τῶν ὑγρῶν μηθὲν ἔλαττον ἢ μετρητήν. οἱ μὲν οὖν ταξίαρχοί τε

29. *αὑτὸν* Susem., *αὐτὸν* Π et editiones ‖ 30. *ἀναφέρονται* Π^{b} M^{b} ‖ 32. *ἐναντίους* P^{1} Ald. ‖ 35. *αὑτὸν* Ald., *αὐτὸν* $\Gamma\Pi$ ‖ *ὥστε*] *ὥσπερ* Π^{b} et pr. M^{b} (crx. rc.) ‖ 36. *τρίμηνον* P^{1} Ald. (fors. recte), $\overset{\text{ου}}{\text{τριμήνους}}$ et *ους* in ras. et litura (fort. igitur ab initio scriptum erat *τρίμηνον*) P^{2} ‖ *σιταρχίαν* veram esse formam e C. I. A. II, 348, 12 doc. Fraenkelius ap. Boeckh. l. l. II^{3}. p. 71*. n. 488, *σιταρκίαν* Π^{1} Bk. ‖ 1350b, 1. *αὐτὸν* post *προέσθαι* add. P^{1} Goettl. ‖ 2. *τὸν Τιμόθεον* secl. Goettl. ‖ *εἰ μὴ τῷ κατὰ λόγον* ante *εἰ* add. Π^{2} (del. rc. M^{b}), est varia lectio, in qua recte ⟨*αὐ-*⟩*τῷ* restituit, sed quam vix recte meliorem esse iudicavit Goettl., *nisi habundaret pecunia et* add. Γ ‖ 3. *ὑπὲρ τῶν μισθῶν* om. Γ ‖ *τῶν* $\Pi^{b.c.}$, *τε τῶν* P^{1}, *τε* P^{2} Π^{a} Ald. ‖ 4. *σάμων* $\Pi^{a.b.}$ et pr. M^{b}, quid habeat Q nescio ‖ 5. *καὶ* post *τὰ* add. Bk. ‖ 6. *ἐπόρισε* Ald. et corr. P^{1} ‖ 7. *τῶν* — 15. *ἐπιτηδείων* om. Γ ‖ 8. *ἀφικομένους* Ald., *εἰσαφικνουμένους* Π^{2}, *εἰσαφικομένους* ⟨*ξένους*⟩ e Polyaen. III, 10 Schn., ⟨*ἀεὶ*⟩ *ἀφικνουμένους* Keilius ‖ 9. *ἀλιλεσμένον* L^{s}, *ἀληλεμένον* Π^{a} ‖ *μηδὲ* — 10. *μετρητήν* secl. Keilius ‖ 10. *μετρητὸν* Π^{b} T^{b} Ald., *μετριτόν* S^{b} ‖ *ταξιαρχοί* S^{b} T^{b}, *ταξιάρχαι* Ald. (fors. recte).

καὶ λοχαγοὶ ἀγοράζοντες ἀθρόα διεδίδοσαν τοῖς στρατιώταις, οἱ δὲ εἰσαφικνούμενοι ἦγον αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὁπότε δὲ ἀπαλλάττοιντο, εἴ τι περίλοιπον εἴη αὐτοῖς, ἐπώλουν. ὥστε συνέβαινεν εὐπορεῖσθαι τοὺς στρατιώτας τῶν ἐπιτηδείων.

Διδάλης Πέρσης ἔχων στρατιώτας τὰ μὲν καθ' ἡμέραν 24
πορίζειν ἐδύνατο ἐκ τῆς πολεμίας αὐτοῖς, νόμισμα δὲ οὐκ ἔχων διδόναι, ἀπαιτούμενος δέ, χρόνου γενομένου οὗ ὤφειλε, τεχνάζει τοιόνδε. ἐκκλησίαν συναγαγὼν ἔφη οὐκ ἀπορεῖσθαι χρημάτων, ἀλλ' εἶναι αὐτῷ ἐν χωρίῳ τινί, λέγων ἐν ᾧ εἴη. καὶ ἀναζεύξας ἐβάδιζεν ἐπ' αὐτό· εἶτα ὡς ἐγγὺς τοῦ χωρίου ἐγένετο, προελθὼν εἰς αὐτὸ ἔλαβεν ἐκ τῶν ἐνόντων ἱερῶν ὅσος ἐνῆν κοῖλος ἄργυρος· εἶτ' ἐπισκευάσας τὰς ἡμιόνους ὡς ἀγούσας ἀργύριον παραφαινούσας τε ταῦτα ἐβάδιζεν. ἰδόντες δὲ οἱ στρατιῶται καὶ νομίσαντες ἅπαντα εἶναι ἄργυρον τὰ ἀγόμενα, ἐθάρρησαν ὡς κομιούμενοι τὸν μισθόν. ὃ δὲ ἔφη δεῖν εἰς Ἀμισὸν ἐλθόντα ἐπισημήνασθαι· ἦν δ' εἰς τὴν Ἀμισὸν ὁδὸς πολλῶν τε ἡμερῶν καὶ χειμέριος· τὸν δὴ χρόνον τοῦτον ἀπεχρᾶτο τῷ στρατοπέδῳ τὰ ἐπιτήδεια μόνον διδούς. — τούς ⟨τε⟩ τεχνίτας τοὺς ἐν τῷ στρατοπέδῳ αὐτὸς εἶχε καὶ τοὺς καπήλους τοὺς μεταβαλλομένους τι· ἄλλῳ δὲ οὐκ ἦν οὐθενὶ οὐθὲν τούτων ποιεῖν.

11. διέδοσαν Π^2 ‖ 12. αὐτοῖς Ald. Bk. ‖ 13. δὲ om. Π^2 Ald. ‖ εἴη] ἦν Schn., rec. Goettl., at v. Prolegg. p. XIII. n. 35 ‖ 14. γ' post τῶν add. Π^2 ‖ 16. διδάλῆς L^s, διδάλλης P^4 $\Pi^{a.c.}$, *Dandalus* Γ, Δατάμης e Polyaen. VII, 21 Schn, rec. Goettl. (fors. recte) ‖ 19. τεχνᾶται (τεχνά τε U^b, τεχάνα τε P^4) Π^b ‖ εὐπορεῖσθαι P^1 Ald. ‖ 21. αὐτῶ Π^2 ‖ ὡς] δ' Π^2 ‖ 22. τῆς χώρας P^1 Ald. ‖ 24. ἀργύριον — ταῦτα num sana sunt? ‖ 26. ἀργύριον Π^2 ‖ τὰ ἀγόμενα Γ et mg. Bas.², τὸν ἀγόμενον Π Ald. Bk. ‖ 27. ἄμισον L^s Ald., ἀμισον rc. M^b, ἀμίδιον Γ P^4 Π^a, αμίδιον U^b, σαμίδιον Π^c (nam in M^b et ante ἀ et super ι rasurae sunt, et σ in ras. scr. rc. m.) ‖ ἐλθόντα ci. Sylb., ἐλθόντας ΓΠ Ald. Bk. ‖ 29. δὲ Γ ‖ 30. τοὺς — 32. ποιεῖν om. Γ ‖ τε add. Scaliger, δὲ add. Bas.³ Bk. ‖ 31. αὐτὸς e Camerari transl. Sylb, αὐτοὺς Π Ald. ‖ 32. ἄλλα P^2, ἄλλο Ald.

(II)

25 *Χαβρίας Ἀθηναῖος Ταῷ τῶν Αἰγυπτίων βασιλεῖ ἐκστρατεύοντι καὶ δεομένῳ χρημάτων συνεβούλευε τῶν τε ἱερῶν τινα καὶ τῶν ἱερέων τὸ πλῆθος φάναι πρὸς τοὺς ἱερεῖς δεῖν παραλυθῆναι διὰ τὴν δαπάνην. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἱερεῖς καὶ τὸ ἱερὸν παρ' αὑτοῖς ἕκαστοι βουλόμενοι εἶναι,* 1351a *καὶ ἴδια αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς ἐδίδοσαν χρήματα. ἐπεὶ δὲ παρὰ πάντων εἰλήφει, προστάξαι αὐτοῖς ἐκέλευσεν εἰς μὲν τὸ ἱερὸν καὶ εἰς αὐτὸν τῆς δαπάνης ἧς πρότερον ἐποιοῦντο τὸ δέκατον μέρος ποιεῖσθαι, τὰ δὲ λοιπὰ αὑτῷ δανεῖσαι, ἕως ὁ πόλεμος ὁ πρὸς βασιλέα διαλυθῇ. ἀπ' οἰκίας δὲ ἑκάστης κελεῦσαι ἅπαντας εἰσενέγκαι τάξαντα ὃ δεῖ, καὶ ἀπὸ τοῦ σώματος ὡσαύτως· τοῦ σίτου τε πωλουμένου χωρὶς τῆς τιμῆς διδόναι τὸν πωλοῦντα καὶ ὠνούμενον ἀπὸ τῆς ἀρτάβης τὸν ὀβολόν· ἀπὸ τῶν πλοίων τε καὶ ἐργαστηρίων καὶ τῶν ἄλλην τινὰ ἐργασίαν ἐχόντων τῆς ἐργασίας μέρος τὸ δέκατον κελεῦσαι ἀποτελεῖν. ἐκστρατεύειν δ' αὐτῷ μέλλοντι ἐκ τῆς χώρας, εἴ τις τι ἔχοι ἄσημον ἀργύριον ἢ*

33. *Ταῷ* Keilius, *Ταῶ̣ Π* et editiones, *Ταχῷ* (*Ταχῶ̣*) recte ut videtur, ci. Bonitzius (Ind. Ar. 749b, 7 sq.) ‖ *τῶν*] *τῷ* ci. Sylb., rec. Bk. (ni fallor, recte) ‖ 35. *ἱερέων Γ (clericorum)* ‖ *ἱερέων* ci. Sylb., *ἱερείων* (*ἱερίων* M^b) *Π* Ald. Bk., *ἱερειῶν Γ (clericarum)* ‖ 36. *ἱεροὺς* $\Pi^b Q S^b T^b$ et rc. M^b (de P^b dubius sum) ‖ *δὲ* $\Gamma\Pi^1$, om. Π^2 ‖ 1351a, 1. *αὑτοῖς* Schn., *αὐταῖς* Π^b, *αὐτοῖς* c. c. *Γ* ‖ *εἶναι* $\Gamma\Pi^1$, *ἴνδει* Π^2 ‖ 2. *καὶ*] *ἕκαστος* ci. Schn. vetusta transl. abusus, v. quae ad *οἱ ἱερεῖς* adnotabo ‖ *ἰνδία* (*ἰνδεία* Q et pr. $M^b S^b$, sed em. corr.^{1}) Π^2, *ἰδίᾳ*, ut videtur, *Γ (per se)*, prb. Scaliger et Schn. (fors. recte), *ἰδίᾳ* <*ἕκαστος καὶ κοινῇ*> ci. Sylb. (cf. 1352b, 23) ‖ *αὑτῷ* ci. Sylb., prb. Schn., *sibi Γ*, *αὐτοῖς* Scaliger ‖ *οἱ ἱερεῖς*] *ἱερεὺς* Π^2, prb. Schn., *quilibet Γ*, *τὰ ἱερὰ* ci. Sylb. ‖ *ἐδίδου* ci. Schn., *dabat Γ* ‖ 3. *ἐκέλευσεν* secl. Scaliger ‖ 4. *καὶ εἰς αὐτὸν* om. *Γ*, prb. Schn. ‖ *αὐτὸν* Ald., *αὑτὸν Π* ‖ *πρῶτον* Π^b ‖ 5. *δὲ* om. $\Gamma\Pi^2$ ‖ *αὐτῷ* ΓM^b (?) Ald., *αὐτῶν* $S^b T^b$, *αὑτῷ* cet. ‖ 6. *ὁ* prius add. Ald. ‖ *ὁ πρὸς βασιλέα* om. *Γ* ‖ *ἀποικίας* P^1 Ald. ‖ 7. *κελεῦσαι* Spengelius (cf. v. 12. 14), *ἐκέλευσεν* $\Gamma\Pi$ Ald. Bk., secluserat et *τάξας* coniecerat Scaliger ‖ 10. *τὸν* secl. Scaliger ‖ 11. *ἄλλων* Π^b ‖ 12. *κελεῦσαι*] *τέλος* Ald., om. *Γ* ‖ *αὐτῷ μέλλοντα* L^s, *αὐτὸν μέλλοντα* Scaliger ‖ 13. *ἔχοι* Sylb., *ἔχει Π* Ald., haberet Γ.

χρυσίον, κελεῦσαι ἐνέγκαι πρὸς αὐτόν· ἐνεγκάντων δὲ τῶν πλείστων, ἐκέλευσε τούτῳ μὲν ἐκεῖνον χρῆσθαι, τοὺς δὲ δανείσαντας συστῆσαι τοῖς νομάρχαις, ὥστ' ἐκ τῶν φόρων αὐτοῖς ἀποδοῦναι.

Ἰφικράτης Ἀθηναῖος, Κότυος συναγαγόντος στρατιώ- 26 *τας, ἐπόρισεν αὐτῷ χρήματα τρόπον τοιοῦτον. ἐκέλευσε τῶν ἀνθρώπων ὧν ἦρχε προστάξαι κατασπεῖραι αὐτῷ γῆν τριῶν μεδίμνων· τούτου δὲ πραχθέντος συνελέγη σίτου πολὺ πλῆθος. καταγαγὼν οὖν ἐπὶ τὰ ἐμπόρια ἀπέδοτο, καὶ εὐπόρησε χρημάτων.*

Κότυς Θρᾷξ παρὰ Πειρινθίων ἐδανείζετο χρήματα εἰς 27 *τὸ τοὺς στρατιώτας συναγαγεῖν· οἱ δὲ Πειρίνθιοι οὐκ ἐδίδοσαν αὐτῷ. ἠξίωσεν οὖν αὐτοὺς ἄνδρας γε τῶν πολιτῶν φρουροὺς δοῦναι εἰς χωρία τινά, ἵνα τοῖς ἐκεῖ στρατιώταις νῦν φρουροῦσι σχῇ ἀποχρήσασθαι. οἱ δὲ τοῦτο ταχέως ἐποίησαν, οἰόμενοι τῶν χωρίων κύριοι ἔσεσθαι. ὁ δὲ Κότυς τοὺς ἀποσταλέντας εἰς φυλακὴν ποιήσας τὰ χρήματα αὐτοὺς ἐκέλευσεν ἀποστείλαντας, ἃ ἐδανείζετο παρ' αὐτῶν, κομίσασθαι.*

Μέντωρ Ῥόδιος Ἑρμείαν συλλαβὼν καὶ τὰ χωρία αὐτοῦ 28

14. *κελεῦσαι* — 15. *πλείστων* om. P^4 ‖ *ἐκέλευσε* ci. Sylb., at v. v. 7 ‖ *πρὸς αὐτόν* om. *Γ* ‖ *αὐτόν* Bk., *αὑτόν* *Π* Ald. ‖ *ἐνεγκόντων* $Π^2$ ‖ *τὸ πλεῖστον* ci. Sylb. ‖ 15. *ἐκέλευσε* secl. Scaliger ‖ *τούτῳ* $ΓΠ^1$, *τοὺς τῷ* $Π^2$ ‖ *χρῆσθαι* Ald., *χρᾶσθαι* *Π* ‖ 16. *ταῖς* in ras. rc. M^b ‖ 16. *νομάρχαις*, sed *νομά* rc. in ras. M^b, *νομάρχοις* Sylb., *ναυάρχαις* $P^{1.4.}$ et corr.[1] P^2, *νοάρχοις* P^b, *νοάρχαις* $L^s S^b T^b U^b$, *ναυάρχοις* Q (?) Ald. Bk., *officiales* *Γ* ‖ 19. *αὐτῶν* $S^b T^b$, *αὐτὸν* $Π^b M^b P^b$ (quid habeat Q nescio) ‖ 20. *προστάξας* $P^4 U^b$, *προστάξασι* L^s ‖ 22. *ἐπὶ* om. Bk. ‖ *ἐμπορεῖα* $Π^c$ ‖ 23. *ηὐπόρησε* $Π^1$ ‖ 24. *περινθίων* (*περινθίον* $S^b T^b$) $Π^2$ (ni fallor, recte), *πειρινθόων* Ald. ‖ 25. *τὸ* add. P^1 Ald. ‖ *περίνθιοι* $Π^2$ ‖ 26. *ἠξίωσεν οὖν* Bk., *ἠξίωσε γοῦν* *Π* Ald. (*γοῦν* non vert. *Γ*) ‖ 27. *χώραν* P^2 | 30. *ποιήσας* corruptum esse suspicatur Bonitzius (Ind. Ar. 833b, 41 sq.) ‖ *αὐτὸν* P^b, *αὐτῶν* $S^b T^b$ ‖ 31. *ἐδάνειζε* et 32. *κομίζεσθαι* $Π^2$ ‖ 33. *Ῥόδιος* Cam., *υἱὸς* *Π* Ald. Bk., om. *Γ*.

(II)

κατασχὼν τοὺς ἐπιμελητὰς εἴασε κατὰ χώραν τοὺς ὑπὸ τοῦ Ἑρμείου καθεστηκότας. ἐπεὶ δὲ ἐθάρρησάν τε ἅπαντες, καὶ εἴ τί ποτ' ἦν αὐτοῖς ἀποκεκρυμμένον ἢ ὑπεκκείμενον, μεθ' αὐτῶν εἶχον, συλλαβὼν αὐτοὺς πάντα παρείλετο ἃ εἶχον.

29 *Μέμνων Ῥόδιος κυριεύσας Λαμψάκου δεηθεὶς χρημάτων ἐπέγραψε τοῖς πλουσιωτάτοις αὐτῶν πλῆθός τι ἀργυρίου, τούτοις δὲ τὴν κομιδὴν ἔσεσθαι παρὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἔφησεν· ἐπεὶ δὲ οἱ ἄλλοι πολῖται εἰσήνεγκαν, ἐκέλευσε καὶ ταῦτα αὐτῷ δανεῖσαι ἐν χρόνῳ διειπάμενος ἐν ᾧ πάλιν αὐτοῖς ἀποδώσει. — πάλιν τε δεηθεὶς χρημάτων ἠξίωσεν αὐτοὺς εἰσενέγκαι, κομίσασθαι δὲ ἐκ τῶν προσόδων· οἱ δ' εἰσήνεγκαν, ὡς διὰ ταχέων αὐτοῖς ἐσομένης τῆς κομιδῆς· ἐπεὶ δὲ καὶ αἱ καταβολαὶ τῶν προσόδων παρῆσαν, ἔφησεν ἐπ' αὐτῷ χρείαν εἶναι καὶ τούτων, ἐκείνοις δὲ ὕστερον ἀποδώσειν σὺν τόκῳ. — τῶν τε στρατευομένων παρ' αὐτῷ παρῃτεῖτο τὰς σιταρχίας καὶ τοὺς μισθοὺς ἓξ ἡμερῶν τὸν ἐνιαυτόν, φάσκων ταύταις ταῖς ἡμέραις οὔτε φυλακὴν αὐτοὺς οὐδεμίαν οὔτε πορείαν οὔτε δαπάνην ποιεῖσθαι, τὰς ἐξαιρεσίμους λέγων. — τόν τε πρὸ τοῦ χρόνον διδοὺς τοῖς στρατιώταις τῇ δευτέρᾳ τῆς νουμηνίας τὴν σιταρχίαν, τῷ μὲν*

34. *εἴασε* $\Gamma\Pi^1$, om. Π^2 ‖ 37. *ἑαυτῶν* Ald. Bk., *αὐτὸν* S^b ‖ *συλλαβὼν — εἶχον* $\Gamma\Pi^1$, om. Π^2 ‖ 1351 b, 1. *κελεύσας* Π^2 ‖ 5. *διειπάμενος ἐν ᾧ χρόνῳ πάλιν* ci. Sylb. ‖ *ἐν χρόνῳ* vix recta, *χρόνον* Kirchhoffius, secl. Keilius ‖ 6. *αὐτοὺς* Π^a ‖ 10. *ἐπ' αὐτῷ* om. *Γ*, *ἑαυτῷ* ci. Sylb., *ἔτ' αὐτῶ* rc. M^b, *ἔτι αὐτῷ* Casaubonus, *ἔτι αὐτῷ* Scaliger, recte, ni fallor, v. tamen prolegg. p. XIII. n. 35 ‖ *κείνοις* P^4QP^b, *ἐκείνοις* cet. ‖ 11. *σὺν* $\Gamma P^2\Pi^2$, *ἐν* P^1 Ald. ‖ *παρ' αὐτῶ* $\Gamma P^2\Pi^2$, om. P^1 Ald. ‖ 12. *παρηρεῖτο* $\Gamma\Pi^2$ Bk. ‖ *σιταρκίας* Cam. (rec. Schn. Goettl.), v. n. ad 1350 a, 36, *συνταρχίας* $S^b T^b$ ‖ *ἓξ — 13. ἐνιαυτὸν*] *dierum quibus in anno vacabant Γ*, mutila videbantur Camerario ‖ *ἐξ* $M^b S^b U^b$, prb. Goettl., *τριάκοντα* perperam ci. Schn. ‖ 14. *αὐτοὺς* e Camerari transl. Schn., *αὐτοῖς* $\Gamma\Pi$ Ald. ‖ 15. *χρόνου* $\Pi^{a.b.}Q$, *χρόνω* M^b ‖ 16. *τὰς σιταρχίας* P^1 Ald., *τὰς σιταρκίας* Cam. (rec. Schn. Goettl.), v. iterum n. ad 1350 a, 36.

πρώτῳ μηνὶ παρέβη τρεῖς ἡμέρας, τῷ δ' ἐχομένῳ πέντε· τοῦτον δὲ τὸν τρόπον προῆγεν, ἕως εἰς τὴν τριακάδα ἦλθεν.

Χαρίδημος Ὠρείτης ἔχων τῆς Αἰολίδος τινὰ χωρία, 30
ἐπιστρατεύοντος ἐπ' αὐτὸν Ἀρταβάζου χρημάτων ἐδεῖτο εἰς τοὺς στρατιώτας. τὸ μὲν οὖν πρῶτον εἰσέφερον αὐτῷ, εἶτα οὐκέτι ἔφασαν ἔχειν· ὁ δὲ Χαρίδημος, ὃ ᾤετο χωρίον εὐπορώτατον εἶναι, ἐκέλευσεν, [καὶ] εἴ τι νόμισμα ἔχουσιν ἤ τι ἄλλο σκεῦος ἀξιόλογον, εἰς ἕτερον χωρίον ἀποστέλλειν, παραπομπὴν δὲ δώσειν· ἅμα δὲ καὶ αὐτὸς τοῦτο ποιῶν φανερὸς ἦν. πεισθέντων δὲ τῶν ἀνθρώπων, προαγαγὼν αὐτοὺς τῆς πόλεως μικρὸν καὶ ἐρευνήσας ἃ εἶχον, ἔλαβεν ὅσων ἐδεῖτο, ἐκείνους δὲ πάλιν εἰς τὸ χωρίον ἀπῆγεν. — κήρυγμά τε ποιησάμενος ἐν ταῖς πόλεσιν, ὧν ἦρχε, μηδένα μηδὲν ὅπλον κεκτῆσθαι ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰ δὲ μή, ἀποτίσειν ἀργύριον ὃ ἐπεκήρυξεν, ἠμέλει καὶ οὐδεμίαν ἐπιστροφὴν ἐποιεῖτο. τῶν δὲ ἀνθρώπων οἰομένων τὸ κήρυγμα μάτην αὐτὸν πεποιῆσθαι, εἶχον ἃ ἔτυχον ἕκαστοι κεκτημένοι κατὰ χώραν. ὃ δ' ἔρευναν ἐξαίφνης ποιησάμενος τῶν οἰκιῶν, παρ' οἷς εὗρεν ὅπλον τι, ἐπράττετο τὸ ἐπιτίμιον.

Φιλόξενός τις Μακεδὼν Καρίας σατραπεύων δεηθεὶς 31
χρημάτων Διονύσια ἔφασκε μέλλειν ἄγειν, καὶ χοραγοὺς
1352a *προέγραψε τῶν Καρῶν τοὺς εὐπορωτάτους, καὶ προσέταττεν αὐτοῖς ἃ δεῖ παρασκευάζειν. ὁρῶν δ' αὐτοὺς δυσχεραίνοντας, ὑποπέμπων τινὰς ἠρώτα, τί βούλονται δόντες ἀπαλλαγῆναι τῆς λειτουργίας. οἳ δὲ πολλῷ πλέον ἢ ὅσον ᾤοντο*

18. *ἕως*] *ὡς* et *τριάδα* Π^2 (*τριακάδα* etiam *Γ* et rc. M^b) ‖ 19. *ὠρείτης* S^b, *ὥρειτης* P^4, *ὠνείτης* Q, *αἰνείτης* M^b ‖ 23. *καὶ* non vert. *Γ*, secl. Scaliger Susem., cf. prolegg. p. XIII. n. 35 ‖ *ἤ* $\Gamma\Pi^1$, *εἴ* Π^2 (crx. rc. M^b) ‖ 24. *παρακοπὴν* pr. P^1, *παραποκοπὴν* Ald. et corr. P^1 ‖ 26. *προσαγαγὼν* et 27. *ὅσον* Π^2 (crx. rc. M^b) ‖ 28. *κείνους* $\Pi^{b.c.}$P^b ‖ 29. *μηδὲν* Π^1, *μηδὲ* (*μηδ'* P^4, *μὴ δὲ* L^{s}M^{b}U^b) Π^2 ‖ 30. *ἐκτῆσθαι* Π^2 ‖ *ἀποτείσειν* Keilius ‖ 32. *πεποιεῖσθαι* P^{4}L^{s}S^{b}T^{b}Ald. et pr. M^b (crx. rc.) ‖ 35. *ἐπράττετο* P^{1}P^{b}Ald., *ἔπραττε* cet. ‖ 37. *χορηγοὺς* $\Pi^{b.c.}$P^{b}Ald.Bk.

(II) ἀναλώσειν ἔφασαν δώσειν τοῦ μὴ ὀχλεῖσθαι καὶ ἀπὸ τῶν ἰδίων ἀπεῖναι. ὃ δὲ παρὰ τούτων λαβὼν ὃ ἐδίδοσαν ἑτέρους κατέγραψεν, ἕως ἔλαβε παρὰ τούτων ἃ ἐβούλετο καὶ προσῆν παρ' ἑκάστοις.

32 Εὐαίσης Σύρος Αἰγύπτου σατραπεύων, ἀφίστασθαι μελλόντων τῶν νομαρχῶν ἀπ' αὐτοῦ αἰσθόμενος, καλέσας αὐτοὺς εἰς τὰ βασίλεια ἐκρέμα ἅπαντας· πρὸς δὲ τοὺς οἰκείους ἐκέλευσε λέγειν ὅτι ἐν φυλακῇ εἰσιν. ἕκαστος οὖν τῶν οἰκείων ἔπραττον ὑπὲρ ἑκάστου, καὶ χρημάτων ἐξεωνοῦντο τοὺς συνειλημμένους. ὃ δὲ διομολογησάμενος ὑπὲρ ἑκάστου καὶ λαβὼν τὰ ὁμολογηθέντα ἀπέδωκεν ἑκάστοις τὸν νεκρόν.

33 Κλεομένης Ἀλεξανδρεὺς Αἰγύπτου σατραπεύων, λιμοῦ γενομένου ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τόποις σφόδρα, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ μετρίως, ἀπέκλεισε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου. τῶν δὲ νομαρχῶν φασκόντων οὐ δυνήσεσθαι τοὺς φόρους ἀποδοῦναι τῷ μὴ ἐξάγεσθαι τὸν σῖτον, ἐξαγωγὴν μὲν ἐποίησε, τέλος δὲ πολὺ τῷ σίτῳ ἐπέβαλεν, ὥστε συνέβαινεν αὐτῷ, εἰ μὴ **, ἐξαγομένου ὀλίγου πολὺ τέλος λαμβάνειν, αὐτούς τε τοὺς νομάρχας πεπαῦσθαι τῆς προφάσεως. — διαπλέοντος δ' αὐτοῦ τὸν νομόν, οὗ ἐστι θεὸς ὁ κροκόδειλος, ἡρπάσθη τις τῶν παίδων αὐτοῦ· καλέσας οὖν τοὺς ἱερεῖς ἔφη πρότερος ἀδικηθεὶς ἀμύνεσθαι τοὺς κροκοδείλους, καὶ προσέταξε θηρεύειν αὐτούς. οἱ δὲ ἱερεῖς,

1352a, 5. καὶ $\Gamma\Pi^1$, δὲ καὶ Π^2, τε καὶ rc. M^b (τ in ras.). ‖ 7. ἔλαβε — 8. ἑκάστοις corrupta ‖ ἔλαβε ⟨καὶ⟩ Γ, ⟨καὶ⟩ ἔλαβε Keilius, alterutrum verum ‖ ἃ ἐβούλετο $\Gamma\Pi^1$, ἐβούλετο pr. M^b, ὃ ἐβούλετο rc. M^b, ἠβούλετο aut ἠβούλετο S^b, ἠβούλετο QT^b, ἠβούετε P^{4}P^b, εἰ βούλεται L^{s}U^b, post καὶ tri. Keilius ‖ καὶ — 8. ἑκάστοις non vert. Γ ‖ 8. προσὸν παρ' ἑκάστης Π^2, προσήει παρ' ἑκάστων e Camerari transl. ci. Sylb., prb. Keilius, haud sana haec esse suspicatur etiam Bonitzius l. l. 844b, 55 sq. ‖ 11. τὸν βασιλέα Π^c ‖ ἐκρέμασεν Π^2Bk. ‖ 20. ἐξαγαγέσθαι Π^2 ‖ ἐξαγαγεῖν Q, ἐξαγαγὼν Π^a ‖ 21. εἰ μὴ ἐξαγομένου ὀλίγου non vert. Γ ‖ εἰ μὴ ** Susem., om. Π^1Bk., fors. recte, v. proleg. p. XXII. n. 57 ‖ 22. τοὺς om. Π^2 ‖ νομάρχας $\Gamma\Pi^{a.c.}$Ald., νομάρχους P$^{1.2.}$, μονάρχας P^4, μονάρχους L^{s}U^b ‖ 25. πότερος Q, πρότερον Π^bAld., πότερον M^b ‖ ἀμυνεῖσθαι Keilius.

(II)

ἵνα μὴ ὁ θεὸς αὐτῶν καταφρονηθῇ, συναγαγόντες ὅσον ἠδύναντο χρυσίον ἔδοσαν αὐτῷ, καὶ οὕτως ἐπαύσατο. — Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως ἐντειλαμένου αὐτῷ οἰκίσαι πόλιν πρὸς τῷ Φάρῳ καὶ τὸ ἐμπόριον τὸ πρότερον ὂν ἐπὶ τοῦ Κανώβου ἐνταῦθα ποιῆσαι, καταπλεύσας εἰς τὸν Κάνωβον πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς κτήματα ἔχοντας ἐκεῖ ἐπὶ τούτῳ ἥκειν ἔφη ὥστε μετοικίσαι αὐτούς. οἱ ⟨δὲ⟩ ἱερεῖς καὶ οἱ κάτοικοι εἰσενέγκαντες χρήματα ἔδωκαν, ἵν' ἐᾷ κατὰ χώραν αὐτοῖς τὸ ἐμπόριον. ὃ δὲ λαβὼν τότε μὲν ἀπηλλάγη, εἶτα δὲ καταπλεύσας, ἐπεὶ ἦν εὐτρεπῆ αὐτῷ τὰ πρὸς τὴν οἰκοδομίαν, 1352b ᾔτει αὐτοὺς χρήματα ὑπερβαλὼν τῷ πλήθει· τοῦτο γὰρ αὐτῷ τὸ διάφορον εἶναι, τὸ αὐτοῦ εἶναι τὸ ἐμπόριον καὶ μὴ ἐκεῖ. ἐπεὶ δ' οὐκ ἂν ἔφασαν δύνασθαι δοῦναι, μετῴκισεν αὐτούς. — ἀποστείλας τέ τινα ἐπ' ἀγόρασμά τι καὶ αἰσθόμενος ὅτι εὐώνων ἐπιτετύχηκεν, αὐτῷ δὲ μέλλει ἐκτετιμημένα λογίζεσθαι, πρὸς τοὺς συνήθεις τοῦ ἀγοραστοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀκηκοὼς εἴη τὰ ἀγοράσματα αὐτὸν ὑπερτίμια ἠγορακέναι· αὐτὸς οὖν οὐ προσέξειν· καὶ ἅμα τὴν ἀβελτερίαν αὐτοῦ ἐλοιδόρει μετ' ὀργῆς προσποιήτου. οἳ δὲ ταῦτα ἀκούοντες οὐκ ἔφασαν δεῖν πιστεύειν αὐτὸν τοῖς λέγουσί τι κατ' ἐκείνου, ἕως αὐτὸς παραγενόμενος τὸν λόγον αὐτῷ δῷ. ἀφικομένου δὲ

28. *ἔδωκαν* U^{b} Ald., *ἔδωσαν* S^{b}T^{b} ‖ *αὐτὸν* Π$^{a.b.}$, *αὐτοῦ* M^{b} (quid habeat Q nescio) ‖ *οὗτος* Π^{a}Q ‖ 29. *⟨τε⟩ τοῦ* Γ (fors. recte) ‖ *αὐτῷ* Γ, *αὐτοῦ* P^{2}Π^{2} ‖ *οἰκῆσαι* Π$^{a.b.}$ ‖ 30. *τῇ* Scaliger ‖ *φαρσῶ* (*φάρσω* L^{s}) Π^{b} et pr. M^{b} (crx. rc.), *φαραὼ* S^{b} ‖ *κανώπου* Γ ‖ 31. *εἰς τὸν κάνωπον* Γ, *δὲ τὸν τόπον* Q, *δὲ τὸν πον* Π^{a}, *τὸν τόπον* Π^{b}M^{b} ‖ 32. *τοῦτο* Π^{b}QP^{b}, *τοῦ* S^{b}T^{b}, *hoc* Γ ‖ 33. *μετοικῆσαι* Π^{2} ‖ *δὲ* add. ΓBas.^{3} ‖ 35. *εἶτα*] *τότε* Π^{2} ‖ 36. *εὐτρεπῆ* Cam., *sibi parata* Γ, *εὐπρεπῆ* Π Ald. ‖ 1352b, 1. *αὐτοῖς* Π^{2} ‖ 3. *δ'* om. Π^{2} ‖ *μετῴκισεν* ΓΠ^{1}, *μετώκησεν* M^{b}, *μετώκησαν* Π$^{a.b.}$Q ‖ 4. *τινας* ΓΠ$^{a.b.}$Q ‖ *ἐπ' ἀγόρασμά τι* vel *ἐπ' ἀγοράσματα* Sylb., *ἐπ' ἀγοράσματι* ΓΠ^{1}Π^{b}Q (?), *ἐπαγοράσματα* Π^{a}M^{b} ‖ *καὶ* om. Bk. ‖ 5. *ἐπιτέτυχεν* Π^{2}, *ἐπιτετύχημεν* Ald. ‖ *μέλλειν* T^{b} (?) Ald. ‖ 7. *εἴ. ἤ* (*ἢ* P^{4}, *ἡ*, ut videtur, pr. U^{b}) Π$^{a.b.}$, *εἶ, ἤ* pr. M^{b}, *εἶ ἐστὶ, ἤ* mg. rc. M^{b} (quid habeat Q nescio) ‖ *αὐτὸν* om. Π^{b} ‖ 8. *οὖν οὐ προσάξειν* L^{s}S^{b}T^{b}U^{b}, *οὖν προσάξειν* P^{1}, *οὐ προσέξειν* M^{b}, *οὖν οὐ προστάξαι* fort. Γ ‖ *ἀβελτερίαν* Susem., *ἀβελτηρίαν* Π et editiones ‖ 9. *ἀκούσαντες* P^{1} Ald.

(II) τοῦ ἀγοραστοῦ ἀπήγγειλαν αὐτῷ τὰ παρὰ τοῦ Κλεομένους· ὃ δ' ἐκείνοις τε βουλόμενος ἐνδείξασθαι καὶ τῷ Κλεομένει ἀνήνεγκε τὰς τιμὰς ὧνπερ ἦν ἠγορακώς. — τοῦ τε σίτου πωλουμένου ἐν τῇ χώρᾳ δεκαδράχμου, καλέσας τοὺς ἐργαζομένους ἠρώτα, πόσου βούλονται αὐτῷ ἐργάζεσθαι· οἳ δὲ ἔφασαν ἐλάσσονος ἢ ὅσου τοῖς ἐμπόροις ἐπώλουν. ὃ δ' ἐκεῖνον μὲν ἐκέλευσεν αὑτῷ παραδιδόναι ὅσουπερ ἐπώλουν τοῖς ἄλλοις· αὐτὸς δὲ τάξας τριάκοντα καὶ δύο δραχμὰς τοῦ σίτου τὴν τιμὴν οὕτως ἐπώλει. — τούς τε ἱερεῖς καλέσας ἔφησε πολὺ τὸ ἀνώμαλον ἀνάλωμα ἐν τῇ χώρᾳ γίνεσθαι εἰς τὰ ἱερά· δεῖν οὖν καὶ τῶν ἱερῶν τινα καὶ τῶν ἱερέων τὸ πλῆθος καταλυθῆναι. οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἰδίᾳ ἕκαστος καὶ κοινῇ τὰ ἱερὰ χρήματα ἐδίδοσαν, οἰόμενοί τε αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ μέλλειν τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἕκαστος βουλόμενος τό τε ἱερὸν τὸ αὑτοῦ μεῖναι κατὰ χώραν καὐτὸς ἱερεύς.

34 Ἀντιμένης Ῥόδιος ἡμιόδιος γενόμενος Ἀλεξάνδρου περὶ Βαβυλῶνα ἐπόρισε χρήματα ὧδε. νόμου ὄντος ἐν Βαβυλωνίᾳ παλαιοῦ δεκάτην εἶναι τῶν εἰσαγομένων, χρωμένου δὲ αὐτῷ οὐθενός, τηρήσας τούς τε σατράπας ἅπαντας προσδοκί-

12. *ἀπήγγειλαν* $\Gamma P^1 \Pi^c$ Ald., *ἀπήγγειλεν* $P^2 \Pi^{a.b.}$ ‖ 13. ⟨*μείους*⟩ vel ⟨*ἐλάττους*⟩ *ἀνήνεγκε* ci. Sylb. (sine causa) ‖ 14. *τοῦ* — 1353a, 4. *ἀποδοῦναι* om. Γ ‖ *ἠγορακώς. τοῦ δὲ* Keilius ‖ *τοῦ — πωλουμένου*] *τουτέστιν ἡ τοῦ πώλου* $\Pi^{a.b.}$Q, *τοῦτ ἐστίη τοῦ πώλου* M^b ‖ 15. *δεκάδραχμον* P^1, *δέκα δραχμῶν* Ald., *δέκα δραχμοῦ* S^b ‖ *τοὺς*] *αὐτοὺς* Π^2 ‖ 16. *ἐρώτησε* $\Pi^{a.b.}$Q, *ἠρώτησε* M^b ‖ *πόσου* Cam. (rec. Schn. Goettl.), *πῶς* Π Ald. Bk. ‖ *αὑτῷ* Keilius, *αὐτῷ* Π et editiones ‖ 17. *ὅσου* Ald., *ὅσον* Π ‖ *ἐκεῖνον* Π^1, *ἐκεῖνό τε* Π^2, *ἐκείνους* Bas.[3] Bk. (ut videtur, recte) ‖ *ἐκέλευεν* QL^sU^b ‖ 19. *σίτου*] *τάττον* Π^2 ‖ *τὴν* add. P^2 ‖ 20. *ἀνώμαλον* add. P^2 Ald., c. c. om. Bk. ‖ 22. *παραλυθῆναι* ci. Schn. ‖ 23. *κοινωνῇ* Π^a ‖ 25. *αὐτοῦ* P^1, *αὑτοῦ* P^2 Ald., *αὑτῶν* Π^2 ‖ *μεῖναι* Keilius, *εἶναι* Π et editiones ‖ *καὶ αὐτὸς* $P^1 M^b$ Ald. ‖ 26. *Ἀντιγένης* Niebuhrius, at v. prolegg. p. XI sq. ‖ *ἡμιόδιος* corruptum, *γνώριμος* mg. P^1, *ἢ Μένδιος* et mox *γενομένου* Scaliger, *ἡμιόλιος* pessime Schn. et quodammodo iam Cam., muneris potius nomen, quo functus est, latere, id quod dubitanter ci. Droysenius (Hellenism. I[2], 2. p. 292. n. 3), recte censet Spengelius, *ἐπὶ ὁδῶν*? Keilius ‖ 27. *ἐπώρισε* $\Pi^{a.b.}$ ‖ 28. *παύλου* $\Pi^{a.b.}$Q, *πώλου* M^b.

(II)

μους ὄντας καὶ στρατιώτας, οὐκ ὀλίγους τε πρέσβεις καὶ τεχνίτας κλητοὺς ἄλλους τοὺς ἄγοντας καὶ ἰδίᾳ ἐπιδημοῦντας, καὶ δῶρα πολλὰ ἀναγόμενα, τὴν δεκάτην ἔπρασσε κατὰ τὸν νόμον τὸν κείμενον. — πάλιν τε πορίζων τἀνδράποδα τὰ ἐπὶ στρατοπέδῳ ὄντα ἐκέλευσε τὸν βουλόμενον ἀπογράφεσθαι ὁπόσου θέλοι, μέλλειν δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀκτὼ δραχμὰς ἀποτῖσαι, ἂν δὲ ἀποδρᾷ τὸ ἀνδράποδον, κομίζεσθαι τὴν τιμὴν
1353 a ἣν ἀνεγράψατο. ἀπογραφέντων οὖν πολλῶν ἀνδραπόδων οὐκ ὀλίγον συντελεῖ ἀργύριον. εἰ δέ τι ἀποδρῴη ἀνδράποδον, ἐκέλευε τὸν σατράπην τῆς ** ἐν ᾗ ἐστι τὸ στρατόπεδον, ἀνασῴζειν ⟨ἢ⟩ τὴν τιμὴν τῷ κυρίῳ ἀποδοῦναι.

Ὀφέλας Ὀλύνθιος καταστήσας ἐπιμελητὴν ἐπὶ τὸν νομὸν τὸν Ἀθριβίτην, ἐπεὶ προσελθόντες αὐτῷ οἱ νομάρχαι οἱ ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἔφασαν βούλεσθαι πλείω αὐτοὶ πολὺ

30. τε] τε καὶ $\Pi^{a.b.}$Q. ‖ 31. κλητοὺς ἄλλους τοὺς haud integra, τοὺς om. Ald. (Cam.), ante ἄλλους tri. Bk., κλητοὺς ⟨καὶ⟩ ἄλλους Cam. in transl., τοὺς om. etiam Scaliger, et ἄλλους post ἄγοντας καὶ tri. idem ‖ ἐπιδημοῦντας Schn. (Goettl.) ‖ 32. ἔπρασε P^b, ἔπρασαν $\Pi^{b.c.}$S^{b}T^b ‖ 33. πάλιν] ὦ πάλιν Π^2Goettl. ‖ πορίζων Π^1, πορίζειν Π^2, utrumque vix integrum, ἀπορῶν Cam., rec. Schn. (male), ⟨πόρους ἑαυτῷ βουλόμενος⟩ πορίζειν? Susem. ‖ τῶ post ἐπὶ add. Ald. et pr. P^1 ‖ 34. Στρατοπέδῳ Goettl. ‖ ἐκέλευε P^1 ‖ 35. θέλοι Ald., θέλει Π ‖ μέλλειν] τελεῖν Π^2 ‖ ἀποτῖσαι M^b (?) Bk., ἀποτεῖσαι ⟨ἑκάστου⟩? Keilius (fors. recte), ἀποτίσαι cet. ‖ 36. ἀποδρῶ Ald., ἀποδράσῃ Goettl. ‖ 1353a, 1. ἧς Π^2 ‖ 2. συντελεῖν Ald., συνελέγη mg. P^1, συνετελεῖτο e Camerari transl. ci. Sylb. ‖ ἀποδράση $\Pi^{b.c.}$, ἀποδράσει corr. M^b, ἀποδίση Π^a ‖ 3. ἐκέλευσε Π^c ‖ τῆς ** Goettl. Susem., γῆς Scaliger, τῆς ⟨χώρας⟩ vel τῆς ⟨γῆς⟩ ci. Schn., τῆς ⟨Βουβαστίτιδος⟩ ci. Goettl. ‖ ἐν ᾗ ἐστι Bas.^{3}, ἐν ῇ ἐσίη Π^1, ἐν ἠεσίη (ᾐεσίη et ᾐ in ras. a pr., ut videtur, m. scr. M^b, ἠεσίους L^s, ἠεσίοις U^b) Π^2, εἰς ἣν ἐσίῃ ci. Schn., v. prolegg. p. XIII. n. 35 ‖ Στρατόπεδον Goettl. ‖ 4. ἢ add. Bas.^{3} ‖ 5. Ὀφέλλας recte Keilius ‖ 6. τῶν Π^b ‖ Ἀθριβίτην Sylb., Ἀθαρριβίτην Cam., ἀρθριδήτων (ἀρθριδητῶν L^s, ἀρθριθήτων U^b) Π^b, αἰθριδίτην S^{b}T^b, ἀρθριδίτην c. c. ΓBk. ‖ νομάρχαι ΓP^2$\Pi^{a.b.}$, νομάρχοι P^{1}Ald. et pr. T^b (crx. ead. m.), νομαρ͂ (χ supra) M^b, νόμαρχοι Bk. (quid habeat Q nescio).

(II) φέρειν, τὸν δ' ἐπιμελητὴν τὸν νῦν καθεστηκότα ἀπαλλάξαι αὐτὸν ἠξίουν, ἐπερωτήσας αὐτοὺς εἰ δυνήσονται συντελεῖν ἅπερ ἐπαγγέλλονται, φησάντων αὐτῶν τὸν μὲν ἐπιμελητὴν κατὰ χώραν εἴα, τοὺς δὲ φόρους πράσσεσθαι ἐκέλευεν ὅσους αὐτοὶ ὑπετιμήσαντο. οὔτε οὖν ὃν κατέστησεν ἀτιμάσαι ἐδόκει οὔτ' ἐκείνοις πλείους φόρους ἐπιβαλεῖν ἢ αὐτοὶ ἔταξαν, χρήματα δὲ πολλαπλάσια αὐτὸς ἐλάμβανεν.

36 Πυθοκλῆς Ἀθηναῖος Ἀθηναίοις συνεβούλευσε τὸν μόλιβδον τὸν ἐκ τῶν Λαυρίων παραλαμβάνειν παρὰ τῶν ἰδιωτῶν τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐπώλουν, δίδραχμον, εἶτα τάξαντας αὐτοὺς τιμὴν ἑξαδράχμου οὕτω πωλεῖν.

37 Χαβρίας πληρωμάτων τε κατειλεγμένων εἰς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ναῦς, τῷ δὲ Ταῴ ἑξήκοντα μόνον οὔσης χρείας, προσέταξε τοῖς ἐκ τῶν ἑξήκοντα νεῶν αὐτοῦ τῶν ὑπομενουσῶν τοὺς πλέοντας εἰς δίμηνον σιτηρεσιάσαι, ἢ αὐτοὺς πλέειν. οἱ δὲ βουλόμενοι ἐπὶ τῶν ἰδίων εἶναι ἔδωκαν ἃ προσέταξεν.

11. εἴα] εἶναι Π^{b}M^{b} ‖ ἐκέλευσεν Π^{b} ‖ ὅσους aut οὓς Γ (quae), ὅτε Π^{2} ‖ 12. αὐτοὶ ΓΠ^{1}, αὐτοὺς Π^{2} ‖ ὑπερτιμήσαντος L^{s} U^{b}, ὑπερτιμήσαντες P^{4} ‖ ὃν ΓΠ^{1}M^{b}, τὸν P^{4}QΠ^{a}, αὐτὸν L^{s}U^{b}, αὐτὸν ὃν Goettl. ‖ δοκεῖ $\Pi^{a.b.}$Q, οὐκ ἐδόκει, ut videtur, Γ ‖ 13. ἐκείνοις Bas.^{3}, ἐκείνους ΓΠ^{b}M^{b}, ἐκεῖνος cet. ‖ αὐτοὶ ἔταξαν ΓΠ^{1}, αὐτοῖς τάξαντες P^{b}, αὐτοῖς τάξαντα (τάξαν τὰ P^{4}) cet., αὐτοὶ ἐτάξαντο Schn. ‖ χρήματα — b, 7. μηνός om. Γ ‖ 14. δὲ om. Π^{2} ‖ 15. Ἀθηναῖος om. Π^{b} ‖ μόλυβδον Π^{2}Bk. ‖ 16. Λαυρίων ci. Sylb., τριήρων mg. P^{1}, Τυρμιδῶν ci. Cam., Τυρίων c. c. Bk., cf. prolegg. p. XVI. n. 36 ‖ 17. τάξαντας αὐτοὺς ci. Sylb., τάξασιν αὐτοῖς ci. Boeckhius, τάξαντος (τάξαντα Ald.) αὐτοῖς Π^{1}, τάξαντος L^{s}, τάξαντος αὐτοῦ M^{b}, τάξαντος αὐτοὺς cet. ‖ 19. Χαβρίας M^{b} Ald., χαυρία Q, χαβρία cet. (χαβρι with α' above P^{b}) ‖ κατηιλεγμένων P^{b}, κατηλεγμένων Π^{b} et pr. M^{b} (crx. rc.) ‖ 20. Ταῴ Keilius, τ ῶ S^{b}T^{b}, νεῶν Ald., ταῶ cet. (cf. n. ad. 1350 b, 33) ‖ μόνων P$^{1.2.}$ Goettl. ‖ οὔσης C^{c} (?) Sylb., οὐσῶν Π Ald. ‖ 21. προσέταξε Bas.^{3}, προστάξαι Π Ald. ‖ τοῖς-ὑπομενουσῶν] τοῖς αὐτοῦ ὑπομένουσι τοὺς ἐπὶ τῶν ἑξήκοντα νεῶν πλέοντας e Camerari transl. ci. Schn. (sine causa) ‖ τοῖς] αὐτοῖς P$^{1.2.}$ ‖ αὐτοῦ] αὐταῖς (αὐταῖς P^{4}) Π^{2} ‖ 22. σιτηριᾶσαι (σιτηριάσαι L^{s}) $\Pi^{a.b.}$ ‖ πλείω Π^{2} ‖ 23. ἔδωκαν. προσέταξεν L^{s}M^{b}U^{b}, ἔδωκαν. προσέταξαν P^{4}, ἔδωκε. προσέταξε (προσέξεντα S^{b}) QΠ^{a}.

(II)

Ἀντιμένης τούς τε θησαυροὺς τοὺς παρὰ τὰς ὁδοὺς τὰς βασιλικὰς ἀναπληροῦν ἐκέλευε τοὺς σατράπας κατὰ τὸν νόμον τὸν τῆς χώρας· ὁπότε δὲ διαπορεύοιτο στρατόπεδον ἢ ἕτερος ὄχλος ἄνευ τοῦ βασιλέως, πέμψας τινὰ παρ' αὑτοῦ ἐπώλει τὰ ἐκ τῶν θησαυρῶν. 38

1353b Κλεομένης προσπορευομένης τε τῆς νουμηνίας καὶ δέον τοῖς στρατιώταις σιταρχίαν δοῦναι κατέπλευσεν ἐξεπίτηδες, προσπορευομένου δὲ τοῦ μηνὸς ἀναπλεύσας διέδωκε τὴν σιταρχίαν, εἶτα τοῦ εἰσιόντος μηνὸς διέλιπεν ἕως τῆς νουμηνίας. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται διὰ τὸ νεωστὶ εἰληφέναι τὴν σιταρχίαν ἡσυχίαν εἶχον, ἐκεῖνος δὲ παραλλάξας ἕνα μῆνα παρὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἀφῄρει μισθὸν ἀεὶ μηνός. 39

Σταβέλβιος ὁ Μυσῶν ** στρατιώταις μισθὸν συγκαλέσας ** ἔφησεν αὐτῷ τῶν μὲν ἰδιωτῶν οὐδεμίαν χρείαν εἶναι, τῶν δὲ ἡγεμόνων, ὅταν ⟨δὲ⟩ δέηται στρατιωτῶν, ἐκείνων ἑκάστῳ δοὺς ἀργύριον ἀποστέλλειν ἐπὶ ξενολογίαν, τούς τε μισθοὺς 40

24. *τὰς* alterum om. Π^2 ‖ 26. *τὸν* om. $\Pi^b S^b T^b$ ‖ *διαπορεύοιτο* ci. Sylb., rec. Schn. Goettl., *διαποροίη τὸ* Ald. Bk., *διαποροῦν τὸ* (*διαποροῦντο* U^b) Π (antecedente spatio P^2) ‖ 27. *αὑτοῦ* Susem., *αὐτοῦ* Π et editiones ‖ 1353 b, 1. *Κλεομένης* Ald., *κλεομένα* $L^s U^b$, *κλεομένους* cet. ‖ 2. *κατέπλευσαν* $\Pi^b M^b$ ‖ 3. *προπορευομένου* ci. Sylb., *ἀποπορευομένου* ci. Schn. ‖ *δέδωκε* $S^b T^b$, *ἐξέδωκε* Π^c ‖ 4. *διέλειπεν* $\Pi^{a.c.}$ ‖ *οὖν* post *ἕως* add. Π^3 ‖ *τῆς* ⟨*τρίτης*⟩ ci. Schn. ‖ 6. *κῶνος* Π^2 ‖ 8. *Στίλβιος*, ut videtur, Γ ‖ *ὁ Μυσῶν* ** Susem., *ὁ μῦς* $Q S^b T^b$, *ὁ μυσῶνός ὀφείλων* rc. M^b, *Mysensis* Γ, unde *ὁ Μυσὸς* dubitanter Goettl., *ὀφείλων* Cam., *ὁ Μυσῶν* ⟨*βασιλεὺς ὀφείλων*⟩ Raphael Volaterranus, aut hoc aut simile quid probo, praeterea v. proxima, *ὁ Μυσῶν* ⟨*στρατηγὸς*⟩ Scaliger ‖ *στρατιώταις μισθὸν*] *τοὺς Μυσοὺς* Scaliger ‖ *συγκαλέσας* ** Susem., ⟨*ὀφείλων*⟩ *συγκαλέσας* Schn. (Goettl.), *congregavit comestabulos* Γ, unde *συγκαλέσας* ⟨*τοὺς ἡγεμόνας*⟩ ci. Cam., hoc vel simile quid prb. Susem., certe hic quoque locus non est sanus, *συγκαταλέξας* ci. Schlosser ‖ 9. *αὑτῷ* ΓBk., *αὐτῶ* P^1 Ald., *αὐτοῦ* Π^2, *αὐτοῖς* P^2 ‖ *οὐδεμίαν* — 10. *στρατιωτῶν* om. Q ‖ *εἶναι* Π^1 et, ut videtur, Γ, *εἶχε* Π^2, *ἔχειν* rc. M^b ‖ 10. *ὅταν* — 11. *ξενολογίαν* om. Γ ‖ *δὲ* aut *γὰρ* ante *δέηται* addendum esse ci. Sylb., *δὲ* add. Susem. (idem ci. Scaliger) ‖ *κείνων* $\Pi^{a.b}$. ‖ 11. *ἐπιξενολογίαν* P^1, *ἐπὶ κεινολογίαν* (*κοι-*

(II) οὓς δεῖ κείνοις δοῦναι, τοῖς ἡγεμόσιν ἂν ἥδιον διδόναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀποστέλλειν ἕκαστον τοὺς αὑτῶν καταλόγους ἐκ τῆς χώρας. τῶν δὲ ἡγεμόνων ὑπολαβόντων χρηματισμὸν αὑτοῖς ἔσεσθαι, ἀπέστειλαν τοὺς στρατιώτας, καθάπερ ἐκεῖνος προσέταξε. διαλιπὼν δὲ ὀλίγον χρόνον καὶ συναγαγὼν αὐτοὺς οὔτε αὐλητὴν ἄνευ χοροῦ οὔτε ἡγεμόνας ἄνευ ἰδιωτῶν οὐδὲν ἔφη χρησίμους εἶναι· ἐκέλευεν οὖν αὐτοὺς ἀπαλλάττεσθαι ἐκ τῆς χώρας.

41 Διονύσιος τὰ ἱερὰ περιπορευόμενος, εἰ μὲν τράπεζαν ἴδοι παρακειμένην χρυσῆν ἢ ἀργυρᾶν, ἀγαθοῦ δαίμονος κελεύσας ἐγχέαι ἐκέλευεν ἀφαιρεῖν, ὅσα δὲ τῶν ἀγαλμάτων φιάλην εἶχε προτετακότα, εἴπας ἂν ὅτι δέχομαι, ἐξαιρεῖν ἐκέλευε. τά θ' ἱμάτια τά τε χρυσᾶ καὶ τοὺς στεφάνους ⟨τοὺς⟩ ** περιῄρει τῶν ἀγαλμάτων, φάσκων αὐτὸς καὶ κουφότερα καὶ εὐωδέστερα δοῦναι· εἶτα ἱμάτια μὲν λευκά, στεφάνους δὲ λευκοΐνους περιετίθει.

νολογίαν L^s) Π^b, ἐπὶ νολογίαν Q Π^a, ἐπὶ λογίαν M^b ‖ 12. ἐκείνοις Ald. Bk. ‖ ἴδιον Π^2 et pr. P^2 (em. corr.^{2}) ‖ 13. τοὺς om. P^{6}L^{s}U^b ‖ αὑτῶν Schn., αὐτῶν Π^1, αὐτοὺς Π^2 ‖ κατὰ λόγους Π^b, κατὰ λόχους ci. Cam. ‖ 14. δὲ om. Π^2 ‖ 15. αὑτοῖς Bk., αὐτοῖς Π Ald. ‖ καὶ post ἔσεσθαι add. Π^2 ‖ 16. δὲ $\Gamma\Pi^1$, om. Π^2 ‖ 18. ⟨καὶ⟩ αὐτοὺς e Γ ci. Schn. (nescio an recte) ‖ 20. εἰ $\Gamma\Pi^1$, om. Π^2 (ὅπου suppl. rc. M^b) ‖ 21. χρυσὴν S^{b}T^b, χρησὴν U^b ‖ ἀργυρῆν Π^cP^b, ἀργυρὴν Π^bS^{b}T^b ‖ 22. ἐκέλευε P^2 Ald., ἐκέλευσεν M^{b}S^{b}T^b, εκέλευσε QP^b, εκέλευσαν P^4, ἐκόλευσαν L^{s}U^b ‖ 23. προτετακότα Sylb., προτεταχότα (προτεταχότι U^b) Π Ald., *aliquam* Γ ‖ εἶπας Π^aP^4, εἶπεν L^{s}U^b (?) et pr. M^b, εἰπὼν rc. M^b (quid habeat Q nescio) ‖ ἂν om. Π^1 ‖ 24. ἐκέλευσε Π^2, ἐκέλευσε τε rc. M^b, secl. Keilius (nescio an recte) ‖ θ' om. Π^2 ‖ ⟨τοὺς⟩ ** Susem.: nam in Π^a hoc loco spatium longius fere 5—10 litterarum est relictum: excidit igitur epitheton (fuitne ἀργυροῦς? an χρυσοῦς?) cum articulo ‖ 25. περιαιρεῖν rc. M^b ‖ 26. εὐωδεστέρους Schn. ‖ ἱμάτιον P^1 Ald. (Cam. Sylb.) ‖ μὲν om. L^{s}U^b ‖ λευκὸν P^1 Ald., λινοῦν Cam., λεπτὸν ci. Sylb. (male), λινᾶ dubitanter Goettl., λευκολινῆ Osannus (Syll. inscr. p. 83), λίνεα Susem. ‖ 27. λευκοΐνους Cam., λευκίνους $\Gamma\Pi$ Ald. Bk. ‖ περιτίθει $\Pi^{a.b.}$, περιτιθει fort. pr. M^b, περιετιθει corr. M^b (περι in fine versus, ubi postea addita est ε, τιθει praecedente rasura in initio sequentis), quid habeat Q nescio.

Γ.

p. 140 Rose (Arist. fr. 184). *1. Bonam mulierem eorum quae sunt intus dominari oportet curam habentem omnium secundum scriptas leges, non permittentem ingredi nullum, si non vir perceperit, timentem praecipue verba forensium mulierum ad corruptionem animae. et quae intus sibi contingunt ut sola sciat, et si quid sinistri ab ingredientibus fiat, vir habet causam. dominam existentem expensarum et sumptuum ad festivitates, quas quidem vir permiserit, expensis et vestimento ac apparatu minori utentem quam etiam leges civitatis praecipiunt, considerantem quoniam nec quaestus vestimentorum differens forma nec auri multitudo tanta est ad mulieris virtutem quanta modestia in quolibet opere et desiderium honestae atque compositae vitae. etenim quilibet talis ornatus et elatio animi est et multo certius ad senectutem iustas laudes sibi filiisque tribuendo.*

15. quod nec vestium possessio differens
18. etenim invidiosus quilibet huius-
senectute reddens praeconia iusta sibi et
esse (difficile enim viro

---

15. *a. l. quod etc.* ef ‖ 18 sqq. *al. etenim* multo] *nihilo* f ‖ 19. *senectutem* recte ci. f ‖ *affectus* f.

140, 6. eorum] *omnium* l, *omnibus* bkp ed., om. g ‖ *non quaeretur* post *intus* add. f (e fine libri primi) ‖ 8. *ullum* bl ed., *inillum* g, *et nullum* k, *aliquem intus* h et *al.* corr. e, om. f ‖ *perceperit* post *vir* f, *percepit* hkp, *percipit* l, *preceperit* g (nescio an recte), *precipit* ed. ‖ 9. *correpcionem* l, *correctionem* p ‖ *forencium* h, *forentium* ef, *al'. furentium a furio. ris* corr. e, *al.' furentium al.' furio ris* mg. rubr. f ‖ 10. *sinister* aut *sinistre* f ‖ 11. *curam* l, *causam offendendi* p, *causam irascendi* ed. ‖ 12. *quidem* om. ef ‖ 13. *promiserit* h et pr. efg (*al.' permiserit* mg.[1] f et corr. e) ‖ expensis] *al.' victu* corr. e ‖ ac] *et* bklp ed. ‖ 14. etiam] *et* f ‖ 15. quoniam] *quia* h ‖ *nec* post *vestimentorum* add. p ed., *aut* corr. g ‖ 16. *s. tantum* mg.[1] f, *vel tantum* corr. e ‖ s. *quantum* mg.[1] f, *vel qualiter* corr. e ‖ 18. quilibet] *quibus* f ‖ *anime* bghkl Rose ‖ 19. *cercior* bglp ed. Rose[1], *cercius* c. c. Rose[2] ‖ *retribuendo* glp ed. et pr. b.

Γ.

1. Bonam mulierem hiis quae intus sunt decet dominari p. 140 I *omnibus curantem singulorum secundum scriptas leges, non permittentem intus neminem, nisi vir praeceperit, timentem praecipue ad corruptionem animae verba forensium mulierum. et ea quae contingunt intus ut sciat sola, et si quid sinistri fiat ab ingredientibus, vir habet causam. dominam existentem sumptuum et expensarum ad festivitates, quas vir permiserit, sumptibus et veste et ornatu utentem minori quam leges civitatis praecipiunt, scientem quod nec vestium quaestus differt pulchritudine nec auri multitudo tanti est ad virtutem mulieris quanti moderantia in omni opere et desiderium honestae et bene ordinatae vitae. etenim invidiosus omnis animae huiusmodi ornatus est et multo firmior ad senectutem retribuens iustas laudes sibi et*

pulchritudo
modi ornatus est ⟨et⟩ multo certior in
filiis. in talibus igitur sibi affectet prae-

etc. ef ‖ quilibet] *quibus* f ‖ *ornatus* om. f ‖
Roseus ‖ iusta sibi] *ita* f ‖ 20. igitur] *ergo*

140, 6. *autem* post *Bonam* add. n ‖ 7. singulorum] *de singulis* n ‖ 8. vir] *ū* i ‖ *praecepit* an, *praeceperit vir* i, *perceperit* si rectum est in Du., etiam in *Γ* restituendum esse ci. Susem. ‖ 9. *ad — animae* post *mulierum* n ‖ *correctionem* an ‖ 10. ut] *nisi* t ‖ 11. causam] *eam* (an *cam*?) i ‖ 13. *permisit* t ‖ *et* ante *ornatu* om. t ‖ *utente* i ‖ *minore* i ‖ 14. *scientes* i ‖ 15. quaestus] *ornatus* t ‖ *affert pulchritudinem* t ‖ 17. opere] *tempore* n ‖ 18. *omnis* Susem., *omni* aint ‖ *huius mundi* t ‖ 19. *tribuens* t.

talium quidem igitur ipsa se inanimet mulier composite dominari (indecens enim viro videtur scire quae intus fiunt): in ceteris autem omnibus viro parere intendat nec quicquam
p. 141 *civilium audiens nec aliquid de hiis quae ad nuptias spectare videntur velit peragere. sed cum tempus exigit proprios filios filiasve foras tradere aut recipere, tunc autem pareat quoque viro in omnibus et simul deliberet et oboediat, si ille praeceperit, arbitrans non ita viro esse turpe eorum quae domi sunt quicquam peragere sicut mulieri quae foris sunt perquirere. sed arbitrari decet vere compositam mulierem viri mores vitae suae legem imponi, a deo sibi impositos, cum nuptiis et fortuna coniunctos, quos equidem si patienter et humiliter ferat, facile reget domum, si vero non, difficilius. propter quae decet non solum cum contingit virum ad rerum esse prosperitatem et ad aliam gloriam, unanimem esse ac iuxta velle servire, verum etiam in adversitatibus. si quid autem in rebus deerit vel ad corporis aegritudinem aut ad ignorantiam animae esse manifestam, dicat quoque semper optima*

141, 3 sq. audiat quidem a viro omnia.

141, 3 sq. a. l. *audiat etc.* ef ‖ *audiet* f.

20. *quidam* f ‖ *in aniet* p, *in* $\overset{m}{ai}$ g, *in anima* ed. ‖ 141, 4. *et oboediat* om. k, del. corr. b ‖ 5. *praecepit* pr. f (crx. mg. rc.) ‖ 9. *convinctos* f ‖ *patietur* f, *sapienter* blp ed. ‖ 10. *regat* pr. f, *regit* mg. rc. f ‖ 12. unanimem] *vaniorem* g, *al.'* (*a. l.* e) *ipsi* (*ipī* f) *viro* male corr. e et mg.[1] f, recte *i. ipso viro* glossa h ‖ 13. *quidem aut* f ‖ 15. *queque* g ed., *quecunque* p, *quod* h.

filiis. huiusmodi quidem ipsa se inanimet ornate dominari mulier (difficile enim viro scire quae intus fiunt): alia vero omnia oboediat viro nec civilium audiens nihil nec etiam de nuptiis suorum volens agere quicquam. p. 141 *sed cum affuerit tempus filios filiasve foras dare aut recipere, tunc autem audiat quidem virum in omnibus et secum deliberet et oboediat etiam in eo, quod ipse praecepit, arbitrans non sic viro turpe esse eorum quae intus sunt aliquid agere sicut mulieri inquirere ea quae sunt foris. sed putare decet mulierem, quae quasi vere ornata est, mores viri vitae suae leges poni sibi a daemone cum nuptiis et fortuna coniunctos, quos quidem si patienter ferat et mansuete, facile domum reget, si autem non, difficilius. propter quod decet non solum cum contingit virum opulentum esse rebus et alia gloria et prudentia simul intellegere et secundum voluntatem servire, verum etiam in adversitatibus. et si defectum patietur rerum aut ad aegritudinem corporis aut ignorantiam animae manifestam esse, dicat quidem semper*

20. *morigeram* post *se* add. t ‖ *inaniet* a ‖ *ordinate* i, *ornare* n ‖ dominari mulier] *viriliter dominari* n ‖ 21. *est* ante *enim* add. i ‖ *in aliis vero omnibus* t ‖ 141, 2. *affuerit* post *tempus* n, *fuerit* i ‖ *filiasne* t ‖ 3. *autem* om. t ‖ *audiat quidem virum* n, *audiat quod virum* a, *virum quidem audiat quidem* i, *quidem pareat viro* t ‖ 4. *etiam* om. t ‖ *ille* t ‖ 5. non] *uc* i, om. n ‖ *viro* post *esse* i, *viros* n ‖ 6. *ad'*, i. e., ut videtur, *aliud* i ‖ 7. *quasi* om. t ‖ 8. *moris* pr. i ‖ vitae] *vice* pr. i ‖ *imponi* nt ‖ 9. *convictos* t ‖ *et* — 10. *reget* om. n ‖ 11. *convenit non* post *quod* add. i ‖ *convėnit* i ‖ 12. *et* post *intellegere* om. pr. i (suppl. mg. rc.), *ac* a ‖ 13. *voluptatem* it ‖ in] *et in* t ‖ 14. *defectus* i ‖ *rei* t ‖ *ad* et *corporis* om. t ‖ 15. *manifestam esse* om. n ‖ *quidem* om. t.

et in decentibus obsequatur, praeterquam turpe quidem agere aut sibi non dignum, vel memorem esse, si quid vir animae passione ad ipsam peccaverit, de nihilo conqueratur quasi illo hoc peragente, sed haec omnia aegritudinis ac ignorantiae ponere et accidentium peccatorum. quantum enim in hiis quis diligentius obsequetur, tanto maiorem gratiam habebit qui curatus extiterit, cum ab aegritudine fuerit liberatus: et si quid ei iubenti non bene habentium non paruerit mulier, multo magis sentiet a morbo curatus. propter quae decet timere huiusmodi, in aliis autem multo diligentius obsequi, quam si empta venisset ad domum: magno enim pretio empta fuit, societate namque vitae et procreatione liberorum quibus nil maius nec sanctius fieret. adhuc insuper si quidem cum felici viro vixisset, non quoque similiter fieret
p. 142 *divulgata. et quidem non modicum est uti bene prosperitate et non humiliter, verum etiam adversitatem bene sufferre multo magis merito honoratur: nam in multis iniuriis et doloribus esse et nihil turpe peragere fortis animi est.*

16. *obsequitur* f ‖ *turpia* ed. ‖ *quid* klp, *quaeque* ed. ‖ 17. *vel memorem* haud sana, *aut memorem* ed., *immemorem* corr. g, *nec memorem* ci. Susem. ‖ quid] *qui* f ‖ 18. *possessione* hk ‖ *peccaverint* befghkp ‖ 19. hoc] *hec* f ‖ *pagente* pr. f (crx. mg. rc.), *non peragente* ed. ‖ 20. peccatorum] *praedictorum* e Ferrando restituendum esse haud recte putat Roseus[1] ‖ *quanto* ci. Susem. ‖ 21. *obsequatur* egh ed. Rose, *obsequitur* lp ‖ habebit] *optinebit* g, *consequetur* k ‖ 22. *cum* post *curatus* et post *liberatus* add. pr. f (punctis del. ead. m.) ‖ *et si quid* om. g ‖ 23. *quis* k, *vel quidem* corr. e ‖ *eo* g ed., om. k ‖ *iubente* gp ed. ‖ *peruerit* pr. f (crx. mg. rub.) ‖ 24. *et* post *sentiet* add. ef ‖ *morbis* f ‖ quae] *quod* gkl ‖ 25. *modi* om. f ‖ 26. *si* in mg.[1] f ‖ *dominum* h ‖ 27. *protectione* h Rose et pr. ef (*al.' procreacione* corr. e et mg. rub. f), *procreationis* ci. Susem. ‖ 28. *ad haec* f ‖ 29. *vero* pr. f (crx. ead. m.) ‖ *similior* f ‖ 142, 1. *devulgata* f ‖ *non uti* befghkl ed., *al.' frui* corr. e et mg.[1] f ‖ 2. *humilior* f ‖ *sufficere* kp et pr. efg (em. corr. g, *al.' sufferre* corr. e et mg. rub. f) ‖ 3. *et* add. p ed. ‖ 4. *anime* ghl.

optima, obsequatur autem decentia, praeterquam agat aliquid turpe aut indignum sibi ipsi, aut recordetur, si quid vir propter passionem animae delinquat ad eam, nec nihil conqueratur, quasi ille hoc peregerit, sed ponere huiusmodi omnia aegritudinis et ignorantiae et accidentium delictorum. quanto enim quis in hiis obsequetur diligentius, tanto maiorem gratiam habebit qui curatus fuerit, cum ab aegritudine liberetur: et si quid ei non oboedierit praecipienti eorum quae non bene habent mulier, multo magis ille sentiet sanatus. propter quod oportet huiusmodi timere, alia vero servire multo diligentius, quam empta veniret ad domum: nam maximi pretii empta est, communicationis enim vitae et prolis generationis, quibus nihil fit maius nec divinius. adhuc insuper si quidem simul vixerit diviti viro, non fieret similiter manifesta. et quidem nec modicum est in prosperitate uti bene et p. 142
non humiliter, verumtamen adversitatem bene sufferre multo magis merito honorata est: nam in doloribus existentem et tribulationibus et iniuriis nil turpe committere magni animi

16. *praeter quod* n ‖ 17. sibi] *sibi autem* n ‖ aut] *nec* t (nisi fallor, recte), om. n ‖ vir] *vir et* a ‖ 18. nihil] *de aliquo* n ‖ 19. *hec* a ‖ huiusmodi] *haec* nt ‖ 21. *diligentiis* a ‖ 22. *liberabitur* t ‖ 23. bene] *dum* i ‖ *ht̄* a, *ht̄* i (i. e. aut *habet* aut *habent*) ‖ 25. *modi* om. t ‖ 26. *si* post *quam* add. nt ‖ *veniet* a, *nemī* i ‖ 27. *communicatio* t ‖ 28. *neque* t ‖ 142, 2. *non* om. i ‖ *bene* post *sufferre* an ‖ 3. *merito* om. i ‖ *et iniuriis et tribulationibus existentem* n ‖ *existente* ai, *existere* t ‖ 4. *nichil* i ‖ *magis animi* aut *magni animi* i, *magnanimi* t.

orare quidem igitur decet in adversitatem virum non pervenire, si vero quicquam mali sibi contingat, arbitrari huic optimam laudem esse sobriae mulieris, existimantem quoniam nec Alcestis tantam acquireret sibi gloriam nec Penelope tot et tantas laudes meruisset, si cum felicibus viris vixissent: nunc autem Admeti et Ulixis adversitates paraverunt eis memoriam immortalem. factae enim in malis fideles et iustae viris, a diis nec immerito sunt honoratae. prosperitatis quidem enim facile invenire participantes, adversitati vero nolunt communicare non optimae mulierum. propter quae omnia decet multo magis honorare virum et in verecundia non habere, si sacra pudicitia et opes animositatis filius secundum Herculem non sequantur.

5. orare quidem igitur oportet in nullo
15. oportet multo magis honorare virum
secundum Orpheum pudicitia sacra ac di-

---

5. *a. l. orare etc.* mg.[1] ef, *et hic* etc. Ferrandus ‖ *ullo* f ‖ virum fieri] *fieri translatio sic: oportet etc.* Ferr., *al. l. nec* add. d ‖ 16. *pendere* f ‖ viri] *mariti* Ferr. ‖ ef ‖ *euthymosynae* Rose, *euthymo* (*ne* superscr.) Ferr., *euphenchyne* corr. rub. f.

5. *quare* gl et pr. bkp ‖ *adversitatem* Susem., *adversitate* cum fontibus Rose ‖ *virum* ante *in adversitate* h ‖ *praevenire* bklp ‖ 6. *huic* corruptum, *hic* aut *hinc* ci. Susem. ‖ 7. *a. l. alcestis* corr. e, *alciste* bkp Rose, *alchites* ed., *asciste* vel *astiste* gfh et pr. e, *ab hoste* l ‖ 8. *acquiret* beklp, *acquirit* h, *acquisiverit* pr. f, *acquisivisset* mg. rc. f ‖ *penolope* egklp ‖ 9. *vixisset* eghk ed. et pr. f (crx. mg. rub.) ‖ 10. *Admeti* Susem., *Admiti* Rose, *amicti* efgh, *accincti* l, *accinci* k, *accinti* b, *actencui* p, *iacincti* ed. ‖ 11. factae] *fecere* f ‖ enim] *non* h et pr. e (punctis del. et *al. facile solet* corr.) et pr. f (punctis rubris del. et rubro pigm. superscr. *alii facile solum*) ‖ 13. vero nolunt] *non volunt* fhklp et pr. e (*al. vero nolunt* corr.) ‖ 16. sacra] *al. satis* corr. e ‖ secundum] *sed* f ‖ 17. *sequitur* f, *al. sequatur* corr. e.

[est]. orare quidem ergo decet in adversitatem virum non pervenire, si autem quid sinistri contigerit, arbitrari hic maximam laudem esse honestae mulieris, cogitantem quod nec Alcestis tantam gloriam quaesivisset nec Penelope tot laudes meruisset, si vixissent in prosperitate existentibus viris: nunc vero Admeti et Ulixis adversitates praeparaverunt eis memoriam immortalem. factae enim in malis fideles et iustae viris, honoratae sunt a diis merito. prosperitatis quidem enim facile participantes invenire, adversitatis autem nolunt communicare non optimae mulierum. propter haec omnia decet multo magis honorare et non verecundari virum, etiamsi non consequatur secundum Orpheum mentis sanitas sacra et divitiae animositatis filius.

infortunatum virum fieri.
nec pudere sui ipsius viri, si non comitetur
vitiae filiae euthymosynae.

habetur planius alia translatio sic: orare maritum Ferr. || 15 sqq. *et hic habetur alia pudere etc.* mg.[1] ef, in ipso textu haec *sed* f || *comictur* ef || *pudicitia sacra* om.

euthinocine e et pr. f, *euphenchycine* aut

5. *est* om. ai || *quid* t || ergo] *igitur* nt || *adversitate* ain || 6. *contingerit* i || *hic* at, *hoc* i, *hinc* dubitanter ci. Susem., *sibi hoc* n || 7. *esse* om. t || *cogitationem* i || *alcistes* a, *alcestes* i, *alceste* n || 8. *sibi* post *tantam* add. n || *pendelope* a, *penolope* in || 9. *vixisset* i || nunc] *nec* n || 10. *attiniti* ai, *amitti* n || 11. factae] *ftē* i, *ratione* t || 12. *prospitatis* i || *quid* i || 13. autem] *enim* a || *volunt* a || *communicatione* i || 15. *verecundare* i || *suum* post *virum* add. t || *et si* n || 16. *mentis — sacra* om. t || 17. filium t.

2. *mulierem quidem ergo in quodam tali typo legum et morum oportet se custodire: vir autem leges a similibus adinveniat uxoris in usum, quoniam tamquam socia filiorum et vitae ad domum viri devenit, relinquens filios genitorum viri et sui nomina*
p. 143 *habituros. quibus quid sanctius fieret aut circa quae magis vir sanae mentis studebit quam ex optima et pretiosissima muliere liberos procreare senectutis pastores quasi optimos et pudicos patris ac matris custodes ac totius domus conservatores: quoniam educati quippe recte a patre et matre sancte atque iuste ipsis utentium quasi merito boni fient, hoc autem non obtinentes patientur defectum. exemplum enim vitae filiis nisi parentes dederint, puram et excusabilem causam adinvicem habere poterunt. timor⟨que⟩ ne contempti a filiis, cum non bene viverent, ad interitum ipsis erunt. propter quae enim nihil decet omittere ad uxoris doctrinam, ut iuxta posse quasi ex optimis liberos valeant procreare. etenim agricola nihil omittit studendo, ut ad optimam terram et maxime bene cultam semen consumere, expectans ita optimum sibi*

18. ergo] *ergo quod* f, *igitur* g h n ed. Rose[1] ‖ 20. *usum* Ferr., *usu* c. c. Rose ‖ 21. *sua* f ‖ 143, 1. sanctius] *al.' divinius* corr. e et mg.[1] f (ubi *sanctius* rub. pigm. superscr.), ut est in ait ‖ 3. *senectutis* in ras. cum linea subscripta f ‖ 4. ac matris] *et matris* f ‖ 6. quasi] *qui* f ‖ *haec* f ‖ 9. *poterant* h Ferr. Rose et pr. ef (*al.' poterunt* corr. e et mg. rub. f), *poterint* g ed. ‖ *timorque ne* Susem. e paraphrasi Ferrandi (*et ex hoc timor*) et codicum vestigiis: *timor vere* h et pr. e, *timor ve* f, *timor* g, *timor enim* ed., *timor ne* c. c. n Rose et corr. e ‖ 10. *erit* h Rose, v. Addenda ‖ *enim* corruptum, *autem* dubitanter ci. Susem. (om. Γ, fort. igitur delendum est) ‖ 11. *omittere* k, *obmittere* c. c. Rose ‖ 12. quasi] *quia* f ‖ 13. *obmittit* p ‖ 14. *conserere* ed., *consumeret* aut *consumat* non sine scrupulo ci. Susem., *dispenset* h Rose[1] et *al. l.* e (quod etsi cur recipere dubitaverim, e variis lectionibus patet alterius translationis versuum 15—20 sub textu positae, de *recepta* tamen lectione non minus dubius sum).

2. *mulierem quidem ergo in tali quodam typo legum et morum oportet se custodire: virum autem uti oportet uxore cogitantem leges a similibus, quoniam promissa socia vitae et filiorum sicut ab extraneitate deprecator ad domum viri ** relinquens filios genitorum viri et sui nomina habituros. quibus quid divinius* p. 143 *fieret aut circa quae magis virum sanae mentis studere, quam ut ex optima et pretiosissima muliere filios generet senectutis pastores optimos et prudentissimos custodes patris et matris et totius domus salvatores: quoniam nutriti quidem recte a patre et matre sancte et iuste eis utentibus quasi merito boni fient, non merentes autem hoc periclitabuntur. vitae enim exempla filiis nisi praeparaverint genitores, excusabilem ad invicem et puram excusationem habebunt. timor⟨que⟩ ne contempti a filiis eo, quod non bene vivunt, ad mortem eis erunt. propter quae oportet nihil omittere curantem ad virtutem uxoris se ipsum, ut iuxta posse ex optimis prolem possit procreare. etenim agricultor nihil omittit studendo, ut ad optimam terram et maxime bene cultam semen consumere expectans sic sibi fructum*

18. *tali* post *quodam* an ‖ 19. *virum* at, *utrum* i ‖ *uti* post *oportet* t ‖ 20. *filicerum* a ‖ *sicut ab extraneitate deprecator* (*deprecatrix ens* t) aint = ὥσπερ ἱκέτις καὶ ἀφ' ἑστίας ἠγμένη 1344 a 10 sq. desunt ap. Du. ‖ 21. ⟨*devenit*⟩ aut ⟨*venit*⟩ *relinquens* Susem., *derelinquens* t, *relinquentis* a ‖ 143, 1. *et* om. t ‖ quid] *quidem* t ‖ *quid* post *divinius* add. t ‖ 2. *faceret* t ‖ quae] *quid* n ‖ *decet* post *quae* add. t (fors. recte, certe nudum *studere* vix scripsit interpres) ‖ 3. et] *et ex* t ‖ muliere] *et muliere* a ‖ *generaret* i ‖ 4. *patris et* om. i ‖ matris] *matris ipsius* i ‖ 5. *nutriri* a ‖ 7. autem] *aut* i ‖ *periclitabuntur* t, *periclitabunt* ai ‖ 8. *excubilem* pr. i (crx. rc.) ‖ 9. *timor⟨que⟩ ne* Susem., *timor enim ne* t ‖ 10. propter quae] *quapropter* t ‖ 11. *obmittere* i ‖ 12. *optima* dubitanter ci. Susem. ‖ *prolem* post *possit* a ‖ 13. *obmittit* i ‖ ut] *aut* a ‖ 14. *bene* om. i ‖ *sibi* post 15. *optimum* i, om. t.

fructum fieri, et vult pro ea, ut devastari non possit, si sic contigerit, mori cum inimicis pugnando: et huiusmodi mors maxime honoratur. ubi autem tantum studium fit pro corporis esca, ad quam animae semen consumitur, quid si pro suis liberis matre atque nutrice nonne omne studium est faciendum? hoc enim solo omne mortale semper factum immortalitatis participat, et omnes petitiones ac orationes divum permanent paternorum. unde qui contemnit hoc, et deos videtur neglegere. propter deos itaque, coram quibus sacra mactavit et uxorem duxit, et multo magis se post parentes uxori tradidit ad honorem. maximus autem honor sobriae mulieri, si videt virum suum observantem sibi castitatem et de nulla alia muliere curam magis habentem, sed prae ceteris omnibus propriam et amicam et fidelem [sibi] existi-

15. vitam exponit in inimicos expug-
si contingat. et talis mors maxime hono-
fit pro esca corporis, quid si pro suis liberis
consumitur, nonne omne studium est ad-

---

15 sqq. *sicut habet alia translatio, vitam etc.* e ‖ 18. quid si] *quippe* e Rose (fors. recte) ‖ *matre* Ferr., *pro suorum filiorum matre* e *i. e. in quam* Ferr, *in quam* e Rose ‖ *pensatur* Ferr., *dispensatur* e Rose ‖ *nonne* Rose.

16. *contingerit* gknp, *contingit* b, *contingeret* ed. ‖ *cum inimicis* in mg.[1] f ‖ *modi* om. f ‖ 18. ad quam] *al. l. in qua* corr. e ‖ quid si] *quippe si* f, *si* g, *quidem si* l, *quid fit* pr. p, *quid* corr. p ‖ 19. omne] *esse omne* g ed. ‖ 20. semper factum] *sempiternum et* g ed. ‖ 21. *esse* post *immortalitatis* add. g ed. ‖ *omnis* f ‖ 22. *divum i. e. deorum* Ferr., *al. deorum* corr. eh, *dium* b, *dm̄* k, *divini* gl, *divine* np ed. et *al.* corr. e ‖ 23. *utique* p, *igitur* gh ‖ *coram* post *quibus* f ‖ 24. se] *quia se* g et corr. e ‖ 26. *mulieris* f ‖ *est* post *mulieri* add. bflnp ed. ‖ *virum* in mg.[1] f ‖ sibi] *sibi et* f, om. gp ‖ 28. omnibus] *aliis* n ‖ *sibi* h, *c. c.* om. Rose[2] (*et fidelem sibi* om. g).

optimum fieri, et eligit pro ea, ut non secetur, pugnando cum hostibus, si sic contigerit, mori: et talis mors maxime honoratur. ubi autem tanta cura fit pro corporis nutrimento, multo magis pro filiis et matre et nutrice, ad quam animae semen consumitur, omne studium est faciendum, hoc enim solo mortale omne semper factum immortalitatis participat, et manent omnes petitiones et orationes deum paternorum. propter quod qui hoc contemnit, et deos spreverit. propter deos igitur, coram quibus sacra mactans et uxorem duxit, et saepius maxime ipsum dare uxori post parentes honorem. maximus autem est honor honestae mulieri, si respicit virum suum castum esse in eam et de nulla alia muliere curare, sed praeter omnes alias propriam et amicam et fidelem putet eam. tanto vero

nando ita ut pro eius defensione moriatur, ratur. postquam igitur tantum studium matre atque nutrice, ad quam animae semen hibendum?

etc. Ferr. ‖ 18 sqq. *a. l. quippe pro suorum pro suis liberis matre, pro suorum liberorum* Rose (fors. recte) ‖ *ac* e Rose ‖ *ad quam semen anime* Ferr. ‖ *consumitur, i. e. dis-* om. e Rose ‖ *omnis opera est adhibenda* e

15. elegit t ‖ *sectetur* i ‖ 16. si] *et* n ‖ *contingerit* i ‖ 17. *cura* post *fit* n ‖ 18. *et* ante *multo* add. n ‖ *et* ante *matre* om. a ‖ 19. omne] *esse* a ‖ 20. *immortalitas* i, *immortalitate* n, *immortalis* t ‖ 22. *deum* i ‖ *et* post *quod* add. pr. i (del. rc.), *quidem* add. t ‖ *contemnunt* t ‖ *et* om. n ‖ 23. *spernunt* t ‖ *igitur* it, *ergo* a ‖ 24. *et* ante *uxorem* om. n ‖ *maximum* t ‖ 25. post] *praeter* t ‖ *uxorem* post *parentes* add. pr. i (del. ead. m.) ‖ 26. *mulierum* a ‖ 27. *curantem* n ‖ *et* post *alias* add. i ‖ 28. eam] *esse* n.

mantem. tanto etiam magis studebit se talem esse mulier: si cognoverit fideliter atque iuste ad se virum amabilem esse, et ipsa circa virum iuste fidelis erit. ergo prudentem ignorare non decet nec parentum qui sui honores sunt nec qui uxori et filiis proprii et decentes, ut tribuens unicuique quae sua sunt iustus et sanctus fiat. multo enim maxime graviter quisque fert honore suo privatus, nec etiam si aliorum quis multa dederit propria auferendo, libenter acceperit. nihil quoque maius nec propius est uxori ad virum quam societas honorabilis et fidelis. propter quae non decet hominem sanae mentis ut ubicunque contingit ponere semen suum, nec ad qualemcunque accesserit, proprium immittere semen, ut non degeneribus et iniquis similia liberis legitimis fiant, et quidem uxor honore suo privetur, filiis vero opprobrium adiungatur. — 3. *de hiis ergo omnibus reverentia viro debetur: appropinquare vero decet eius uxori cum honestate*

16. habendum vero mulieri su⟨ae⟩ sermones et ⟨communicationis⟩ exhibentem mansue⟨tudine et⟩ fidelitate utentem, in⟨gentiam⟩ habentem.

---

16 sqq. *al. l. habendum etc.* mg. e: partim e *Γ* partim e Ferrando || 19 sq. *alia eorum peccatorum indulgentiam habentem*

3. *iusta ac fidelis* g ed. || 5. *uxoris* kn ed. || *filiis* p, *filiorum* n, *filii* cet. || *propriis* p || 6. iustus] *al. l. honestus* corr. e || *magis* fg et pr. e, *vel maxime* corr. e || 7. *nec et si* f || aliorum] *al. l. ex aliis* corr. e || 8. *quid. al. l. quis* e, *qui* f || 9. *quoque,* ni fallor, corruptum, *itaque* ci. Susem., *ergo* Rose^{2}, om. befh || *magis* f || *propius* Susem., *proprius* cum fontibus Rose || virum] *minus* fh et pr. e (*al. virum* corr. e) || 11. ut] *nec* bgk, *non* p, om. l || 12. *accessit* fl || *degeneribus* haud integrum, *al. vilibus* corr. e, *de generationibus vilibus* p, *de generibus vilibus* bg ed. Rose^{2}, aut hoc probandum aut ⟨*de generibus*⟩ *degeneribus* scribendum esse ci. Susem. || 15. *adiungetur* lp ed. et pr. b et fort. g, *adiungitur* f, *adiugatur* n || *iure* fh, *iure. al. viro* e || 16. *cum honestate. al. l. composite* e, *composite* bgklp et ed., in qua secuntur: *et cum multa honestate modestia.*

*magis studebit esse talis circa eum uxor: si cognoverit fideliter et iuste ** virum erga se fore, et ipsa iuste fidelis erga virum suum erit. igitur non decet ignorare eum, qui sanae mentis est, nec parentibus quales sunt honores sui nec quales uxori et filiis proprii et decentes, ut retribuens singulis quae sua sunt iustus et sanctus fiat. multo etenim magis graviter fert unusquisque suo honore privatus, et nec si aliorum valde multa det quis propria auferendo, suscipiet libenter. nihil ergo est propius nec maius uxori pretiosa communicatione et fideli ad virum. propter quae non decet recte sapientem nec ubique ponere corpus suum nec immittere ad quamcunque contigerit proprium semen, ut non de illegitimis et vilibus generibus similes hiis, qui legitime procreati sunt. nam privat uxorem quidem decenti honore, filiis autem opprobrium adiungit. — 3. de hiis quidem ergo omnibus attendendum est viro: appropinquandum autem uxori suae ordinate et*

honeste ac modestia ⟨multa⟩ et pudore
bene habentis et ⟨operis⟩ pudici, multa
v⟨itorum et⟩ modicorum peccatorum indul-

quae legere non potuit Roseus ipse explevi
tamen translatio habet: invitorum et modi-
Ferr.

2. ⟨*amabilem*⟩ *virum* aut *virum* ⟨*amabilem*⟩ e Du. Susem., illud dat n ‖ et] *ut* n ‖ *iuste* — 4. *mentis* om. n ‖ 5. *uxoris et filiorum* n ‖ *proprii* — 6. *singulis* om. a ‖ *et decentes* n, *expectantes* i, *decentes* t ‖ ut] *et* n ‖ 6. *igitur* post *multo* add. pr. i (del. ead. m.) ‖ 7. magis] *maxime* Susem. ‖ *gravius* a ‖ 8. *suscipiet* post *libenter* n ‖ 9. *propius* Susem., *proprius* aint ‖ nec] *et* i ‖ 11. corpus] σῶμα pro σπέρμα, ut Pol. IV (VII), 16. 1335 a, 26 ex contrario in omnibus paene fontibus σπέρματος pro σώματος traditum est ‖ 12. *contingerit* i ‖ 13. *et* om. n ‖ *et iniquis* post *vilibus* e Du. add. n ‖ 16. *est* om. t ‖ *ad propinquandum* t ‖ *suae* om. n.

et cum multa modestia et timore, dando verba coniunctionis eius, qui bene habet, ac liciti operis et honesti, multa modestia et fide utendo, parva quidem et spontanea remittendo peccata: et si quid autem per ignorantiam deliquerit, moneat nec metum incutiat sine verecundia et pudore. nec etiam sit neglegens nec severus. talis quidem enim passio meretricis ⟨*ad*⟩ *adulterum est, cum verecundia autem et pudore aequaliter diligere et timere liberae mulieris ad proprium virum est. duplex enim timoris species est: alia quidem fit cum verecundia et pudore, qua utuntur ad patres filii sobrii et honesti et cives compositi ad benignos rectores, alia vero cum inimi-*
p. 145 *citia et odio, sicut servi ad dominos et cives ad tyrannos iniuriosos et iniquos. ex hiis quoque omnibus eligens meliora, uxorem sibi concordem et fidelem et propriam facere decet, ut praesente viro et non, utatur semper non minus ac si praesens adesset, ut tamquam rerum communium curatores, et quando vir abest ut sentiat uxor, quod nullus sibi melior nec modestior nec magis proprius viro suo. et ostendet hoc in principio ad commune bonum semper respiciens, quamvis novitia sit in talibus. et si ipse sibi maxime dominetur, optimus*

21. absque vituperio et dedecore.

---

21. *et ad hoc concordat alia translatio*

17. modestia] *clemencia* l ‖ timore] *al. l. pudore* corr. e ‖ *convinctionis* f, *communicationis* Ferr. ‖ 18. *modestia ac fide* f ‖ 19. *et* ante *spontanea* add. bkl ed., *et non* add. np, c. c. om. Rose[1] (falsam lectionem ἑκόντα vert. Du.) ‖ 20. quid autem] *qui* f ‖ 23. ⟨*ad*⟩ *adulterum* Susem., *adultere* g ed., *adulterium* c. c. Rose ‖ 24. *mulieres* f ‖ 25. alia] a^{a} f ‖ 145, 1. *civis* dubitanter ci. Susem. ‖ 2. *elegens* bp ‖ 6. quod] *quam* f ‖ sibi] *sit* f ‖ 7. *proprio* l, *sibi proprius* k ‖ 8. *semper* om. efh Rose.

cum multo moderamine et pudore, verba etiam et communicationem tribuentem eius qui bene habet et honesti operis, multa mansuetudine et fidelitate utentem, eorum autem quae non sponte et parvorum peccatorum indulgentiam tribuentem: si vero quid per ignorantiam delicti fecerit, monentem nec timorem incutientem sine verecundia et pudore. nec solutam saevitiem nec voluptatem. huiusmodi quidem enim passio meretricis est ad amasium, quod autem cum pudore et verecundia amare et similiter timere liberae mulieris ad proprium virum. duplex est enim species timoris, alia quidem cum verecundia et pudore facta, qua utuntur pudici filii ad patres et cives compositi ad praesides bonos, alia vero species cum inimicitia et odio, sicut servi ad p. 145 *dominos et cives ad tyrannos iniuriosos et iniquos. ex hiis ergo omnibus eligat meliora et uxorem sibi concordem et fidelem et propriam facere, ut praesente viro et non, utatur nihilo minus, ac si quando parentes sibi adsint, ut communibus curet rebus, et ut nullus videatur ei nec melior esse nec pudicitior nec magis proprius suo viro. ostendet quidem vir hoc in principio ad bonum commune respiciens semper, etsi incipiat talia. ipse sibi maxime dominans optimus ei praeses erit totius*

quae habet: absque etc. Ferr.

17. *cum* om. n ‖ 18. eius] *ei* n ‖ et] *ac* i ‖ *honesti operis* t, *operis honesti* ai ‖ 22. *sevitiam* n ‖ *neque voluntatem* n ‖ 23. *modi* om. t et fort. i ‖ *quidem* om. i ‖ 24. quod — pudore] *cum pudore autem* (e Du.) n ‖ *et* post *similiter* i ‖ 25. *est* post *mulieris* add. t ‖ est — 26. timoris] *enim timoris est species* n ‖ 26 *pudore et verecundia* n ‖ 27. *quo* at ‖ *civis* a (nescio an recte) ‖ 145, 4. *decet* post *facere* add. nt ‖ *semper* post *utatur* add. t ‖ 5. *assint* ait ‖ *de* ante *communibus* add. n ‖ 6. ut] *quod* t ‖ ei nec] *nec sibi* (e Du.) n ‖ *esse* post *pudicitior* n, om. t ‖ 7. *quidem hoc vir* t, *vir hec quidem* n ‖ 8. *bonum* post *commune* nt ‖ *quamvis novitia sit in talibus* ante *etsi* add. e Du. n ‖ *incipiac* i, *incipiet* t ‖ 9. *ei* t, *eius* n, *enim* ai ‖ *praeses* post *erit* a.

totius vitae rector existet et uxorem talibus uti docebit. nam nec amicitiam nec timorem absque pudore nequaquam honoravit Homerus, sed ubique amare praecepit cum modestia et pudore, timere autem sicut Helena ait dicens Priamum: 'metuendus et reverendus es mihi et terribilis, amatissime socer', nil aliud dicens quam cum timore ipsum diligere ac pudore. et rursus Ulixes ad Nausicaam dicit hoc: 'te, mulier, valde miror et timeo'. arbitratur enim Homerus sic ad invicem virum et uxorem habere putans ambos bene fieri taliter se habentes. nemo enim diligit nec miratur unquam peiorem nec timet etiam cum pudore, sed huiusmodi passiones contingunt ad invicem melioribus et natura benignis, minoribus tamen scientia ad se meliores. hunc habitum Ulixes ad Penelopen habens in absentia nil deliquit, Agamemnon autem propter Chryseidem ad eius uxorem peccavit, in ecclesia dicens mulierem captivam et non bonam, immo

19. nemo enim neque diliget neque cum pudore, sed huiusmodi passiones conbonis, minoribus autem scientia ad maiores
25. in concilio.

---

19 sqq. *a. l. nemo etc.* e || 20. *sed* Susem., *ecclesia i. e. consilio, ut habet alia translatio*

12. ubique] *virum* pr. f (crx. ead. m.) || amare] *honorare* ed., *honorari* p, om. g || *praecipit* bfkln || *cum* fkln, *aī* (i. e. *animi*) cet. || 13. sicut] *sic* ef || 14. *verendus atque timendus* (e *Γ*) n || *es. al. est* e, *est es* p || *amatissime* f, *amantissime* c. c. Rose || 15. nil aliud] *nichil autem* f || *cum* befln ed., om. p, *animi* cet. || *ipsam* f || 16. *Nausicam* cum fontibus n Rose (*nausicaam* tamen f, si recte legit Maassius) || *dixit* ghklp ed. || *haec* f || 17. *enim. al. quidem* e || 19. *taliter* om. f || 20. *peiorem se* g ed. (*peiorem sc. se* e), *peiorem* om. f || *huius passiones contingit* f || 22. tamen] *cum* ghk et ed., quae add. *tamen* post *scientia* et *facit* post *se* || 23. *delinquit* ehl et pr. b || *agamemno* f || 24. *chryseidem* n, *cirseidem* g, *criseidem* c. c. Rose || 25. ecclesia] v. quae supra attuli || *bono* rc. f.

vitae et docebit uxorem, ut optime utatur, sicut et Homerus ait decet habere virum. non enim nec amicitiam nec timorem minime honoravit sine pudore Homerus, sed ubique diligere cum pudore suavi, timere autem sicut Helena inquit dicens timere Priamum: 'o amatissime socer, tu es mihi verendus atque timendus': nihil aliud ait quam diligere ipsum cum pudore quidem et timore: nam timendum terribilem esse dicit. et iterum Ulixes ad Nausicaam dicit hoc: 'o mulier, stupeo et timeo te'. putat enim Homerus sic ad invicem habere virum et uxorem arbitrando, quod si ambo sint sic invicem, bonum erit. nullum enim sic amare nec mirari inquam se peiorem nec timere cum pudore, sed huiusmodi passiones contingere optimis ad invicem et hiis, qui natura utiles sunt et minoribus scientia ad maiores eis. hunc habitum fecit Ulixes Penelopae ad ipsum et nihil delinquens in absentia, sicut Agamemnon pro Chryseide delinquens in uxore sua, in ecclesia dicens mulierem captivam

mirabitur unquam peiorem se nec metuet tingunt optimis ad invicem et naturaliter se. hunc habitum etc.

si e ‖ 22. *maiores* Susem., *peiores* e ‖ 25. *in* Ferr., *a. l. in concilio* e.

11. habere] *hanc* i ‖ non enim] *ut ei* i ‖ *enim neque* t ‖ 12. *pudorem al's timorem* n ‖ minime] *uñ me* (i. e., ut videtur, *unde me*) i, om nt ‖ 13. suavi] *Homerus precepit* t ‖ 14. *sic* ante *dicens* add. t ‖ *dicens* om. et *sic dicens* post *Priamum* add. n ‖ *o* om. t ‖ *amatissime* Susem., *amantissime* aint ‖ *mihi* om. t ‖ 15. *nichil* (?) a ‖ aliud] *autem* i ‖ *ipsum quidem cum timore et pudore diligere* n ‖ 16. *timidum* n ‖ *terribilem* aut *terribile* i ‖ *esse* om. n ‖ 17. *hoc* ante *dicit* i, *hec* a ‖ 19. *arbitrando — invicem* bis scripsit a ‖ 20. sic] *sicut* i ‖ *inquam* ai, *unquam* t ‖ 21. *modi* om. t et fort. i ‖ 23. *et* post *Ulixes* add. t ‖ *Penelope* t, *pendelope* a, *penolope* i ‖ 24. *et* om. i ‖ *agamenon* i ‖ *creseide* ai, *criseide* t ‖ 25. *delinquens in* om. t.

ut dicam barbaram, in nullo deficere in virtutibus Clytaemnestrae, non bene quidem, ex se liberos habente, neque iuste
p. 146 *cohabitare usus est. qualiter enim iuste, qui antequam sciret, illam, qualis fieret erga se, nuper per violentiam duxit? Ulixes autem rogante ipsum Atlantis filia sibi cohabitare et promittente semper facere immortalem, nec ut fieret immortalis prodere praesumpsit uxoris affectum et dilectionem et fidem, maximam arbitrans poenam suam fieri, si malus existens immortalitatem mereatur habere. nam cum Circe iacere noluit nisi propter amicorum salutem, immo respondit ei, quod nihil dulcius eius patria posset videri quamvis aspera existente, et oravit magis mortalem uxorem filiumque videre quam vivere: sic firmiter in uxorem fidem suam servabat. pro quibus recipiebat aequaliter ab uxore.*

4. *patet etiam et actor in oratione Ulixis ad Nausicaam honorare maxime viri et uxoris cum nuptiis pudicam societatem. oravit enim deos sibi dare virum et domum et unanimitatem optatam ad virum, non quamcunque, sed bonam. nihil enim maius bonum ipsa in hominibus ait esse, quam*

27. non bene ergo, filios habente ex

---

27 sq. *alia translatio, quae habet sic:* ci. Susem.

26. *nulla* eh ‖ *clitemnestre* f, *clitemnistre* b ed. Rose, *cliēnistre* pr. e, *clmemstr̄* g, *clienistre* h, *cliēmstre* k, *cliemnst*[e] l, *clichemestem* p et *al. l.* e ‖ 27. *iuste* knp et corr. b, *nisi* efl Rose[2] et pr. b, *ubi* h, *vir* g ed. ‖ 146, 3. *athlantis* efhn ‖ 4. *permittente* f ‖ 5. *prodere* n, *perdere* ed., *prodire* codices Rose[2] (*al.' in opus* mg. rc. f, *sc. in opus* corr. e, *i. relinquere* p) ‖ 6. *arbitratus* f ‖ 7. *moriatur* l, *videatur* h, *al. l. sortiretur* corr. e ‖ 8. *voluit* glp ‖ *nisi* om. g ed. ‖ 9. *patria* fn ed., *pña* p, *propria* cet. ‖ quamvis] *q̄* f, *quam ut* l ‖ 10. *uxore* bef, *uxore sua* gp ‖ 13. *et* om. glp ed. ‖ *hector* l, *auctor* p (nescio an recte) = Hom. Od. ζ, 181—5 ‖ *nausicaam* f (?), *nausicam* c. c. n Rose ‖ 17. *maius* om. h et pr. e ‖ *bonum* om. f ‖ *heroibus* f.

et non bonam, sed barbaram in nullo deesse a Clytaemnestra eorum, quae ad virtutem spectant, non bene igitur, liberos habens ex ea, nec iuste puella muliere usus est. qualiter enim p. 146 *iuste, qui antequam sciret illam, qualis fieret circa se nuper violenter ducta? Ulixes autem deprecante ipsum Atlantis filia cohabitare secum et promittente immortalem facere et beatum omni tempore, nec ut immortalis fieret prodere ausus est uxoris suae amicitiam affectum et fidem, maximam sibi poenam arbitrans fieri, si malus existens immortalitatem promereatur. nec etiam cum Circe coire voluisset nisi pro amicorum salute, sed respondit ei, quod nihil dulcius sua patria videre posset et quidem saxosa existente, et oravit magis mortalem uxorem et filium videndo mori. sic firmiter observabat studium suum in uxore. propter quod e converso et uxor sibi similiter faciebat.*

4. *manifestus est etiam poeta in Ulixis oratione ad Nausicaam honorare magis viri et mulieris cum pudicitia communicationem. orat enim deos sibi dare virum et domum et concordiam bonam ad virum et non talem qualem, sed optimam. nihil enim hoc maius bonum inquit esse in hominibus, quam*

ipso, nec iuste edili muliere usus est.

non bene etc. Ferr. ‖ *ipsa* e Γ dubitanter

26. a] *ad* n ‖ *clytaemnestra* nt, *cl'otestra* i, *donteneteira* a ‖ 146, 2. qui] *si* t ‖ *scieret* t ‖ circa] *contra* n ‖ 3. *ducta est* i, *duxit* (e Du.) nt ‖ *athlantis* ant, *athalantis* i ‖ *filiam* a ‖ 5. *uxoris* post 6. *suae* i ‖ 7. *existens* om. i ‖ 9. et quidem] *equidem* Susem. ‖ 10. *et* prius om. i ‖ *mortale* a ‖ 12. *e converso* post *et* i ‖ 13. *etiam* ante *est* i, *etiam et* (e Du.) nt ‖ 14. *pudicitia* om. n ‖ 15. *deos* post *sibi* t ‖ *dari* i ‖ domum et] *domum ad* i ‖ 16. ad] *et* i ‖ 17. *magis bonis* t.

cum concordes vir et uxor in voluntatibus domum regunt. hinc patet rursus, quod non laudat unanimitatem ad invicem, quae circa prava servitia fit, sed eam quae animo et prudentia iuste coniuncta est: nam voluntatibus domum regere id significat. et iterum dicens quia cum huiusmodi dilectio fit, multae quidem tristitiae inimicis fiunt, in ipsis amicis vero gaudia multa, et maxime audiunt ipsum sicut vera dicentem. nam viro et uxore circa optima concorditer existentibus necesse et utriusque amicos sibi ad invicem concordare, deinde fortes existentes esse terribiles inimicis, suis autem utiles: hiis vero discordantibus different et amici,
p. 147 *deinde vero infirmos esse maxime ipsos huiusmodi sentire. in istis autem manifeste praecipit actor ea quidem quae prava et impudica, invicem inhibere, ea vero quae iuxta posse et pudica et iusta sunt, indifferenter sibimet ipsis ser-*

19. hic manifestat rursus poeta, quod sensum commendat, sed qui intellectu et regere domum hoc manifestat.
147, 3. prava quidem et difficilia man-

---

18. *in voluntatibus vel intellectibus, ut* etc. e || 21. *intellectibus regere* Susem. secun- *voluntate domum regere et ratione recta et latio habet loco voluntatis intellectum*), *in- tamen translatio habet loco inhibere mandare,*

18. voluntatibus] v. quae supra e Ferr. attuli: νοήμασιν Hom. || 20. *contra* f || *prava* b, *prava et* p, *parva* cet. || *sed vitia* pr. f (*s. scr. servitia* corr.) || 21. *convincta* f || 22. *signat* f || *modi* om. f || *delectatio* ed., *concordia* p || 23. *fit* eg, om. f, *sit* c. c. Rose || *ipsis* fh et pr. e, *ipsa* c. c. n et *al.* corr. e || 24. multa] *vera* f || *al. ipsam* corr. e || sicut] *ut* bklp ed., *et* n || 25. *uxore* kn, *uxori* c. c. Rose[2] || 26. *sibi* om. f || 147, 1. *et* post *esse* add. g ed. || *ipsos* post *huius* f, om. h et pr. e (suppl. mg.) || *modi* om. f || 2. *auctor* glp (nescio an recte) || 3. *parva* f, *parva. al. prava* e, *prava sunt* bklp ed. || *inhibere sibi invicem* g ed.

quando concordes in voluntatibus sint. iterum manifestus poeta est, quod non de malis obsequiis invicem concordiam laudat, sed eam, quae cum prudentia et intellectu iuste coniuncta est. quod enim dicit voluntatibus et concordia id significat. et iterum dicit, quod si amicitia talis fiat, magni dolores sunt inimicis et gaudia amicis, maxime autem audiebant eum vera dicentem. concordantibus enim uxore et viro circa optima necesse et amicos utriusque laetari, deinde fortes existentes terribiles esse inimicis, suis autem utiles: hiis autem discordantibus oportet et amicos discordes esse, deinde autem debiles esse, maxime autem sentire huiusmodi eos. in hiis autem manifeste praecipit poeta p. 147
turpia quidem et impudica dissuadere ad invicem, ea autem quae iuxta posse pudica et iusta cum sollicitudine obsequi sibi ad invicem, manifestantes se primo quidem parentum

non qui erga prava obsequia invicem con-
prudentia iuste coaptatus. nam intellectibus

dare invicem.

habet alia translatio Ferr. ‖ 19 sqq. *a. l. hic* dum vestigia Ferrandi (*intellexit enim per regulata domum regere, et ideo alia trans-tellectus agere* e ‖ 147, 3. ea—5. inhibere] *alia sic videlicet: prava* etc. Ferr.

18. *in* om. at ‖ *sunt* n ‖ 20. eam] *eque invicem* i ‖ *et* om. i ‖ *intellectum* pr. a ‖ *convicta* i ‖ 21. id] *illud* n ‖ 22. *si* post *amicitia* t ‖ 24. dicentem] *dominantem* (*dñantem*) a ‖ 25. utriusque] *virisque* n ‖ 26. *forte* t ‖ *suis* bis scr. a ‖ 27. *oportere* n, *necesse* a, om. i (nescio an recte) ‖ *et* om. n ‖ 28. *deinde* — *esse* om. a ‖ 147, 1. *iis* t ‖ *praecepit* t ‖ *poeta* om. t ‖ 2. *persuadere* a ‖ 3. *iusta* a ‖ *iusta et pudica* t, *concordes sunt et iusta sunt* n ‖ *obsequi* post 4. *invicem* n (qui e Du. post *obsequi* add. *indifferenter*) ‖ 4. manifestantes] *inanimantes* t, *inanitates* n ‖ *parentum communem curam habere* n, *curam habere parentum* t (cf. Du.).

vire: studentes primo quidem curam parentum habere, vir quidem eorum qui sunt uxoris non minus quam suorum, uxor vero eorum qui sunt viri. deinde filiorum et amicorum et rerum et totius domus tamquam communis curam habeant, colluctantes ad invicem, ut plurium bonorum ad commune uterque causa fiat et melior atque iustior, dimittens quidem superbiam, regens autem recte et habens humilem modum et mansuetum, ut cum ad senectutem venerint, liberati a beneficio multaque cura et concupiscentiarum et voluptatum, quae interdum fiunt in iuventute, habeant invicem et filiis respondere, uter eorum ad domum plurium bonorum rector factus est, et statim scire aut per fortunam malum aut per virtutem bonum. in quibus qui vicerit, maximum meritum a diis consequitur, ut Pindarus ait: dulce enim sibi cor et spes mortalium multiplicem voluntatem gubernat, secundum autem a filiis feliciter ad senectutem depasci. propter quae proprie et communiter decet iuste considerantes ad omnes deos et homines eum qui vitam habet et multum ad suam uxorem et filios et parentes.

12. ut cum ad senectutem venerint ex-
et cura populi et voluptatibus et desi-
habeant invicem et filiis respondere.

---

12 sqq. *a. l. ut cum etc.* e ‖ 13. *desideriis*

5. primo quidem] *enim* g, *ergo* ed. ‖ *quidem a. l. uterque* e ‖ *curam. al. omnem* e, *omnem* (*omnes* p) *curam* bgklp (nescio an recte), *communem curam* post *parentum* n ‖ 6. *qui* gkp, *que* c. c. n ‖ 7. *qui* gknp, *que* cet. ‖ 10. *uterque* dp et pr. e, *utque* f, *utrique* c. c. *a. l.* e ‖ *dimittens* kn et corr. b, *dimittentes* cet. ‖ 11. recte] *racione* gkp ed. ‖ *habens* c. c. n, *hiis* fgk et pr. e ‖ *mod'* f ‖ 12. *veniunt* h, *veniant* gp ed. ‖ liberati a] *libancia* hl, *libāti a* b, *liberati* p ‖ 13. *voluntatum* f ‖ 14. respondere] *tandem* l ‖ 15. *uterque* glp ed. ‖ 16. *est* om. hk ‖ 17. *vicerit. al. vincerint* e, *vincerit* h, *vicit* g, *invenitur* l ‖ 18. Pindarus] fr. 214 Bergk ‖ *immortalium* f ‖ 20. *depasti* ed. et *al. corr. e* ‖ *comiter* f ‖ 21. *honores* f ‖ 22. *multa* f.

facere omnem curam, vir quidem uxoris nihil minus quam suorum, uxor autem viri similiter. deinde filiorum et amicorum et rerum et totius domus sicut communis curent, colluctantes ad invicem, ut plurium bonorum utrique fiant ad commune causa [videlicet quod meritum] et utrique melior et compositior, dimittentes quidem superbiam, regentes autem recte et habentes mansuetos et domesticos mores, ut quando ad senectutem pervenerint, liberati a beneficiis et cura multa et voluptatum et desideriorum, videlicet quae interdum in iuventute fiunt, habeant invicem et filiis respondere, uter eorum plurium bonorum, quae domi sunt, rector factus est, et statim scire aut propter fortunam malum aut propter virtutem bonum. in quibus qui vicerit, maximum quidem meritum a diis promeretur, ut ait Pindarus: dulce enim sibi cor et spes mortalium variam voluntatem gubernat, secundo autem a filiis in senecta pasci feliciter. propter quae oportet specialiter et communiter iuste cogitantes ad omnes deos et homines vivere et multum ad suam uxorem et filios et parentes.

empti glo. s. per aetatem a collationibus
d<er>iis, ut quandoque in iuventute fiunt,

Susem., *desidiis* e ‖ 14. *fiunt* Susem., *fiant* e.

5. *nihil minus* bis scr. a ‖ 6. *similiter* ai, om. t ‖ filiorum et] *etiam filiorum* a, *filiorum* n ‖ 7. rerum et] *iterum* pr. i (crx. rc.) ‖ *rei* post *communis* add. t ‖ *current* a, *curam habeant* cum Du. n, *curam suscipiant* t ‖ 8. *utrique* an et post *fiat* i, *uterique* t ‖ *fiant* Susem., *fiat* a i n t ‖ 9. *bonum* post *commune* add. t ‖ *utrique* om. t ‖ 10. compositior] *potior* t ‖ *dimittens* a i n ‖ *regens* — 11. *habens* a i n ‖ 11. *domesticos* post *mores* a i ‖ 13. *et voluptatum et desideriorum* om. n ‖ *voluptatum* Susem., *voluntatum* a i t ‖ 14. uter] *ut et* i, *ut* t ‖ 15. *eorum* post *bonorum* add. a i (fors. recte) ‖ *rector* Heitzius, *rectores* t, om. a i n ‖ *facti sint* t ‖ 16. *sciant aut* t, *scire aū* i ‖ 17. *bonum* om. a i ‖ *maxime* a ‖ 18. *ryndarus* a ‖ sibi] *si* n ‖ 19. spes] *species* n ‖ 21. *vivere* a n t, *videre* i ‖ 22. *multum* om. i ‖ *suam* post *uxorem* n.

ADDENDA.

Prolegg. p. XIII sq. n. 35. Etiam *μή* pro *ἵνα μή* adhibitum 1349[a] 18 alienum est ab Aristoteleo scribendi more: in spuriis tantum libris invenitur tribus praeter hunc locis, Hist. an. IX, 37. 621[a] 25. Probl. XXXIII, 11, 926[b] 25. Rhet. ad Al. 1. 1421[a] 4, cf. Ph. Weber Die Absichtssätze bei Aristoteles, Spir. MDCCCLXXXV, p. 6 sq. Dittmeyer Die Unechtheit des IX. Buches der Aristotelischen Tiergeschichte, Blätter f. d. bayer. Gymnw. XXIII (1887). p. 159 sq. — 1347[a] 11. *φυλαρχεῖν*, pro quo *γυμνασιαρχεῖν* dubitanter ci. Fraenkelius (ap. Boeckh. l. l. II[3]. p. 117*. n. 810), rectum est: praeter ipsum Boeckhium (l. l. I[3]. p. 585 n. d. I[2]. p. 651. n. d) v. Wilamowitz. Aus Kydathen (Berol. MDCCCLXXX). p. 223. — 143, 10. Expectas in altera translatione *ipsi*, in altera *ei*, nullusque dubito, quin ipse auctor *αὐτοὶ* scripserit, at corruptam lectionem *αὐτοῖς* reddidit uterque interpres.

INDEX LIBRI I.

*) 43—53 = 1343—1353. Vocibus, quae apud Aristotelem non inveniuntur, in libris et primo et secundo unum asteriscum praemisi, in secundo eis duas, quae aut a solo huius scriptore adhibitae aut in prosa oratione posterioris Graecitatis esse videntur. Compendium f. l. = falsa lectio.

*) Unum praeterea exemplum affert Bonitzius in Ind. Ar. et hoc quidem e Problematis.

*) Legitur apud Aristotelem in solo dialogo περὶ πλούτου (fr. 89).

**) Deest in Bonitzi Ind. Ar. Poetarum est: Aristoteles semper scribit στρατεία.

INDEX LIBRI II.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

**) Asteriscum praefixi, quamquam ter ποταμοὶ ἀέναοι leguntur in Aristot. Meteor.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.
**) In Plat. Crat. 404 B *Δήμητρα* cum Cobeto restituit Schanzius.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.
**) Addenda est vox Ind. Ar. et delendus hic locus s. v. ἔκτισις.
***) Adiciendus haud dubie est hic locus in Bonitzi Ind. Ar. 228a 15.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.
**) Deest in Bonitzi Ind. Ar.
***) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) Deest hoc vocabulum in Bonitzi Ind. Ar.
**) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

*) Addenda haec sunt in Bonitzi Ind. Ar. et expungenda quae ibidem leguntur 562^b 31. *παραβολὴ κ. τ. λ.*

*) Deest in Bonitzi Ind. Ar.

CORRIGENDA.

1352 b, 21. restitue ἀποδημοῦντας ‖ 1353 a, 23. restitue μεῖναι et adde notam hanc: μεῖναι Keilius, εἶναι Π et editiones. — Praeterea 1349 b, 19 conicere et, ni fallor, recipere debebam ὑφ' αὑτοῦ et haud dubie 1349 b, 29. αὑτόν et 1352 b, 2. αὑτῷ.

APPENDIX.

Secundum novas imprimis B. Keilii curas in M^b codice collatas in Ethicorum Eudemiorum apparatu addenda et corrigenda sunt haec:

(1216 b, 8. μὲν reapse om. M^b) || 1222 a, 28. ἔχων, sed infra ω ras., fort. fuit ἔχειν, sed ω scripsit pr. m. || 1224 a, 16 sq. dele verba: (de M^b dubius sum) || 1243 b, 20. παντί τινος etiam M^b || 31. τῷ rc. M^b et γρ. Vict., τὸ Π^1 Ald. et pr. M^b, *ex proportione* In. || 1246 a, 13. τὸ Casaubonus, τὸν Π Ald. || b, 6. ταὐτὰ M^b, ταῦτα P^b Ald. || 20. στρέψει $M^b C^v$, τρέψει Ald., ἐστρέψε (ε in corr.[1]) P^b || 28. pro Π^1 lege: P^b et γρ. Vict. || 1247 a, 5. γρ. πολὺ Victorius, πολλοὶ P^b Ald. et, ut videtur, pr. M^b, πολλοῖ aut πολλῇ corr. M^b || 14. πράττει M^b et, ut videtur, In. etc. || 1249 b, 16. ἐκεῖνός revera M^b. Praeterea in Corrigendis dele M. M. 1208 b, 38 — Π^2.

Praeterea accipe, lector benevole, has coniecturas a me collectas, quae tibi supplemento sint operum Aristoteleorum apud Teubnerum adhuc editorum:

Phys. 186a, 29. καὶ⟨ἢ⟩ οὐκ? Susem. || 187a, 29. λέγει? Susem. || 187b, 16. δὲ ⟨δὴ⟩? Susem. || 188a, 25. ⟨τάξεως⟩ πρόσθεν? Susem. || 188b, 1. οὐκ ἐκ] ἐξ οὐ expecto, at in Aristotele hoc conicere vix audeo || 192a, 1. ⟨οὐκ⟩ ὀρθῶς Emminger (Die vorsokrat. Philos., Virceburg. 1878, p. 137. n. 128) || 7. ὂν ⟨καὶ⟩ G. Schneider (Die platon. Metaph. p. 34. n. 1) || 193b, 25. ⟨εἰ⟩ ἡ Susem. || 194b, 11. του ** Susem. || 195a, 1. [γὰρ] aut δὴ ci. Susem. || 32. τὸ καθ' ἕκαστα πρὸς τὰ περιέχοντα? Susem. || 196a, 14. πάλαι Susem. || 26. γενέσθαι Torstrikius || 198a, 5. ἐστὶ ⟨καὶ⟩? Susem. || 31. ὥστε — b, 9. οὐσίαν secludenda et b, 10. δὲ scribendum esse ci. Susem. || 200a, 22. ἀρχὴ — 24. εἰσίν fortasse secludenda esse ci. Susem. || 204b, 27. ὑγρός — 28. ψυχρόν ci. Simplicius et nuper Hayduckius || 205a, 25. ** καὶ Hayduckius || 206b, 13 sq. ἐπὶ καθαιρέσει καὶ et δὲ (ἐντελεχείᾳ non repetito) secl. Stoelzleus (Die Lehre vom Unendlichen bei Arist. p. 22. n. 1) || 207a, 22. διαιρετὸν — 23. πρόσθεσιν secl. et 23. ὅλον — 24. ἄλλο quoque secludenda esse ci. Stoelzleus (l. l. p. 27. n. 7, cf. 206b, 15) || 207b, 34. ἐπεὶ — 208a, 4. περιεχόμενον haud apto loco posita esse censet Brandisius

(Gr.-röm. Phil. II, 2. p. 796. n. 337), proxime post a, 32. ὁρίζειν tri. Stoelzleus (l. l. p. 31) ‖ 215 a, 12. ὥσπερ τὰ φύσει Hayduckius ‖ 217 a, 14—20. ὕδατος (δῆλον — εὐθύ)· οἱ μὲν δὴ Hayduckius ‖ 219 b, 6. τὸ alterum recte secl. Iackson (Journ. of Philol. X. 1882. p. 291) ‖ 224 b, 3. δὲ] γὰρ? Susem. ‖ 29. ἐν secundum secludendum esse e Pranteli translatione dubitanter ci. Susem. ‖ 225 b, 10. δ'] γὰρ Susem. ‖ 239 b, 6. ἢ κινεῖται, ⟨οὐ κινεῖται⟩ δὲ Emminger (l. l. p. 42 sq.), ἢ κινεῖται, ⟨οὐ δὲ κινεῖται⟩? Susem. ‖ 248 b, 18 sq. καὶ ἔτι ὅτι διπλάσιον τόσον. ἀλλὰ τὸ τοσοῦτον ⟨καὶ τὸ διπλάσιον⟩ καὶ τὸ ἴσον ὁμώνυμα, καὶ τὸ ἓν δὲ εὐθύς, εἴ ἔτυχεν, ὁμώνυμον Schuteus ‖ 249 b, 18. ἢ] εἰ ἡ e Baroc. 79 Schuteus ‖ 253 a, 22. περὶ recte secl. Dielesius.

De coel. 268 a, 23—25. τέλειον. μόνον — τρισίν, τοῦτο — πᾶν· τριχῇ δὲ (τε?) — ἐστιν, τῶν — δύο. ὡς Susem. ‖ 271 a, 29. αὐτῶν] ἁπλῶς? Susem. ‖ 277 a, 15. δὲ] γὰρ Susem. ‖ 279 a, 27. τέλος secl. Blassius (Mus. Rh. XXX. 1875. p. 497) ‖ 32. πᾶν] ὂν? Grantius (Ar. Eth.[2] I. p. 435) ‖ 280 b, 33. ἢ καὶ — 34. εἶναι verbis ὂν δὲ deletis alteram recensionem antecedentium 28. ἢ — 31. ἅπτεσθαι esse ci. Hayduckius (non igitur prorsus vera sunt quae rettulit Prantelius) ‖ 283 a, 21. κἂν ὂν ἀγένητον ᾖ Stoelzleus l. l. p. 71. n. 3 (recte, ni fallor) ‖ 283 b, 1. χρόνον ⟨ὂν⟩? Susem. ‖ 284 a, 7. ἡ κυκλοφορία a solo L codice oblata delenda esse censet Susem. ‖ 29. καὶ] διὰ et 30. κινεῖ φέρεσθαι (cum FHLM) Blassius l. l. p. 500 ‖ 298 a, 8. οὕτω ταχὺ secl. Blassius l. l. p. 503 ‖ 299 b, 19—22. codicum lectionem contra Bonitzium et Prantelium defendit, sed 22. ἀφαιρεθέντος τοῦ ἴσου post 23. ὥστε tri. Peipersius (Die Erkenntnisstheorie Plato's p. 143 sq. n. 1), recte, ni fallor ‖ 305 b, 12. δὲ] γὰρ Susem. ‖ 307 b, 8. ⟨σχῆμα⟩ σχήματι recte Hayduckius (Annal. phil. CXIX. 1879. p. 112) ‖ 308 a, 31. ὃ] (οὗ Prantelius), εἰ vel ὅτε Io. Schmitzius (De φύσεως ap. Aristot. notione, Bonn. 1884. p. 21. n. 5).

De gen. et corr. 315 b, 20—22. εἰ μὲν — συμβαίνει, εἰσὶ δ' — ἔχειν· εἴ τε μὴ Susem. ‖ 316 b, 9. ἔτι — 14. ταῦτα alteram recensionem antecedentium 2. εἰ — 9. συμβαίνει esse putat Susem. ‖ 318 b, 27. οὐ τἀληθὲς Susem. ‖ 320 b, 19. ὁμοειδοῦς Susem. ‖ 322 a, 1. ἐναντίους, defendit Hayduckius ‖ 33. τό τ' εἶδος ⟨οὐ⟩ Susem. ‖ 323 b, 31. καὶ prius secl. Torstrikius (de an. p. 180 sq.) ‖ 33. πέφυκε] ἔοικε Torstrikius ‖ 329 a, 16. πρότερον ⟨ὄν⟩ G. Schneider (l. l. p. 39. n. 2) ‖ 330 b, 21. οὐκ—30. πυρός secludenda esse ci. Susem. ‖ 331 b, 13. γῆ καὶ ἀήρ] ἀὴρ καὶ γῆ admodum dubitanter ci. Susem. ‖ 332 a, 22. καὶ — 23. καὶ] ἢ (cum EFH et Hayduckio) — ἢ? Susem. ‖ 334 a, 3. τοτὲ Torstrikius (Mus. Rhen. XXX. p. 435).

De an. 404b, 22 sq. δύο (μοναχῶς — ἕν), τὸν Susem. || 30. διαφέρονται — 405b, 29. ψυχήν non satis ad praecedentia quadrare videntur Susemihlio || 405b, 11. δὴ non Susemihli est, sed Hayducki coniectura || 15. ἐπειδὴ — 16. ἀρχῶν post 19. ποιοῦσιν recte tri. Steinhartus || 406a, 12. καὶ ⟨φύσει⟩ Steinhartus || 406b, 23. ταὐτὰ ταῦτα est Bekkeri coniectura || 407a, 11. dele nunc apud Biehlium coniecturam meam: pace enim mea recipias πότερον, dummodo, id quod a Biehlio factum est, interpunctio mea et ὁτῳοῦν μορίῳ servetur: ceterum adde: ⟨τῷ ὅλῳ ἢ⟩ ὁτῳοῦν τῶν μορίων Steinhartus || 19. ἀναγκαῖον — 22. νόησις ante 6. ὁ tri. Susem., quod si probas, ita ibi interpunge 5 sqq.: νοῦς (οὐ γὰρ — κυκλοφορία· ἀναγκαῖον — τοῦτον· νοῦ — περιφορά· εἰ — νόησις)· ὁ || 407b, 28 sq. λόγον δ' ὥσπερ ⟨καὶ⟩ Bergkius (Herm. XVIII. p. 518), at sic certe potius δὲ ⟨καὶ⟩ ὥσπερ expectes || 29. γενομένοις λόγοις admodum dubitanter ci. Susem. || 408a, 5. ἔτι — 28. ἀπολειπούσης non huic loco destinata esse ab Aristotele, et 5. ἔτι — 18. ψυχή quidem (quibus adiuncta est parenthesis 18. ἀπαιτήσειε — 23. τι;) tamquam alteram recensionem esse antecedentium 407b, 32. καίτοι — 34. τούτων demonstravit Bonitzius || 26. τὸ et om. etiam γρ. Alex. || 27. μὴ prius om. Simpl. (p. 56, 19 Hayd.), prb. Chaignetus (Essai sur la psychol. d' Arist. p. 247. n. 1) || 28. ὁ] ᾧ Barco (ni fallor, recte) || 32. ⟨καὶ⟩ ἐν? Susem. || 408b, 18. ὁ — 29. ἀπαθές ἐστιν non huc pertinere monuit B. Ritter (Die Grundprincipien der aristot. Seelenlehre, Ien. 1880, p. 29 sq.) || 409a, 24. γὰρ] δ'? Susem. || 410a, 29. verborum μαρτυρεῖ — λεχθὲν loco lacunam recte statuit Torstrikius || 410b, 8. ἤτοι στοιχεῖον etiam Torstrikius || 18. οὔτε] οὐδὲ Steinhartus || 20. μόνην ⟨μόνη⟩? Susem. || 411b, 3. δὲ V nescio an recte || 412b, 26. δὲ] γὰρ? Susem. || 413a, 8. ἔτι — 9. πλοίου secludenda esse ci. Susem. || 413b, 13. κινήσει⟨, ὀρέξει⟩ Steinhartus || 414a, 4. ἐπεὶ — 28. τούτων quamvis simpliciter expungere non liceat, nihilominus ipsi Aristoteli tribuere dubitat Susem. || 414b, 4. καὶ τὸ] κατὰ τὸ? Barco || 11. δὲ καὶ] γὰρ καὶ? Susem. || 15. ζώντων Susem. || 415a, 27. pro S ap. Biehl. l. E || 415b, 8. ἔστι — 28. ζωῆς num ab ipso Aristotele scripta sint dubitat Susem., et ne sequentia quidem 28. Ἐμπεδοκλῆς — 416a, 18. ὕλης satis conexa sunt cum praecedentibus et sequentibus || 28. προσθέσει ci. Karstenius (Emped. p. 454) || 416a, 34. ἔτι] ἐπεὶ? Susem. || 416b, 11. ⟨ἔμψυχον ἢ⟩ ἐμψυχόν (nisi καὶ secludere malis) ci. Susem. || 28. δ'] γὰρ? Susem. || 417a, 15. πάσχειν ⟨τε⟩? Susem. || 17. πάντα — 20. ἐστιν secl. Susem. || 21 sq. ἐντελεχείας νῦν ⟨σαφέστερον· λίαν⟩ — ἐλέγομεν Essenius (Ein Beitr. zur Lösung der aristot. Frage, Berol. 1884, p. 33) ||

417b, 14. *ὥσπερ εἴρηται* fort. post *ἢ* traicienda esse (v. v. 7) ci. Susem. ‖ 418a, 13 sq. *χυμοῦ (ἡ — διαφορᾶς), ἀλλ'* Susem. ‖ 20. *ὄψει*] *γεύσει* Steinhartus ‖ 29. *γὰρ*] *ἄρ'*? Susem. ‖ *τοῦτο* — 31. *ὁρατόν* secl. Susem. ‖ 418b, 2. *διόπερ* — 6. *χρῶμα* misere corrupta, *χρῶμα* recte secl. Siebeckius (Philol. XL. 1881. p. 347 sq.), at hoc minime sufficit, 2. ⟨*ὅτι*⟩ *οὐχ ὁρατόν* — 4. *διαφανὲς δὲ* post 6. *ἐστιν* tri. Essenius (l. l. p. 7 sq.), 2. *οὐ* ⟨*γὰρ*⟩ *ὁρατὸν* — 4. *ὃ* ⟨**. *οὐδὲν δὲ διαφανὲς δι' αὑτό, ἀλλὰ πᾶν δι' ἀλλότριον*⟩ vel simile quid ci. et haec post. 6. *ἀλλότριον* [*χρῶμα*] transponenda esse suspicatus est Susem. ‖ 8. *καὶ* — 9. *σώματι* secl. Susem. ‖ 419a, 5. *κρέας* ci. Chandler ‖ 21. *δι'* — 25. *διαφανές* secl. Susem. ‖ 419b, 10. *τινι* ⟨*πλήττοντος*⟩ Chandler ‖ 420a, 4. *ἀέρι, διά τε τὸ*? Susem. ‖ 7. *αὐτὸ* — 9. *ψόφος* ante 419b, 33. *τὸ δὲ* tri. Steinhartus ‖ 420b, 10. post *ἰχθύες* et 11. post *ψόφος* commata possuit et 10. *καὶ* — 11. *ψόφος* post 13. *τοιούτῳ* tri. Susem. (Philol. Jahresber. XXXIV. p. 28.) ‖ 421b, 19. de Haydùcki coniectura v. nunc etiam Susem. l. l. XXX. p. 36 sq. n. 48 ‖ 422a, 32. *ἀμφοτέρου* ci. Trendelenburgius ‖ 423b, 21. *σῶμα* secl. Steinhartus ‖ 425a, 15. ⟨*οὐ*⟩ *κατὰ* nunc probat etiam Susem., v. quae de toto hoc loco disseruit idem l. l. XXX. p. 42. n. 52 ‖ 15 sqq. *συμβεβηκός (οἷον — κινήσει, ὥστε — τὸ σχῆμα· τὸ δ' — συνεχοῦς* **) ** *καὶ* Susem. ‖ 17. *κινήσει* etiam Simpl. ‖ 18. *μεγέθους* legisse videtur interpres, v. Baeumker Aristot. Lehre von den Sinnesvermögen, Lips. 1877, p. 64. n. 3 ‖ 24. *εἰ* — 27. *εἶναι* secl. Noetelius, prb. Susem. ‖ 27. *τῶν* — 30. *ὁρᾶν* post b, 3. *εἶναι* recte tri. Dembowskius (Quaest. Aristot., Regiom. 1881, p. 85—91) ‖ 28. *οὐδαμῶς* — 30. *ὁρᾶν* secl. Steinhartus, prb. Susem. ‖ 29. *τὸν* — 30. *ὁρᾶν* cum Torstrikio secl. etiam Dembowskius ‖ 30. *δ'*] *γὰρ* Susem. ‖ 425b, 2. *ἄμφω ἕν*] *ἓν ἄμφω* Susem. ‖ 17. *θετέον* ci. iam Trendelenburgius (ap. Brandis. l. l. p. 1119. n. 29) ‖ 26. *ἡ* — 426b, 7. *φθείρει* spuria esse suspicatur Susem., praeterea cf. quae disseruit idem l. l. p. 42 sq. ‖ 426a, 27. *δ' ἡ* etiam Trendelenb. in comm. ‖ 426b, 6. *συμφωνία* — 7. *ψυκτόν* secl. Torstrikius, *ἁφῇ* — *ψυκτόν* iam ante Biehlium proxime post 5. *ἁλμυρόν* tri. Dittenberger ‖ 7. *δ'*] *δὴ* Susem. ‖ 21. *ἄρα*] *γὰρ*? Trendelenburgius ‖ 427a, 2. *καὶ τόπῳ ἀχώριστον*? Susem. ‖ 7. *διαιρεῖται* ci. Torstrikius ‖ 7. *ἀδιαίρετον* Susem. (v. 426b, 30) ‖ 25—427b, 6. *παρίσταται*" (*τὸ — εἶναι*)· *ὅτι μὲν οὖν* Susem. ‖ 427b, 17. *φαντασία* cum mg. U scribendum esse recte putat Chaignetus (l. l. p. 445. n. 2) ‖ 24. *εἰσὶ* — 26. *λόγος* non minus quam antecedentia 14. *φαντασία* — 24. *θαρραλέα* ab hoc loco aliena et fort. spuria esse iudicat Susem. ‖ 428a, 7. ** *φαίνεται* Freudenthalius (Ueb. d. Begr. *φαντ.* p. 55. n. 2) [illegible] etiam G. Schneider ‖

428b, 26. *τῆς αἰσθήσεως* ante *γινομένη* transponenda esse coniecerat iam G. Schneider, etiam facilius ante *διοίσει* traici posse conset Susem. || 27. *ἡ*] *τῆς* iam Bas.[3] || 429a, 20. *κωλύσει* — *ἀντιφράξει* Essenius (p. 44) || 26. *ἢ κἂν*] *κἂν* prb. Susem. || 429b, 9. *δὲ αὐτὸν*] *δι' αὐτοῦ* recte Bywater (Journ. of Phil. XIV. 1885. p. 40 sq.) || 13. *καὶ* alterum recipere non debebat Biehlius || 430a, 5. *τοῦ* — 6. *ἐπισκεπτέον*] fieri hoc v. 23—25 docuit me B. Keilius || 19. *τὸ δ'* — 21. *οὐ* (immo *οὐδὲ*, v. 431a, 3) *χρόνῳ* h. l. delenda, contra 431a, 1 sqq. servanda esse cum Kampeo (Erkenntnissl. des Ar. p. 282) recte arbitratur B. Keilius (Anal. Isoc. spec., Gryph. 1884, p. 52): quo magis videtur hoc esse probandum, eo magis delendum est 22. *οὐχ*, quod etiam Theophr. (si quid vidit Torstrikius) et Plutarch. Atheniensis (ap. Philop.) non legerunt || 22. *νοεῖ· χωρισθεὶς δ'* (= „und erst wenn er durch den Tod zum Fürsichsein gelangt ist") et 24. *δέ*] *γάρ* Susem. (cf. l. l. XXXIV. p. 28 sq.), qui male olim v. 25. *νῦν* excidisse coniecerat || 430b, 3. *καὶ* ⟨*κατὰ*⟩ vel *κατὰ* Chandler || 7. ⟨*ὡς*⟩ *ὅταν* Steinhartus || 14. *διαιρετὸν* perperam Wallaceus || 16. *ᾧ* — 17. *χρόνῳ* secl. Wilson (Transact. of the Oxf. Philol. Soc. 1882/3. p. 9 sqq.), at v. Susem. l. l. XXXIV. p. 29 || 19. *καὶ τὸ μῆκος* recte secl. Wilson || *καὶ τοῦθ'* — 20. *μήκει* non huc pertinere demonstravit Wilson, ante 10. *οὔκουν* tri. Susem. || 431a, 15. *αἰσθητὰ* Schellius (Die Einheit des Seelenlebens p. 19. n. 2), at v. 432a, 9 || 16. *διὸ* — 17. *ψυχή* secludenda esse ci. Torstrikius || 431b, 15. *ἂν* secludendum esse ci. Susem. || 24. ⟨*τρόπον τινὰ τῷ ἀνάγεσθαι*⟩ *εἰς* vel simile quid Essenius (p. 34) nescio an recte, si v. 26. *γὰρ* pro *δὲ* restituas (cf. Susem. l. l. LII. p. 238 sq.) || 27. *ἐπιστητῷ* et 28. *αἰσθητῷ* Chandler, ⟨*τὸ*⟩ *ἐπιστητὸν* et ⟨*τὸ*⟩ *αἰσθητόν* Hayduckius || 432a, 9. *αἰσθητά* Kampeus (l. l. p. 101. n. 2), at v. 431a, 15. 432a, 9 || 433a, 22. *εἶδος* secludendum esse ci. Torstrikius || 433b, 1. *τοῖς* — 4. *θυμικόν* (= 432a, 22—b, 7) secludenda esse ci. Torstrikius || 15. *δὴ* Susem. || 17. *ὀρεκτικόν*] *κινοῦν* Steinhartus || 18. *εἰς ἐνέργειαν* Chaignetus (l. l. p. 433. n. 2) || 434a, 13 sqq. *ὁτὲ* — *ταύτην, ὥσπερ* ⟨*ἡ ἄνω*⟩ *σφαῖρα* ⟨*τὴν κάτω, ὁτὲ δ'*⟩ *ἡ ὄρεξις* — *γένηται* (*φύσει* — *κινεῖ*), *ὥστε* Zeller (Phil. d. Gr. II[3], 2. p. 587 sq. n. 4) || 13. ⟨*ἢ*⟩ *ἡ ὄρεξις* Chandler || 33. *ἔχοι* recte Trendelenburgius || 435b, 22. *ὅπως ὁρᾷ* post *διαφανεῖ* transponenda esse dubitanter ci. Susem.

Physiogn. 805a, 17 *εἴη* — *ἀληθῆ* secl. Hayduckius || 22. *διάνοιαν* — *σῶμά τι*] *διάνοιαν ἰδίαν ἐπὶ τῷ τοιούτῳ σώματι* Hayduckius || *τὸν* — *τῷ*] *τῷ* — *τὸ* Hayduckius || 23. *σώματι* secl. Hayduckius || *ἔχοντι* Hayd. || 805b, 15. *μέν*] *ἕν* Hayd. || 21. *διασαφήσειε* Hayd. || 29. *ἀνθρώπων*] *ἁπάντων* Hayd. ||

806a, 9. μὴ secludendum aut fort. μένον restituendum esse ci. Hayd. ‖ 10. μονίμου Hayd. ‖ 806b, 29 sq. τῷ πάθει· ὅταν γὰρ πάσχῃ ⟨τις, ὅμοιον⟩ τι γίνεται οἷον Hayd. ‖ 31. ὀργίλου Hayd. ‖ 807a, 7. δὴ Hayd. ‖ 10. ἰδεῖν ⟨ἴδιον⟩ Hayd. ‖ 14. ⟨δεῖν⟩ δυεῖν? Hayd. ‖ 23. ἐν τῷ secl. Hayd. ‖ 809a, 19 sq. συλλογισμῷ [ᾧ] Hayd.

Metaph. 981a, 12. ἢ alterum recte secl. Iackson (Journ. of Phil. VI. 1876. p. 206 sq.) ‖ 981b, 2. τοὺς — 5. δι' ἔθος suspecta iam erant Schweglero ‖ 5. ὧν ci. Horkelius ‖ σοφωτέρους ⟨εἶναι τοὺς σοφωτέρους⟩ Horkelius, σοφωτέρους ⟨τοὺς σοφωτέρους⟩ Susem., quod si probas, non est secludendum 6. αὐτοὺς ‖ 25. εἴρηται — 29. πάντες secl. Susem. ‖ 982b, 10. τῶν ⟨πρώτων⟩ αἰτίων? Susem. (Wochenschr. f. kl. Ph. IV. 1887. p. 7) ‖ 983b, 16. αὐτόν, οὕτως, v. Vahlen. Zeitsch. f. d. ö. G. XVIII. p. 721 sqq. ‖ 984a, 14. καθάπερ ὕδωρ καὶ πῦρ secludenda esse ci. Susem. ‖ 985b, 9. τὸ σῶμα τοῦ κενοῦ Fonseca, τοῦ κενοῦ τὸ σῶμα Schwegler ‖ 33. πάντα ci. Bonitzius ‖ 986a, 4. δεικνύναι om. etiam Alex., secludendum esse recte iam ci. Bonitzius ‖ 28. καὶ — 29. τοῦτον secl. Gruppeus (Archyt. p. 54 sqq.) ‖ 29. ἐγένετο — 30. Πυθαγόρᾳ et 30. δὲ uncinis tantum circumscripta erant recipienda, cf. Brandis. l. l. I. p. 507 sq. Gruppe. l. l. ‖ 986b, 21 sqq. ne posteriorem interpolatorem passa sint suspicio est Dielesi (Doxogr. p. 110 sq.) ‖ 31. ante ἀναγκαζόμενος recte punctum ponit Bonitzius ‖ 987a, 16. καὶ τὸ ἓν om. E, secl. Rothenbuecher (Das System der Pythagoreer, Berol. 1867, p. 9 sq.) ‖ 987b, 7. οὗτος μὲν οὖν τὰ Bekk., οὕτως τὰ μὲν οὖν ex A^b recipiendum esse arbitratur Susem. ‖ 14. τῶν εἰδῶν proxime post 12. μεθέξει transponenda esse ci. Iackson (Journ. of Ph. X. 1882. p. 292 sqq.), ni fallor, recte ‖ 22. τὰ εἴδη secl. Zeller (l. l. II^3, 1. p. 628. n. 2) ‖ ὡς ἀριθμούς Ueberwegius, ⟨καὶ⟩ τοὺς ἀριθμούς? Susem. ‖ 988a, 1. οὐκ ἄρ' Susem. ‖ 25. ⟨τι⟩ τιθῶσιν G. Schneider (l. l. p. 37. n. 2), nescio an recte ‖ 988b, 18. αἰτίας, πρὸς Susem. (l. l. p. 8) ‖ 989a, 26. ὅλως — 30. φησιν suspecta erant iam Schweglero ‖ 990a, 12. τὸ secludendum esse dubitanter ci. Bonitzius ‖ 24. ἀνικία prb. Zeller (l. l. I^4. p. 362. n.) ‖ 25. μὲν cum A^b delendum et συμβαίνῃ scribendum esse dubitanter ci. Bonitzius, prb. Emminger l. l. p. 128 sq. n. 88 ‖ 25 sq. τοῦτον τὸν τόπον] τὸν τόπον τοῦτον ⟨τοῦτο⟩ Zeller, τὸν τόπον τοῦτο Lutheus, prb. Susem. ‖ 26. ἤδη] δὴ τὸ Lutheus ‖ 27. διὰ τὸ] διὸ Zeller, prb. Susem. ‖ 990b, 7. ἔστι καὶ Susem. ‖ 991a, 12. αὐτοῖς· ἀλλὰ Susem. ‖ 20. δὲ] γὰρ? Susem. ‖ 26. Σωκράτης· ὁμοίως recte Bonitzius ‖ 31. γένος, ὡς γένος, εἰδῶν recte Zeller (l. l. II^3, 2. p. 294. n. 4) ‖ 991b, 18. ἀριθμός secl. Susem. (l. l. p. 9) ‖ 992a, 29. ὅπερ περὶ τὰς ⟨ἄλλας⟩ ἐπιστήμας Susem. (l. l.) ‖

992b, 13. cur comma post ἀριθμοὺς delendum sit, docuit Susem. (l. l.) ‖ 993a, 8. ταὐτὰ recte Al. Bess. Schwegler, prb. etiam Bonitzius ‖ 27. πρὸς τὰς ὕστερον ἀπορίας non minus quam libri B initium ab Aristotele abiudicanda esse et ipsum Aristotelem 995a, 27. γὰρ pro δὲ scripsisse monuit Susem. (l. l.) ‖ 993b, 15. πολλὴν] ποικίλην Bergkius (Gr. Littgesch. II. p. 541. n. 62) ‖ 996b, 1. ἀλλὰ — 24. τέλει post 25. ἕκαστον tri. Susem. (l. l. p. 10) ‖ 997a, 7 sq. αὐτῶν (περὶ — εἶναι). ἀνάγκη — ἀπόδειξιν· ὥστε recte Bonitzius ‖ 21. περὶ — 25. μία post 33. παγχάλεπον transponenda esse ci. Schwegler (nescio an recte) ‖ 997b, 12. ἄλλο ci. Bonitzius ‖ 23. ⟨καὶ⟩ αἰσθητὰ μεταξὺ [καὶ αἰσθήσεις]? Susem. ‖ 998b, 2. κλίνης ⟨εἰδὼς⟩? Susem. ‖ συγκειμένων ⟨ἀθρῶν⟩? Schwegler ‖ 6. l. ὁριστῶν ‖ 999a, 27. δ' neque delendum neque mutandum esse apparet ex Ind. Ar. 167a, 19 sqq. ‖ 999b, 26. καὶ τὸ — 27. πάντων proxime post 23. ἄλογον collocanda esse recte iudicat Christius, at sic praeterea scribendum esse καὶ ⟨γὰρ⟩ monuit Susem. (l. l. p. 10 sq.) ‖ 30 sqq. αὐταί (καὶ — ἕτεραι), εἰ δὴ — ἕτερον. τὸ γὰρ — οὐδέν· οὕτω γὰρ Susem. (l. l. p. 11) ‖ 1000a, 14. αὐτοῖς, καίτοι Susem. ‖ 1000b, 15. παρ' ἐλήλαται recte iam Sturzius ‖ 1001a, 21 sq. μηδέν. ταῦτα — πάντων· εἰ Susem. ‖ 22. δὴ e Schwegleri transl. Susem. ‖ 1001b, 15. lege ἔχειν et interpunge cum Bonitzio: ἔχειν (μεῖζον — τοιοῦτον)· ἀλλὰ ‖ 1003b, 36. σχεδὸν — 1004a, 2. ἐναντίων suspecta sunt Susemihlio ‖ 1004a, 33. δ'] γάρ, nisi 32. ὅπερ — ἐλέγχθη cum A^{b} et rc. E omittere praestat, Susem. ‖ 1028a, 16. κακὸν ἢ τρίπηχυ, ἀλλ' οὐκ ἄνθρωπον haud recte Chandler, τρίπηχυ ἢ secludenda esse ci. etiam Susem. (Phil. Jahresber. XLII. p. 20. n. 32) ‖ 1047a, 23. μὴ alterum post 24. εἶναι recte tri. Hayduckius (Jahrb. f. Phil. CXIX. 1879. p. 112) ‖ 1047b, 32. οἷον ⟨τῆς⟩ Ramsauer (ed. Eth. N. p. 80) ‖ φιλεῖν? Susem. ‖ 1050b, 25. παρὰ Chandler ‖ 1056b, 34. δ'] γὰρ e Schwegleri transl. dubitanter ci. Susem. ‖ 1061a, 8. ᾗ ὂν aut v. 13. aut 14. post τοῦ ὄντος transponenda esse ci. Schuppeus (Die aristot. Kateg. p. 8) ‖ 1069b, 20. Ἀναξαγόρου et 22. Ἀναξιμάνδρου nominum locos inter se permutandos et 21. βέλτιον — πάντα secludenda esse ci. Luetzeus (Ueb. das ἄπειρον Anaximanders, Lips. 1878, p. 54 sq.) ‖ 1071b, 35. ἀεὶ ⟨αἴτιον⟩ Usener (Mus. Rhen. XVI. p. 313) ‖ 1072b, 28. ἐκείνου secludendum esse ci. Torstrikius (de an. p. 183) ‖ 1077a, 22. ἀναλόγῳ (voluitne ἀνάλογον?) Chaignetus (l. l. p. 246. n. 5) ‖ 1078a, 33. οὐθὲν ⟨μᾶλλον⟩ Heidenhainius (Mus. Rh. XXXI. p. 367) ‖ 1080b, 32. ἔχοντας? Ramsauer (l. l. p. 306) ‖ 1092b, 14. φυτῶν] πραγμάτων? Emminger (l. l. p. 129. n. 89) ‖ 1093b, 28. δὲ ⟨ἀνομοιότητας⟩ — [τινες ὅτι], 29. οἷον ⟨ὅτι⟩, 30. ταύταις Bergkius (Opusc. II. p. 739).

Eth. N. 1096 b, 3. *οὐδὲ ⟨τὸ αὐτὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν⟩ ᾗ ἀγαθόν* vel simile quid Rassovius (recte, ni fallor): ceterum pro *οὐδὲν* sequente in ed. mea lege *οὐδὲ* (*οὐδὲν* Bekk.^{2}, errore, ut opinor, typogr.) ‖ 1097 b, 9. aut commate ante *τῷ* interpungendum aut *τῷ — μονώτην* secludenda aut *μόνον* scribendum aut *καὶ* delendum esse ci. Wilson (Transact. of the Oxf. Phil. Soc. 1884/5. p. 12 sq.), at v. Susem. Jahresber. XLII. p. 235 ‖ 1107 b, 11. *δὲ αὐταῖς* M^b Rassovius (recte) ‖ 1114 b, 21. *αὐτοῦ* Bywater (ni fallor, recte) ‖ 1115 b, 20. *τέλος* — 24. *ἀνδρείαν* post 1116 a, 9. *ἡσύχιοι* olim collocata fuisse ci. Noetelius, at v. Susem. l. l. p. 32. n. 51 ‖ 1116 a, 11. *καλόν, αἱρεῖται* recte Noetelius ‖ 12. *καὶ ὑπομένει*] *τὸ ὑπομένειν* Noetelius, at v. Susem. l. l. n. 52 ‖ 1116 b, 9. *εἶτα* — 15. *ἔχοντες* secl. Noetelius ‖ *εἶτα*] *ἐπεὶ*? Susem. ‖ 1117 a, 3. *φυσικωτάτη* — 5. *εἶναι* perperam secl. Noetelius (v. Susem. l. l. p. 31. n. 48) ‖ 11 sq. cola post *κινδύνοις* et *θαρραλέοι* recte ponit Noetelius ‖ 1135 a, 10. ⟨*ᾗ*⟩ *τῇ* Scaliger, *ᾗ* Rassovius e Mureti transl. (recte) ‖ 1141 a, 20. ante *ὥσπερ*, non post *τιμιωτάτων* pone signa lacunae ‖ 29. *δὴ* Lutheus (Begriff u. Aufg. der Metaph. des Aristot., Duesseld. et Lips. 1885, p. 3. n. 3), recte, ni fallor ‖ 1141 b, 2. *ἐκ* — 3. *φύσει* defendit Lutheus ‖ 22. *δ'*] *γὰρ*? Susem. ‖ 23. *ἔστιν* — 1142 a, 11. *σκεπτέον* secl. Chandler ‖ 1144 b, 22. *προστιθέασι, τὴν ἕξιν εἰπόντες* recte Bywater ‖ 1152 b, 34. *ἡδεῖαι*] *σπουδαῖαι* Chandler ‖ 1153 a, 16. *ὅτι κυρίως ἀγαθόν* post 17. *ἕτερον* tri. Bendixenius (Philol. XI. 1856. p. 571. n. 47) ‖ 1153 b, 18. *ψυχῆς* perperam Chandler ‖ 1154 a, 2. *καὶ ἐνέργεια* secl. Chandler ‖ 20. *διώκοντι*] *ἔχοντι* Chandler ‖ 31. *καὶ* — 1154 b, 2. *σπουδαῖαι* parenthesin esse censet Chandler ‖ 1171 b, 6. *διόπερ* — 7. *αὐτοῖς* commate post 6. *φίλοις*, colo post *αὐτοῖς*, puncto post 10. *θρηνητικός* positis post 10. *θρηνητικός* tri. Bywater (recte, ni fallor) ‖ 1173 b, 6. *καί⟨τοι⟩* recte Rassovius. — Ceterum in proleg. p. VII et alibi falsa rettuli de K^b codicis correctorum tempore: corr.^{2} est XIII^{1}, ut videtur, saeculi, aetate ei antecessit corr.^{3} (qui simul erat rubricator). Neque recte contendi ibid. p. VI L^b codicis scholia adhuc iacere inedita: edidit enim Cramer Anecd. Paris. I. p. 81: nuperrime autem eadem e nova collatione divulgavit Heylbutus in Mus. Rhen. XLI (1886). p. 304 sqq.

M. Mor. 1181 a, 24. *ἠθῶν* fort. recte prb. Blassius (Litt. Centralbl. 1884. p. 348) ‖ 1182 a, 3. *οὐ* — 5. *σκέψασθαι* secl. Blass. ‖ 5. ⟨*τῷ*⟩ *εἰδῆσαι* Blass. ‖ 8. ⟨*πρότερον*⟩ *εἰδέναι* Blass. ‖ 1182 b, 33. in textu adde *κατὰ* post *τῶν* ‖ 1183 a, 21. *εἰπεῖν* ⟨*ἀλλ' ᾖ*⟩? Blass. ‖ 22. *πότε* secl. Blass. ‖ 27. *καὶ* fort. recte defendit Blass. ‖ 1183 b, 14. in textu ante *τῶν* excidit *ἐπὶ* ‖ 17 sq. *καὶ* — *καὶ*] *ᾖ* — *ᾖ* Blass. ‖ 1184 a, 14. post *καὶ* adde

τὸ ‖ 21. αὐτὸ ⟨αὐτοῦ⟩ Blass. ‖ ἔσται Blass. ‖ 1484b, 9. l. εἶναι τῷ ‖ 1188b, 8. l. βιαζομένους ‖ 19. ἐντός Hildebrandius (Aristot. Stellung zum Determinism. u. Indeterm., Lips. 1884, p. 54 sq. n.), at v. Susem. l. l. XLII. p. 252 ‖ 1189a, 13. l. τοὔνομα ‖ 1191b, 32. pro οὐ l. αὖ ‖ 1198a, 3. ⟨καὶ⟩ ἐπαινεταὶ γινόμεναι cum Spengelio scribendum et haec verba proxime post 2. προαιρέσει transponenda esse vix recte ci. Rassovius ‖ 7. ⟨ἐπαινετή⟩ ἄνευ, 8. ἀρετήν, οὐδ' et 9. τῷ] ὥστ' Rassovius (ni fallor, recte) ‖ 1202a, 22. l. οὐκ ἔστιν ἐπαινετός ‖ 1202b, 9. pro ἂν l. ὧν ‖ 1207b, 8. στίν. ⟨ἔστι δὲ⟩ recte Rassovius ‖ 9. αἰτία] εὐτυχία et κακὸν ⟨οἰόμενον λήψεσθαι κακὸν⟩ recte Rassovius ‖ 25. adde n. καὶ ἀγαθὸν Π^1 ‖ 1208b, 9. l. "καὶ γὰρ κολοιός" ‖ 1209a, 12. in n. pro εἴ — Va. l. εἴ Π^1Va. ‖ 1209b, 29. l. αὐτοῖς ‖ 1210a, 32. l. ἢ ‖ 1210b, 21. l. ὑπερέχοντα ‖ 1213a, 13. ἄλλος φίλος ἐγώ secl. Hirzelius Unters. zu Cic. II. p. 277. n.

Eth. Eud. 1218a, 8. εἰ] ἢ scribendum, non lacunam statuendam esse censet Walliesius (Philol. Wochenschr. V. 1885. p. 136. n.). Praeterea Z codex in M. M. et Eth. Eud. (et Eth. Nic.) Z^c potius nota erat significandus.

Polit. 1259a, 31. δρᾶμα Campbellius ‖ 1261a, 13. ἔτι δὲ πρός, τὸ recte Bernaysius, cf. soph. el. 116a, 35 ‖ 1261b in notis pro 21 l. 19 ‖ 1266a, 17. [τρίτων ἢ] τετάρτων Engelhardtius, prb. Spengelius et Iowettus ‖ 1267a, 28 sqq. in n. pro Susem. (haud recte) l. Susem.[2] (fors. recte) ‖ 1274a, 19. ἐκ — 21. μετῆν secludenda esse olim ci. Susem. (Jahrb. f. Philol. XCIII. p. 331), secl. Dielesius (Berl. Fragm. der Ἀθην. πολ. des A. p. 33. n. 3), at v. Susem. Jahresber. XLII. p. 255, n. 36 ‖ 1277a, 30. καὶ secl. Spengelius ‖ 1278a, 34. ἀστῶν iam fragmenta Vaticana ab Heylbutio*) in Mus. Rhen. XLII (1887). p. 102 sqq. nuperrime divulgata ‖ 1279a, 13. in n. l. κοινῇ Sylburgius, κοινὸν Boiesenius (haud recte) ‖ 37. restitue in textu ὅταν δὲ τὸ ‖ 1279b, 22. συμβαίνοι Schneider ‖ 1281a, 16. interpunge ἐστιν (ἔδοξε — δικαίως)· τὴν ‖ 1281b, 37. l. χρησιμωτέραν ‖ 1282a, 11. in n. verba οὔ τοι κ. τ. λ. non erant diductis litteris imprimenda ‖ 1283b, 12. dele comma post πόλιν ‖ 15. δόξειαν P^1 ‖ 1285a, 11. γὰρ lectio recipienda erat ‖ 40. πόλεως et διχόλῳ nunc recte recepit Bergkius ‖ 1287a, 11. restitue in textu ἕνα πάντων εἶναι ‖ 34. καὶ om. iam fragm. Vat. ‖ 1288a, 13. dele virgulam post πολεμικὸν ‖ 1325b, 28. l. ἀνθρώπων ‖ 1334^b, 4. in Thuroti coniectura l.

*) Quae ex his fragmentis de maiore Π^2 recensionis pretio collegit vir hic doctus, prorsus vana esse alio loco demonstrabo.

σχολάζοντας ‖ 1335 a, 29. ἑπτά] πέντε olim recte ci. Spengelius ‖ 1339 a, 18. ἅμα hoc loco delendum, sed 19 sq. καὶ ⟨ἅμα τούτοις⟩ τάττουσιν αὐτὴν καὶ χρῶνται πᾶσιν [τούτοις] ὁμοίως haud male Flachius ‖ 1339 b, 6. χρωμένων] χειρουργούντων Flachius ‖ 41. ⟨πάντων μάλιστα⟩ χρήσιμον vel χρησιμώτατον ci. Flachius (nescio an recte) ‖ 1340 a, 33. τῶν ἠθῶν secl. Flachius (fors. recte) ‖ 1340 b, 17. ἡδυσμάτων? Bywater ‖ 1289 a, 3. κοινωνεῖν lectio recipienda erat: est enim prorsus recta ‖ 13. in textu l. ἑκάστῃ et dele notam ‖ 17. adde notam hanc: ἑκάστης M[s] Π[2] Ar. Bk. ‖ 1290 a, 10. interpunge κοινὴν (λέγω — εὐπόρων) ἢ τιν' ἀμφοῖν ‖ 1291 a, 30. in n. l. γὰρ ante διαφέρει etc. ‖ 1292 a, 3. notas corrige sic: τὸ πᾶσι μετεῖναι] τἆλλα μὲν εἶναι Γ fr. Vat. et pr. P[1] (em. corr.[1]) ‖ 1294 a, 2. ἀλλὰ πονηροκρατουμένην secl. Iowettus ‖ 1296 a, 39. ἐφ' ἡγεμονίᾳ γενομένων secl. Iowettus (recte, ni fallor) ‖ 1300 b, 4. τὸ ἐκ ⟨τινῶν⟩ ἀμφοῖν Abbottus ‖ 1318 a, 32. [ἢ] τοῖς πλείοσι Susemihli est coniectura, non Welldonis ‖ 1320 a, 8. φερομένων Γ P[1], φερόμενον Bernaysius (recte, ut videtur) ‖ 1312 a, 17. μάλιστα — 20. ἐπιθέσεις iam ante Welldonem proxime post 14 ὧν traiecerat Susem.[1]

Rhet. 1355 a, 9. διαλεκτικῆς] ἀναλυτικῆς? Thurotus (Etudes p. 248 sqq.), at v. Zeller l. l. II[3], 2. p. 756 sq. n. 3 ‖ 1355 b, 4. γε Bk., δὲ Wolfius ‖ 1356 a, 19. ⟨αὐτοῦ⟩ τοῦ Muretus, prb. Spengelius ‖ 21. ταῦτα τρία etiam Tr. (nonne etiam mg. A[c]?) ‖ 1356 b, 4, δ'] δή? Susem. ‖ 33. τοιοῖσδε ** Thurotus (Obs. crit. sur la Rh. δ' A), τοιοῖσδε⟨, λέγω δὲ οἷον οὐ τοῖς σοφοῖς μόνον, ἀλλὰ τοῖς νοῦν ἔχουσι πᾶσιν, οὐδὲ τούτοις τὰ δι' αὐτὰ ἔνδοξα πιθανὰ ποιεῖσθαι ἐπιχειρήσει ἀλλ' ἃ ἔστι συλλογίζεσθαι ἐκ τῶν τοιούτων⟩ vel simile quid ci. Susem. ‖ 36. ἀλλ' κ. τ. λ. haud integra esse demonstravit Thurotus, ἀλλ' ⟨ἑκατέρα οὐδὲ περὶ ὧν ἔτυχεν, ἀλλ'⟩? Susem. ‖ 1357 a, 1. δὴ olim recte ci. Spengelius ‖ 8. ⟨καὶ⟩ τὰ Susem. ‖ 16. ** καὶ ἐξ ὀλίγων Thurotus, καὶ ⟨ἐξ ὁμολογουμένων τε καὶ ἐνδόξων, ἢ εἰ καὶ ἐκ σεσυλλογισμένων,⟩ ἐξ ὀλίγων vel simile quid Susem. ‖ 1358 a, 3. παντάπασιν Vahlenus ‖ 11. περὶ] ἐξ Thurot. ‖ 24. ποιήσαντα Weilius, prb. Thurot. ‖ 1358 b, 24. χείρονος iam Wolfius ‖ 1359 a, 11. πεπρᾶχθαι vix satis defendit Vahlen. Ztsch. f. d. ö. G. XIX. 1868. p. 13 sq. ‖ 1361 a, 21. δὲ commendavit iam Knebelius ‖ b, 22. μεγέθους καὶ secl. et τάχους· ⟨μᾶλλον δὲ ἰσχὺς ὅλη ἐστίν⟩ vel simile quid ci. Thur., καὶ γὰρ — 23. ἐστιν secl. Knebelius ‖ 31. οὔτ'] οὐκ iam Rothius, del. Hermolaus Barbarus ‖ 1363 a, 11. φαῦλοι] φίλοι Thur. ‖ 27. καὶ ἃ μηδείς secl. Ussingius, fort. post περιττά transponenda videntur Susemihlio ‖ 36. κατορθῶσαι pr. A[c] sec. Vahlenum l. l. p. 14, qui hoc probat ‖ 1363 b, 16. οὗ] αὐτοῦ Susem. ‖ 1364 a, 9. δὲ] γὰρ

Hermolaus Barbarus ‖ 10. δ' οὐκ] δὲ μὴ Thur. ‖ 1364 b, 9. δὲ] γὰρ? Susem. ‖ 1365 a, 12. ἀναστῆναι ⟨τὸ⟩? Susem. ‖ 1365 b, 16. τοῦ δοκεῖν non sana esse primus intellexit Knebelius ‖ 33. οἱ om. Camot., recte olim secl. Spengelius ‖ 1366 a, 5. ἀριστοκρατίας δὲ ⟨καὶ βασιλείας⟩, ut cetera sana sint? Susem. ‖ 1366 b, 37. ⟨καὶ⟩ ὅσα e Puccii cod. rec. et ⟨καὶ⟩ ὅσα ὑπὲρ τῆς πατρίδος — 38. αὐτοῦ post 38. ἀγαθὰ tri. et 38. καὶ ἃ] ἃ καὶ ci. Thur. ‖ 1367 b, 27. δ'] γὰρ ci. Spengelius ‖ 28. τὸ — 29. ἐστιν post 31. εἶναι et haec omnia cum sequentibus 31. διὸ — πράξαντας post 33. τοιοῦτον transp. et 31. δ'] γὰρ ci. Thur., 28. τὸ — 31. ἐστίν + 31. διὸ — πράξαντας post 33. τοιοῦτον tri. et 29. δὲ] γὰρ ci. Susem. ‖ 1368 b, 15. δὲ] γε Wolfius, γὰρ ci. Speng. ‖ 1370 a, 22. καὶ καθ' ἕκαστον τροφῆς εἶδος ἐπιθυμίαι Rauchensteinius ‖ 29. κἀεὶ ἐν et 30. ἐλπίζει· εἰ δὴ Susem. ‖ 1370 b, 14. ἀλλ' non inserendum esse ostendit Vahlenus (l. l. p. 17) ‖ 24. ἐρῶσιν δὲ ὅταν καὶ λύπῃ puncto ante haec verba posito Thur. ‖ 1371 a, 34. ⟨τὸ⟩ εἰς τὸ iam Bas.[3] ‖ 1372 a, 23. πένης ⟨περὶ διαφορᾶς κριτῶν⟩ vel simile quid Thur. ‖ μοιχείας, καὶ ⟨οἱ⟩ Vahlen. ‖ 1372 b, 33. τοὺς — τοὺς iam Bas.[3] ‖ 1373 a, 16. οὓς ci. Rauchensteinius ‖ 17. αὐτοὶ καὶ iam Victorius ‖ 1374 b, 32. καὶ ⟨τὸ⟩ Thur., τὸ Portus ‖ 1375 a, 8. ῥητορικά — 9. τοιαῦτα] τοιαῦτα — ῥητορικά Thur. ‖ 15. γραφόμενα cum deterioribus fontibus scribendum esse demonstravit Zahlfleischius (Wiener Stud. VIII. 1886. p. 165) ‖ 34. τὸν ⟨ἀνθρώπινον⟩ νόμον aut cum Tr. ΘΠAld. τὸν τοῦ Κρέοντος νόμον Dielesius (Ueb. d. 3. B. der ar. Rhet. p. 10. n. 1) ‖ 1375 b, 16. τό τε commendavit iam Vater ‖ 1376 a, 7. ⟨πιστότατοι⟩ ὅσοι Thur. ‖ 1377 a, 2. τἀληθῆ del. iam Muretus ‖ 14. οὕτως ci. Vahlen. 16. ὅτι commate ante καὶ posito secl. Thur. ‖ 18. δὴ δι' Thur. ‖ 1377 b, 29. τὸ — 31. δίκας parenthesin esse censet Thur. ‖ 1379 b, 12. προσηκόντως ci. Vater ‖ 1381 a, 16. αὑτοῖς Susem. ‖ 19. αὐτοῖς Ruschius ‖ 35. ἀμφότερον Thur. ‖ 1381 b, 24. τοῖς] οἷ Bas.[3], prb. Bonitzius ‖ 1382 a, 9. ἔστι — 12. κακίας parenthesis esse videntur Vatero ‖ 1382 b, 32. παθεῖν secl. Bywater ‖ 1383 a, 12. ὅτε commate post 11. ᾤοντο deleto secl. Thur. (ni fallor, recte) ‖ 1383 b, 1. ⟨ἰσχὺς καὶ⟩ πλῆθος χρημάτων καὶ [ἰσχὺς] σωμάτων Thur. ‖ 1383 b, 5. καὶ ὅλως — 6. λογίων post 9. ἀδικουμένοις tri. Thur. ‖ 7. ** θαρραλέον, nisi θαρρ. — 9. ἀδικ. secludenda sint, Vater, ⟨καὶ ἐὰν ἠδικημένοι ὦσιν⟩ θαρρ. vel simile quid Thur. ‖ 30. δόξῃ] δῶ ci. et αἰτεῖν post 31. ἧττον tri. Thur. ‖ 34. παρόντι Thur. ‖ 1385 a, 19. ᾗ] ἢ recte Thur. ‖ 1386 a, 5. ⟨κακῶν⟩ λυπηρὰ καὶ ὀδυνηρὰ [φθαρτικὰ] ci. et 7. κακῶν secl. Thur. ‖ 24. ⟨οὐ γὰρ⟩ ἔτι Vahlen. (ni fallor, recte) ‖ 1386 b, 7. [καὶ] ἐν — 8. πάθους ante 6. μᾶλλον tri. Thurotus ‖ 1387 a, 30. διαφέροντες fort. rectum esse demonstravit Susem. Wo-

chenschr. f. kl. Ph. II. 1885. p. 1646. n. 17 ‖ 1388a, 35 sqq. ἐστιν (διὸ — φθόνον)· ἀνάγκη recte Thur. ‖ 1389a, 35. ἔθει iam Reizius ‖ 1389b, 18. ἄγανται e Duebneri transl. Rassovius ‖ 1391b, 3. πως] οὕτως Thur. ‖ 14 sqq. ὁμοίως (τῷ — ποιεῖται), ὡσαύτως — ἐπιδεικτικοῖς (ὥσπερ — συνέστηκεν), ὅλως — κρίνων (τά τε — βουλεύονται), περὶ recte Thurotus ‖ 22. πρότερον· ὥστε vix recte Thur. ‖ 23. ποιητέον ** Susem. ‖ 1393b, 6. κληροίη ⟨καὶ ἀγωνίζοιντο⟩ vel simile quid Thur. ‖ 22. ἐάσετε commate ante καὶ posito recte Wilamowitzius (Herm. XIV. p. 169 sq.) ‖ 31. ἀφέλῃ τις? Susem. ‖ 1394a, 5. ἂν — ὁρᾶν post ἐστιν tri. Thur. ‖ ῥᾴδιον prb. Thur. ‖ 1395a, 14. ἐπὶ τὸ secl. Wolfius ‖ 1395b, 24. πόρρωθεν] πολλὰ et 26. λέγειν ⟨οὐδὲ πόρρωθεν⟩ expectari iudicat Thur. ‖ 1396a, 1. δεῖ, quod olim ci. Spengelius, prb. et καὶ — 2. πλείστοις post 4. πολύ tri. Thur. ‖ 11. ἔτι δὲ] εἴτε Ac, ἔτι Susem. ‖ 1397a, 27 sqq. καὶ εἰ τῷ πεποιηκότι τὸ καλῶς ἢ δικαίως ὑπάρχει, καὶ τῷ πείσαντι. καὶ εἰ τῷ πεπονθότῳ, καὶ τῷ ποιήσαντι Thurotus (recte, ni fallor) ‖ 28. ἔστι — 1397b, 7. κτανεῖν post b, 11. ἀποθανόντα transponenda esse recte ci. Spengelius, prb. Thur. ‖ 1397b, 7b. καὶ] οἷον recte Thur. ‖ 18 sqq. ἢ δὴ οὕτως ἢ εἰ τὸ μᾶλλον μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ ἧττον ἢ εἰ ᾧ ἧττον ὑπάρχει, καὶ ᾧ μᾶλλον, καθ' ὁπότερον ἂν δέῃ δεῖξαι Thur. ‖ 1398a, 20. αὐτὸς ⟨ὡς συγγενοῦς τοῦ ὁμοίου⟩ vel simile quid Thur. ‖ 25. ὕβριν corruptum esse suspicatur Thur. ‖ 31. ἀδικοῦσιν (ἢ τοῦδε γὰρ — τοῦδε ἢ τοῦδε), καὶ recte Thur. ‖ 1398b, 6. Νόμον et 8. ναῦς, οὐκοῦν recte Thur. ‖ 16. Πυθαγόραν ** Thur. (cf. Vahlen. Alkid. p. 502. n. 1) ‖ 1400a, 16. πάντων] τόπων Thur. ‖ 1400b, 16. ὅλον et ⟨ἢ⟩ Θεοδώρου? Emminger (l. l. p. 181 sq. n. 335) ‖ 1401a, 19. μηδὲ (μηδ' Susem.) recte Thur. ‖ εἶναι post κύν' tri. Thur. ‖ 36. ἐκ — ἐστιν] συντίθησι γάρ Thur. ‖ 1401b, 1. πεπρᾶχθαι recte Thur. ‖ 7. ὀργίζηται] προσθῇ ci. Vahlen. (Beitr. z. Poet. IV. p. 435) ‖ 1402a, 30—1403a, 16 ab Aristotele abiudicat Wilson (l. l. 1883/4. p. 4 sq.) at v. Susem. Jahresb. XLII. p. 38 sq. ‖ 1403a, 7. εἰ καὶ τὰ Vahlen, εἰ καὶ Spengel, ἢ κατὰ Ac, ἢ εἰ τὰ rc. Yb, εἰ μὴ τὰ Tr., ἢ καὶ τὰ c. c. Ald. ‖ 1403a, 17—b, 2 spuria esse demonstravit Wilson ‖ 1403b, 13. ** καὶ? Thur. ‖ 32. οὗτοι — 33. οἱ ὑποκριταὶ] οἱ ὑποκριταὶ — οὗτοι Thur. ‖ 1404a, 2. ⟨ὡς⟩ ὀρθῶς Bas.³ ‖ 8. ὁμοίως Spengel. Art. scr. p. 97. n. 34 ‖ 13. ποιεῖ Q Thur. ‖ 33. ἀφείκασιν h. l. secl. Twiningius ‖ 1404b, 15. ἐπεὶ — 16. νέος post 16. ἀπρεπέστερον tri. et totam locum sic distinxit Thur.: ἐλάττοσιν· ἐπεὶ — νέος, ἢ γὰρ ὑπόθεσις ἐλάττων) ἀπρεπέστερον, ἐπεὶ — νέος, ἢ — μικρῶν, ἀλλ' ‖ 19. πεφυκότως (τοῦτο — μεμιγμένους) καὶ recte Thur. ‖ 1405a, 20. ἀλλ' οὐ δᾳδοῦχον recte secl. Dielesius (l. l. p. 7. n. 1) ‖ 28. τὸ — b, 20. ἐρυθροδάκτυλος non huc pertinere iudicat

Thur. || 1406 a, 28. ἀπέκρυψεν secl. Dielesius hac in re Vahlenum secutus || 1407 a, 30. τοῦ ἐπορευόμην ante 29. ἐὰν tri. Thurotus, recte secl. Dielesius || 1407 b, 18. ποτέρῳ Susem. || 23. ἐκείνῳ ⟨ὅτε⟩ et ὧδε ⟨ἐγένετο,⟩ Thur. || 1408 a, 18. ἀγαμένως ⟨λέγοντος⟩ ci. et 22. ὡς commate antecedente deleto recte secl. Riemannus (Revue de philol. VI. 1882. p. 154) || 26. ὅτε Wolfius, prb. et hac voce proxime post 25. αὕτη transposita ὅτι τῇ ἐκ τῶν σημείων δείξει ci. Thur. || 33. ** πάσχουσι et ἀκροαταί. καί? Thur. || 1408 b, 29. τμήματα? Bywater || 32. σεμνός, ἀλλὰ λεκτικῆς ἁρμονίας δεόμενος iam Madius || 1409 a, 21. παραγραφήν] προφοράν dubitanter ci. Birtius (Das antike Buchwesen p. 185. n. 3), vix recte || 1409 b, 9. ὥσπερ — ἰαμβεῖα recte secl. Dielesius, Εὐριπίδου coniecerat Vater || 14. ⟨μὲν⟩ ἡ τετελειωμένη τε λέξει ⟨ἀντικειμένῃ⟩ ἢ διῃρημένῃ? Thur. || 20. καί] κατὰ Hayduckius || 24. τοὺς συμπεριπατοῦντας recte secl. Dielesius || 25. οὖσαι] οὐκέτι? Thur. || 1410 b, 2. αἵ — 3. ἐξηρίθμηνται secl. Roseus (Aristot. fragm., Lips. 1886, p. 117), at v. Dieles. l. l. p. 9 sq. || 1411 a, 8. ἄγχοντα Abreschius (Animadvv. ad Aeschyl.) || 1411 b, 8 sqq. παρόντι, ἀλλ' οὐ καὶ πρὸ ὀμμάτων, ἀλλ' εἰ τὸ ἄψυχον λέγεται ἔμψυχον "κινδυνεύοντος γὰρ αὐτοῦ ἱκετεύει ἡ εἰκών, τὸ ὑπόμνημα τῶν τῆς πόλεως ἔργων"? Thur. || 1412 a, 16. aut ὁμαλισθῆναι cum Vahleno aut ἀνομαλισθῆναι Susem. || 1412 b, 4. τὰ ⟨δι' ὁμωνυμίαν λεγόμενα⟩ vel simile quid Hayduckius || 1413 b, 1. χρῶνται — ῥήτορες secl. iam Stahrius || 8. μή] μόνον recte Thur. || 10. ταύτης — παθητική parenthesin esse recte censet Thur. || 15. γραφικῶν ⟨ἀκριβεῖς λόγοι⟩ vel simile quid Thur. || 17. διὸ καὶ post τὰ ὑποκριτικὰ interpunctione ante haec verba deleta tri. Thur. || 22. δὲ] γὰρ recte Thur. || 1414 a, 22. ἡδεῖαν] μεγαλοπρεπῆ Thur. || 25. οὐδὲ ⟨ὄγκον ἔχει,⟩ vel simile quid Thur. || 1414 b, 3 sq. ἢ (καὶ — πολλάκις), ἀλλ' recte Thur. || 1415 a, 12. λόγοις corruptum: expectas aut δράμασι aut certe, id quod ci. Spengelius, ⟨δικανικοῖς⟩ λόγοις || 28. λῦσαι καὶ ποιῆσαι post ὁμοίως transp. Thur. || 1416 a, 6. ** ἄλλος Thur. || 8 et 9. ⟨ὡς⟩ οὐκ Thur. || 23 sq. καθάριος ὁ⟨δεῖνα⟩ μοιχός Richardsius (Journ. of Phil. XIII. p. 99) || 30. ἀσεβῆ ci. Valckenarius || 1418 a, 37. ποιεῖ, ἢ Emminger (l. l. p. 178. n. 323) || 1419 b, 28. οὕτως] οὐχ Ussingius || 34. ἢ delendum et 35. κατ' ἀντικρὺ ἀλλ' post 1420 b, 1. ἢ transponenda esse ci. Thurotus || 1420 a, 3. ἢ primum secl. Thurotus. — Ceterum v. Susem. l. l. p. 1639—1650.